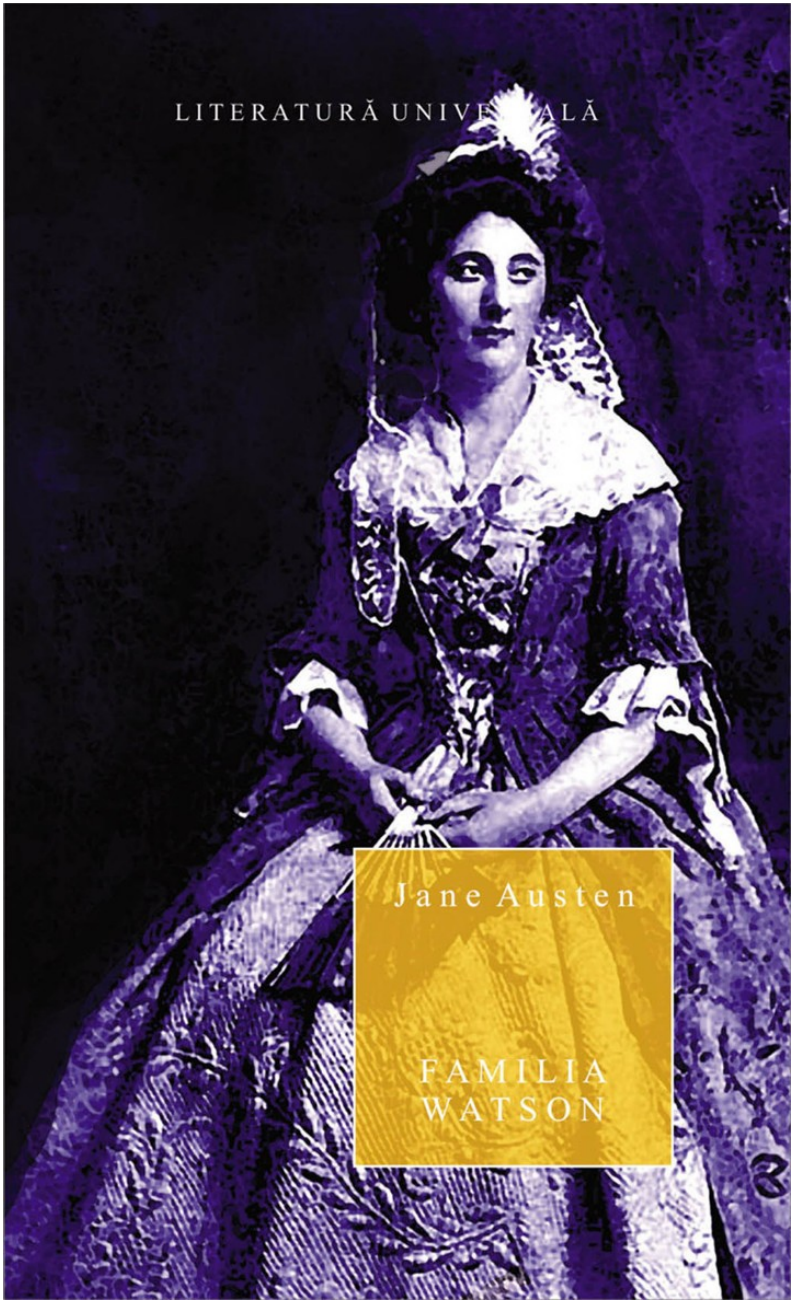
LITERATURĂ UNIVERSALĂ
Jane Austen
FAMILIA WATSON

Table of Contents

Capitolul unu
Capitolul doi
Capitolul trei
Capitolul patru
Capitolul cinci
Capitolul şase
Capitolul şapte
Capitolul opt
Capitolul nouă
Capitolul zece
Capitolul unsprezece
Capitolul doisprezece
Capitolul treisprezece
Capitolul paisprezece
Capitolul Cincisprezece
Capitolul Şaisprezece
Capitolul Şaptesprezece
Capitolul optsprezece
Capitolul Nouăsprezece
Capitolul Ultim
Post-scriptum

Jane Austen
Familia Watson
Completată de Merryn Williams
Traducere din limba engleză de CORINA SOFICA
Editura ALLFA
2006

EDITURA ALLFA

Familia Watson
Jane Austen
Copyright © 2006 Editura ALLFA
Editura ALLFA:

Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3, sector 6, cod 060512 – Bucureşti
Tel.: 021 402 26 00; Fax: 021 402 26 10
Departamentul distribuţie:
Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33
Comenzi la: comenzi@all.ro, www.all.ro
ISBN Print: 978-973-724-051-4
ISBN ePub: 978-973-724-508-3
ISBN PDF: 978-973-724-430-7
Redactor: Victor Scoradeţ
Coperta: Andra Penescu

Dedicaţie

Partea mea din această carte le este dedicată socrului meu, William Spooner Hemp (1916-2003) şi soacrei mele Dilys.

Capitolul unu

PRIMA ÎNTRUNIRE DE IARNĂ din oraşul D., Surrey1, urma să aibă loc marţi, în ziua de treisprezece octombrie, şi în general, ne aşteptam să fie una foarte reuşită; o listă lungă a familiilor din localitate a fost revizuită cu convingerea că acestea vor participa negreşit, şi se nutreau profunde speranţe că şi familia Osborne avea să fie prezentă.

A urmat invitaţia familiei Edwards pentru Watsoni, fireşte. Cei din familia Edwards erau oameni înstăriţi ce trăiau la oraş şi aveau trăsură proprie; cei din familia Watson locuiau într-un sat la vreo trei mile depărtare, erau săraci şi nu aveau acces la vreo căruţă undeva prin apropiere; şi, de când se organizau baluri prin partea locului, primii erau obişnuiţi să-i invite pe cei din urmă să se îmbrace, să cineze şi să rămână peste noapte în casa lor, la fiecare eveniment lunar pe tot timpul iernii.

De această dată, cum numai doi dintre copiii domnului Watson erau acasă, iar unul dintre ei trebuia să fie mereu alături de el, căci era bolnăvicios şi îşi

pierduse soţia, se putea conta doar pe gentileţea prietenilor de familie. Domnişoara Emma Watson, care se întorsese foarte recent în familia ei, după ce îi purtase de grijă unei mătuşi care o crescuse, avea să-şi facă prima apariţie publică în localitate; iar sora ei cea mai mare, a cărei încântare pentru baluri nu fusese micşorată de o experienţă de zece ani, avea oarece bunăvoinţă oferindu-se cu plăcere să o conducă pe ea şi toate obiectele ei de podoabă în căruţa cea veche în localitatea D, în acea însemnată dimineaţă.

Pe când se deplasau de-a lungul câmpiei noroiase, domnişoara Watson o instruia şi o atenţiona astfel pe sora ei lipsită de experienţă:

„Cutez să spun că va fi un bal foarte reuşit şi, printre atâţia ofiţeri, nu cred că vei jindui după vreun partener. Vei vedea că servitoarea doamnei Edward este foarte dornică să te ajute, şi te-aş sfătui să-i ceri părerea doamnei Edwards dacă eşti chiar descumpănită, căci are foarte mult bun gust. Dacă domnul Edwards nu-şi pierde banii la cărţi, poţi să rămâi cât de târziu pofteşti; dacă îi pierde, poate că te va repezi până acasă, dar poţi fi sigură că te vei bucura de o atmosferă confortabilă. Sper să arăţi cum ştii tu mai bine. Nu m-ar surprinde să fii considerată drept cea mai drăguţă fată din salon, contează foarte mult o figură nouă. Se poate ca Tom Musgrave să te observe, dar te-aş sfătui din tot sufletul să nu-l încurajezi defel. În general acordă atenţie oricărei fete nou-venite, dar îi place la nebunie să flirteze şi niciodată nu ia nimic în serios.“

„Cred că te-am mai auzit pomenindu-mi despre el“, spuse Emma. „Cine e?“

„Un tânăr cu o avere foarte importantă, destul de independent şi deosebit de plăcut, preferatul tuturor, oriunde se duce. Majoritatea fetelor de pe aici sunt îndrăgostite de el, sau au fost. Cred că sunt singura dintre ele care a scăpat cu inima întreagă, cu toate că am fost prima căreia i-a acordat atenţie când a sosit

pentru prima oară în acest ţinut, în urmă cu şase ani; şi nu mică a fost atenţia pe care mi-a dedicat-o. Unii oameni spun că niciodată nu a părut să o mai placă pe vreo fată la fel de mult de atunci, chiar dacă întotdeauna se poartă într-un fel deosebit faţă de una sau alta“.

„Şi cum se face că inima *ta* a trebuit să fie singura care a rămas rece?“, spuse Emma zâmbind.

„A existat un motiv“, răspunse domnişoara Watson, schimbându-se la faţă. „N-am fost tratată prea bine, Emma, în mijlocul lor. Sper ca tu să te bucuri de mai mult noroc.“

„Dragă soră, iartă-mă dacă, fără să-mi dau seama, ţi-am pricinuit suferinţă“.

„Când l-am întâlnit pentru prima oară pe Tom Musgrave“, a continuat domnişoara Watson fără să pară că ar fi auzit-o, „eram foarte ataşată de un tânăr cu numele de Purvis, un prieten deosebit al lui Robert care petrecea mult timp cu noi. Toată lumea credea că ar fi un partener potrivit pentru mine.“

Cuvintele îi fură însoţite de un suspin, pe care Emma îl respectă în tăcere, dar sora ei continuă după o scurtă pauză: „Fireşte, mă vei întreba de ce nu s-a întâmplat să fim împreună, de ce el este căsătorit cu alta, în timp ce eu sunt încă nemăritată. Dar trebuie să-l întrebi pe el, nu pe mine – şi mai trebuie s-o întrebi pe Penelope. Da, Emma, Penelope a fost în spatele tuturor relelor. Crede că soţului i se cuvine orice; am avut încredere în ea, l-a aţâţat împotriva mea, cu gândul să-l câştige pentru ea şi, în final, el a încetat să mă viziteze şi, curând după aceea, s-a însurat cu altcineva. Penelope e mândră de comportamentul ei, dar *eu* consider că e mizerabilă o astfel de trădare. A însemnat distrugerea fericirii mele. N-am să mai iubesc vreodată un alt bărbat aşa cum l-am iubit pe Purvis. Nu cred că Tom Musgrave ar trebui pomenit în acelaşi fel cu el“.

„Mă şochezi de-a dreptul vorbind astfel despre Penelope“, spuse Emma. „Ar putea o sora să facă aşa

ceva? Rivalitate, trădare între surori? O să-mi fie teamă să mai am de-a face cu ea – dar sper că nu a fost aşa. Aparenţele i-au fost potrivnice—“

„Nu o cunoşti pe Penelope. Ar fi în stare de absolut orice ca să se mărite – şi ar ajunge până într-acolo încât să ţi-o spună cu gura ei. Să nu te încrezi în ea, să nu-i încredinţezi vreun secret de-al tău, ascultă avertizarea mea, să nu ai încredere în ea. Are şi părţile ei bune, dar e lipsită de orice umbră de credinţă, de onoare, de scrupule, dacă poate să-şi atingă interesele. Îi doresc din toată inima să aibă parte de o căsătorie fericită. Pot spune că m-aş bucura mai mult s-o văd pe ea măritată decât pe mine însămi!“

„Decât pe tine! Da, îmi pot imagina asta. O inimă rănită cum este a ta poate avea puţine înclinaţii spre mariaj!“

„E adevărat, nu prea multe – dar ştii că trebuie să ne măritäm. În ce mă priveşte, m-aş descurca foarte bine singură. Puţină companie, câte un bal agreabil din când în când, mie una mi-ar fi de-ajuns, dacă am putea rămâne veşnic tinere. Dar tata nu poate să ne întreţină, şi e foarte rău să îmbătrâneşti, să fii săracă şi să se râdă de tine. E adevărat, pe Purvis l-am pierdut, dar puţini oameni se căsătoresc cu prima lor iubire. N-aş refuza un bărbat pentru că nu ar fi Purvis. Şi nu c-aş ierta-o vreodată pe Penelope.“

Emma scutură din cap aprobator.

„Oricum, Penelope a avut şi ea necazurile ei“, continuă miss Watson; a fost profund dezamăgită de Tom Musgrave, care apoi şi-a transferat atenţia de la mine la ea şi pe care l-a plăcut foarte mult; dar el nu caută niciodată ceva serios şi, după ce a cochetat destul timp cu ea, a început s-o dea la o parte pentru Margaret iar biata Penelope a fost foarte rănită. Şi, de atunci, a tot încercat să se mărite cu cineva din Chichester, nu vrea să ne spună cu cine anume, dar eu cred că este vorba de un anume dr. Harding2, bogat şi bătrân, unchiul unei

prietene pe care ea o tot vizitează, pentru care s-a deranjat foarte mult şi căruia i-a acordat o mare parte din timpul ei, deocamdată fără vreun rezultat. Zilele trecute, când s-a dus într-acolo, a spus că este pentru ultima oară. Presupun că nu ştiai ce interese deosebite o chemau la Chichester, nici nu aveai cum să intuieşti ce ţel a fi putut să o facă să plece din Stanton, când te-ai întors acasă după o absenţă de atâţia ani.“

„Nu, într-adevăr, nu aveam nici cea mai mică bănuială în această privinţă. Am considerat angajamentul ei la doamna Shaw tocmai acum drept foarte nefavorabil pentru mine. Speram să-mi găsesc toate surorile acasă, ca să leg de îndată o intimă prietenie cu fiecare.

„Am impresia că medicul a avut o criză de astm, de aceea s-a grăbit ea să plece acolo – familia Shaw o simpatizează mult. Cel puţin aşa cred, dar ea nu-mi spune nimic. Se încăpăţânează să fie propriul ei sfetnic şi spune, pe bună dreptate, că „prea mulţi bucătari strică fiertura“.

„Îmi pare tare rău de neliniştile ei,„ spuse Emma, dar nu-mi plac nici planurile, nici judecăţile ei. Am să mă tem de ea. Trebuie să aibă un temperament prea încăpăţânat şi masculin. Să fii atât de legată de căsătorie – să urmăreşti un bărbat doar de dragul unei astfel de situaţii – este genul de lucru care mă şochează; nu îl pot înţelege. Sărăcia este o mare nenorocire, dar pentru o femeie cu educaţie şi simţire, nu ar trebui să fie aşa, nu poate fi cea mai mare. Aş prefera să fiu profesoară la o şcoală (şi nu mă pot gândi la ceva mai rău), decât să mă mărit cu un bărbat pe care nu îl plac.“

„Eu aş prefera să fac orice altceva, numai să nu fiu profesoară la o şcoală“, spuse sora ei. „*Eu* am fost într-o şcoală, Emma, şi ştiu ce viaţă duc acolo, *tu* nu ai fost niciodată. Nu mi-ar plăcea să mă căsătoresc cu un bărbat dezagreabil tot aşa cum nici ţie nu ţi-ar plăcea, dar eu nu prea cred că *există* mulţi bărbaţi dezagreabili; cred că aş

putea să plac orice bărbat cu o fire veselă şi un venit decent. Am impresia că mătuşa mea ţi-a dat o educaţie foarte rafinată“.

„Sinceră să fiu, nu ştiu. Comportamentul meu trebuie să-ţi dezvăluie felul în care am fost crescută. Eu însămi nu am cum să-l judec. Nu pot să compar metoda mătuşii mele cu cea a altei persoane, pentru că nu cunosc o alta.“

„Dar pot să văd din multe aspecte că eşti foarte rafinată. Am observat asta de când ai venit acasă şi teamă mi-e că nu va fi spre fericirea ta. Penelope se va amuza tare mult pe seama ta.

„*Asta* nu va fi spre fericirea mea, sunt convinsă. Dacă părerile mele sunt greşite, trebuie să le corectez – dacă sunt superioare condiţiei mele, trebuie să mă străduiesc să le ascund. Dar mă îndoiesc că sunt ridicole… Penelope e foarte spirituală?“

„Da, e foarte spirituală şi niciodată nu-i pasă de ce spune“.

„Margaret e mai amabilă, să-mi imaginez?

„Da – mai ales în societate; e numai drăgălăşenie şi gentileţe ori de câte ori e în compania cuiva. Dar e cam irascibilă şi perversă când suntem între noi. Biata copilă! e stăpânită de convingerea că Tom Musgrave e mai îndrăgostit de ea decât a fost până acum de cineva şi aşteaptă dintr-o clipă în alta ca el să-i mărturisească. Este a doua oară anul ăsta când s-a dus să petreacă o lună cu Robert şi cu Jane ca să-l pună pe jar prin absenţa ei – dar sunt sigură că se înşeală şi că n-o va urma la Croydon acum, cum n-a făcut-o nici în martie anul trecut. Nu se va însura în veci cu ea, cât timp se poate însura cu cineva de rang înalt; domnişoara Osborne, poate, sau cineva de nivelul ei“.

„Ce-mi povesteşti despre acest Tom Musgrave, Elizabeth, mă îndeamnă foarte puţin să îl cunosc.“

„Îţi este teamă de el. Nu mă miră asta la tine“.

„Nu, să ştii. Îl antipatizez şi îl dispreţuiesc“.

„Să-l antipatizezi şi să-l dispreţuieşti pe Tom Musgrave! Nu, *asta* n-ai să poţi niciodată. Te avertizez să nu te încânte dacă te bagă în seamă. Sper că va dansa cu tine – şi înclin să cred că o va face, asta dacă familia Osborne nu va da o petrecere de amploare, caz în care nu va vorbi cu nimeni altcineva“.

„Pare să aibă cele mai fermecătoare maniere!“, spuse Emma. „Ei bine, vom vedea cât de irezistibili ne vom considera reciproc, domnul Tom Musgrave şi cu mine. Bănuiesc că o să-l recunosc îndată ce îşi va face intrarea în salonul de bal; *trebuie* să aibă ceva din şarmul său pe chip“.

„N-ai să-l găseşti în salonul de bal, crede-mă. Te vei duce devreme, ca doamna Edwards să facă rost de un loc bun lângă şemineu, iar el vine întotdeauna abia târziu; şi, dacă vine familia Osborne, el va aştepta pe coridor şi va intra odată cu ei. Mi-ar plăcea să te privesc, Emma. Dacă tata ar avea o zi bună, m-aş îmbrăca rapid iar James m-ar conduce până acolo, după ce-i voi fi pregătit ceaiul, şi aş rămâne cu tine până la începerea dansului.“

„Poftim! Ai veni noaptea târziu în trăsurica asta?“

„Poţi fi sigură că aş veni. Vezi, am spus că eşti foarte rafinată – *acesta* a fost un exemplu“.

Pentru o clipă, Emma nu răspunse. Apoi, în cele din urmă, spuse: “Mi-aş dori, Elizabeth, să nu faci caz de mersul meu la acest bal; aş dori să te duci tu în locul meu. Plăcerea ta ar fi mai mare decât a mea. Eu sunt o străină pe-aici şi, în afară de familia Edwards, nu mai cunsoc pe nimeni; aşadar mă îndoiesc foarte mult că o să mă distrez. În schimb, tu cu siguranţă că te-ai distra, în mijlocul atâtor cunoştinţe. Nu e prea târziu să ne răzgândim. S-ar impune nişte scuze foarte vagi faţă de familia Edwards, care ar trebui să se bucure mult mai mult de compania ta decât de a mea, şi ar trebui să mă întorc degrabă la tatăl meu şi să nu mă tem deloc să conduc această fiinţă liniştită şi bătrână acasă. Aş găsi mijloacele de a-ţi trimite hainele.“

„Scumpă Emma,“ strigă cu căldură în glas Elizabeth, „crezi că aş putea face aşa ceva?“ Pentru nimic în lume – dar niciodată nu voi uita bunătatea ta de a-mi propune acest lucru. Cu siguranţă că ai o fire foarte tandră; n-am mai cunoscut pe cineva asemănător! Şi ai fi în stare să renunţi la bal, ca să mă pot duce eu? Crede-mă, Emma, nu sunt într-atât de egoistă. Nu, cu toate că am cu nouă ani mai mult decât tine, nu aş fi atât de meschină încât să împiedic ocazia ca tu să fii văzută. Eşti foarte frumoasă şi ar fi foarte dur ca tu să nu ai, cum am avut toate, şansa ta de a-ţi găsi norocul. Nu, Emma, dacă va sta cineva acasă în iarna asta, aceea nu vei fi tu. Sunt convinsă că nu l-aş fi iertat niciodată pe acela care mi-ar fi interzis să merg la bal când aveam nouăsprezece ani.“

Emma îşi exprimă gratitudinea şi, pentru câteva minute, merseră mai departe în linişte. Elizabeth vorbi prima.

„O să fii atentă cu cine va dansa Mary Edwards?“

„Voi ţine minte ce parteneri va avea dacă pot, dar ştii că pentru mine vor fi cu toţii nişte străini“.

„Uită-te doar dacă dansează cu căpitanul Hunter mai mult decât o dată; am temerile mele în această privinţă. Nu că tatălui şi mamei ei le-ar plăcea ofiţerii, dar, dacă ei îi plac, înţelegi, s-a încheiat totul cu sărmanul Sam. Şi i-am promis să-i scriu cu cine o să danseze ea“.

„Sam e atât de legat de Miss Edwards?“

„Nu ştiai *asta*?“

„De unde să ştiu? Cum să aflu din Shropshire ce se petrece în Surrey în domeniul ăsta? E puţin probabil ca astfel de detalii fine să facă parte din rarele dăţi când am comunicat noi două în ultimii cincisprezece ani“.

„Mă mir că n-am pomenit niciodată în scrisori. De când ai venit acasă, am fost atât de ocupată cu bietul tata şi marea inundaţie de la noi, încât n-am avut deloc răgaz să-ţi spun nimic – dar fii sigură că am crezut că ştiai tot. Sam a fost foarte îndrăgostit de ea în ultimii doi

ani şi pentru el e o mare dezamăgire că nu poate să meargă mereu la balurile din împrejurimi, iar în perioada asta avem o vreme mizerabilă în Guilford.“

„Crezi că Miss Edwards ar putea să-l placă?“

„Teamă mi-este că nu. Ştii că e singură la părinţi şi pretinde cel puţin zece mii de lire sterline“.

„Şi totuşi s-ar putea să-l placă pe fratele nostru“.

„O, nu! Cei din familia Edwards ţintesc mult mai sus. Tatăl şi mama ei n-ar consimţi niciodată una ca asta. Sam e doar un medic chirurg, înţelegi. Uneori cred că totuşi îl place. Dar Mary Edwards e cam încrezută şi tăcută; nu-mi dau seama întotdeauna ce are în gând.“

„În afara cazului în care Sam s-ar simţi pe teren sigur în preajma ei, mi se pare că ar fi păcat ca el să se simtă încurajat să se gândească la ea în vreun fel.“

„Un tânăr trebuie să se gândească la cineva“, spuse Elizabeth, „şi de ce n-ar fi şi el la fel de norocos ca Robert, care are o soţie bună plus şase mii de lire?“

„Nu trebuie să pretindem să fim norocoşi fiecare în parte. Norocul unui membru al familiei e norocul tuturor celorlalţi“.

„Al meu urmează să sosească, sunt sigură de asta“, spuse Elizabeth, suspinând încă o dată la amintirea lui Purvis. „Destul timp am fost ghinionistă şi multe nu pot spune în ce te priveşte, din moment ce mătuşa mea iar s-a măritat prosteşte. Vei avea parte de un bal frumos, asta pot să spun. La următoarea cotitură vom ajunge la bariera de intrare în oraş. O să poţi vedea turnul bisericii peste gardul de sârmă ghimpată, iar White Hart e foarte aproape de ea. O să fiu nerăbdătoare să aflu ce crezi despre Tom Musgrave“.

1 *Prima întrunire de iarnă din oraşul D., Surrey*. În cele mai multe orăşele de provincie se ţineau întruniri lunare, programată în perioada de lună plină, pentru ca oamenii să se poată întoarce acasă pe lumină. Tinerii şi tinerele dansau, în vreme ce oamenii mai în vârstă

şedeau de-o parte şi jucau cărţi. Oraşul D. se crede a fi Dorking; R. este Reigate.

2 *Doctorul Harding*. Oraşul Chichester are catedrală şi cred că este posibil ca dr. Harding să nu fie medic, ci cleric, la fel ca dr. Grant din *Mansfield Park*. Cei care, asemenea lui Sam, practicau medicina, aveau o poziţie socială modestă în lumea lui Jane Austen.

Capitolul doi

ACESTEA AU FOST ultimele sunete audibile ale glasului domnişoarei Watson, înainte de a trece de barieră şi de a coborî pe panta oraşului, unde zdruncinăturile şi zgomotele făceau orice continuare a conversaţiei absolut de nedorit. Bătrâna iapă galopa cu greu mai departe, încăpăţânându-se să nu lase hăţurile s-o dirijeze spre dreapta şi poticnindu-se o dată, ca să se oprească la modistă, înainte de a se opri în faţa uşii domnului Edwards. Dl. Edwards locuia în cea mai bună casă de pe strada aceea, cea mai bună şi din localitate dacă domnul Tomlinson, bancherul, ar fi binevoit să planteze nişte arbuşti în preajma casei recent clădite la capătul oraşului şi să cureţe întreg ţinutul. Casa domnului Edwards era mai înaltă decât majoritatea caselor din vecinătate, cu două ferestre de fiecare parte a uşii, păzite de gratii şi lanţ, iar uşa de la intrare cu un rând de trepte de piatră în faţă.

„Iată, am ajuns“, spuse Elizabeth, pe când trăsurica încetă să se mai mişte, „am ajuns tefere, şi, după ceasul din piaţă, nu ne-a luat decât cinci ore şi treizeci de minute să sosim, ceea ce *eu* cred că e destul de bine, deşi pentru Penelope nu ar însemna nimic. Nu-i aşa că e un oraş drăguţ? Familia Edwards are o casă nobilă, precum vezi, şi duce un trai de-a dreptul rafinat. Uşa ni se va deschide de către un bărbat în livrea şi cu părul pudrat, pot să te asigur“.

Emma nu îi văzuse pe Edwards decât într-o dimineaţă la Stanton; aşadar, pentru ea nu erau decât

nişte străini şi, deşi starea ei de spirit era fără îndoială insensibilă la aşteptatele bucurii ale serii, se simţea puţin stânjenită gândindu-se la tot ce avea să le preceadă. Chiar conversaţia ei cu Elizabeth îi creea anumite sentimente foarte neplăcute referitor la propria ei familie, lucru care o făcuse mai deschisă la unele impresii neplăcute din orice altă pricină şi i-a crescut sentimentul de ciudată invadare a intimităţii unor cunoştinţe atât de vagi.

Nu exista nimic în manierele doamnei sau domnului Edwards care să-i schimbe pe dată aceste idei; mama, deşi o femeie prietenoasă, avea un aer rezervat şi o puternică atitudine formală, iar fiica, o fată drăguţă şi delicată în vârstă de douăzeci şi doi de ani cu părul pus pe moaţe, părea că prinsese – în mod firesc – ceva din stilul mamei care o crescuse. Emma avea să afle curând ce anume era, Elizabeth fiind constrânsă să plece numaidecât, şi unele remarci foarte, foarte lâncede privind posibila strălucire a balului erau tot ce întrerupea din când în când o linişte de o jumătate de oră înainte să li se alăture stăpânul casei.

Domnul Edwards avea un aer mult mai simplu şi mai comunicativ decât doamnele din familie; aducea aerul proaspăt al străzii şi venise pregătit să spună orice ar fi putut fi interesant. După o primire cordială a Emmei, se întoarse către fiica sa cu „Ei bine, Mary, am veşti bune pentru tine. Familia Osborne va veni cu siguranţă la bal în seara asta. Au fost comandaţi cai pentru două trăsuri de la White Hart, la Castelul Osborne, în jurul orei nouă.

„Mă bucură acest lucru“, remarcă doamna Edwards, „căci sosirea lor conferă credibilitate întrunirilor noastre. Prezenţa familiei Osborne la primul bal îi va determina pe foarte mulţi să participe şi la cel de-al doilea. Este mai mult decât merită, în realitate nu contribuie cu nimic la plăcerea serii, sosesc atât de târziu şi pleacă atât de devreme, dar oamenii de rang

înalt au întotdeauna şarmul lor.“

Domnul Edwards începu să povestească şi cel mai mărunt detaliu al ştirilor pe care i le furnizase plimbarea de dimineaţă iar conversaţia lor a căpătat mai multă vioiciune, până ce doamna Edwards anunţă că e timpul să se îmbrace, şi tinerelor domnişoare li s-a atras cu grijă atenţia să nu piardă o clipă. Emma a fost condusă într-un apartament foarte confortabil şi, îndată ce toate îndemnurile politicoase ale doamnei Edwards se încheiară, lăsând-o singură cu fericita îndeletnicire, prima sclipire a balului începu. Fetele, îmbrăcându-se oarecum împreună, au ajuns inevitabil să se cunoască mai bine; Emma găsi la domnişoara Edwards semnele bunului gust, ale unei minţi modeste şi neprefăcute şi o puternică dorinţă de a-i îndatora pe ceilalţi, iar când se întoarseră în holul unde statea aşezată doamna Edwards, elegant îmbrăcată într-unul din cele două mantouri de satin pe care le purta iarna şi cu o pălărie nouă de la modistă, îşi făcură intrarea cu sentimente mult mai fireşti şi zâmbete mult mai naturale decât aveau când ieşiseră.

Era momentul studierii rochiilor; doamna Edwards admise că era prea de modă veche pentru a accepta orice extravaganţă modernă, ce oricum avea să fie aspru judecată şi, deşi se uită aprobator la frumuseţea şi eleganţa fiicei ei, dădu doar un îndreptăţit semn de admiraţie; iar domnul Edwards, nu mai puţin încântat de Mary, îi făcu unele complimente pline de galanterie şi bună dispoziţie Emmei, spre încântarea ei. Discuţia se animă cu remarci mai intime iar domnişoara Edwards o întrebă amabil pe Emma dacă nu i se spusese adeseori că îi seamănă foarte mult celui mai mic dintre fraţii ei. Emmei îi păru că întrebarea fu însoţită de o uşoară roşeaţă în obraji, şi modul în care domnul Edwards preluă subiectul făcu situaţia încă şi mai bizară.

„Nu cred că îi faci vreun compliment deosebit domnişoarei Emma, Mary.“, spuse el degrabă. “Domnul

Sam Watson este un tânăr de mare clasă, şi pot chiar să spun că este un chirurg foarte înzestrat, dar tenul lui a fost mult prea expus tuturor felurilor de vreme, ca să faci ca asemănarea cu el să fie foarte flatantă“.

Mary îşi ceru scuze oarecum derutată. Nu se gândise că o asemănare puternică nu ar fi fost deloc compatibilă cu diferite grade de frumuseţe. Putea exista o asemănare de expresie, în timp ce tenul, şi chiar trăsăturile, să fie foarte diferite.

„Nu ştiu nimic legat de frumuseţea fratelui meu“, spuse Emma, „căci nu l-am mai văzut de când avea şapte ani – dar tata susţine că semănăm.“

„Domnule Watson!“, strigă domnul Edwards. „Mă uluieşti! Nu există nici cea mai mică asemănare posibilă; ochii fratelui dumitale sunt albaştri, dumneata ai ochii căprui, el are o faţă prelungă şi o gură mare. Draga mea, *tu* întrezăreşti cea mai mică asemănare?“

„Nicidecum. Domnişoara Emma Watson îmi aminteşte foarte mult de sora ei cea mai mare, uneori parcă văd aspectul domnişoarei Penelope şi, o dată sau de două ori, am întrezărit privirea domnului Robert, dar nu pot percepe niciun fel de asemănare cu domnul Samuel.“

„Eu văd asemănarea foarte accentuată dintre ea şi domnişoara Watson,“ răspunse domnul Edwards, „dar nu sesizez vreuna cu ceilalţi. Cred că nu e ca nimeni din familie, *exceptând-o* pe pe domnişoara Watson, dar sunt foarte sigur că nu există nicio asemănare între ea şi Sam“.

Subiectul a fost elucidat, iar ei merseră să cineze.

„Tatăl dumneavoastră, domnişoară Emma, este unul dintre cei mai vechi prieteni ai mei“, spuse domnul Edwards, în timp ce o servea cu vin, când fură invitaţi cu toţii în jurul focului pentru a-şi savura desertul. „Trebuie să bem pentru îmbunătăţirea sănătăţii lui. Sunt foarte îngrijorat, vă asigur, că este atât de bolnav. Nu ştiu pe nimeni care să fie mai încântat de o partidă de cărţi în

societate decât el, şi foarte puţini care să joace mai bine un rober. E mai mare păcatul că este privat de această plăcere. Deocamdată avem un club de whist mic şi liniştit, care se întruneşte de trei ori pe săptămână la White Hart, ori el, doar sănătate dacă ar avea, ce mult s-ar bucura de el!“.

„Cutez a spune că aşa ar fi, domnule, şi îi doresc din toată inima să fie în stare să ia parte la el“.

„Clubul vostru ar fi mai potrivit pentru un om bolnav“, spuse doamna Edwards, „dacă nu aţi sta atât de târziu“.

Acesta era un regret mai vechi.

„Atât de târziu, draga mea, despre ce vorbeşti?“, strigă soţul cu convingerea unui copil răsfăţat. „Întotdeauna suntem acasă înainte de miezul nopţii. Cei de la Osborne Castle ar râde să te-audă că *asta* numeşti tu târziu; la miezul nopţii, ei abia se ridică de la cină.“

„Nu are nicio relevanţă,“ replică doamna cu calm. „Familia Osborne nu trebuie să fie în niciun caz un model pentru noi. Mai bine v-aţi întâlni în fiecare seară şi v-aţi despărţi cu două ceasuri mai devreme“.

Până atunci, subiectul fusese deseori discutat, dar domnul şi doamna Edwards erau atât de înţelepţi încât să nu depăşească niciodată acest punct iar domnul Edwards se grăbi să vorbească acum despre altceva. Trăise destul în atmosfera leneşă a oraşului ca să devină cât de cât bârfitor şi, cum era curios să afle mai multe lucruri despre tânăra sa musafiră decât îi ajunseseră la urechi, începu astfel:

„Cred, domnişoară Emma, că mi-o amintesc foarte bine pe mătuşa dumitale în urmă cu vreo treizeci de ani; sunt aproape sigur că am dansat cu ea în vechile saloane de la Bath, un an înainte de a mă căsători. Atunci era o femeie foarte frumoasă, dar, ca toată lumea, presupun că a mai îmbătrânit puţin de atunci. Sper să aibă şansa de a fi fericită în a doua alegere a sa.“

„Sper că da, cred că da, domnule“, spuse Emma

puţin agitată.

„Domnul Turner nu a murit de mult timp, dacă nu mă înşel?“

„În urmă cu vreo doi ani, domnule“.

„Am uitat care este numele ei acum“

„O’Brien.“

„Irlandez! Ah! Mi-aduc aminte, şi s-a dus să trăiască în Irlanda. Nu mă miră că nu ai dorit să o însoţeşti în ţara *aceea*, domnişoară Emma, dar trebuie să fie o mare frustrare pentru ea, biata doamnă! După ce te-a crescut ca pe copilul ei!“

„Nu am fost atât de nerecunoscătoare, domnule“, spuse Emma cu o voce caldă, „încât să nu-mi doresc să fiu oriunde, dar cu ea. Nu le-am fost pe plac, nu i-a convenit căpitanului O’Brien ca eu să fac parte din familie.“

„Căpitan!“ repetă doamna Edwards. „Aşadar, gentilomul este în armată?“

„Da, doamnă.“

„Ehei! Nimeni nu se pricepe mai bine decât ofiţerii voştri să captiveze doamnele, tinere sau bătrâne. Nimic nu poate să-i reziste unei cocarde, draga mea.“

„Sper să nu fie aşa, „spuse doamna Edwards grav, aruncând iute o privire spre fiica sa, iar Emma tocmai îşi revenise din propria tulburare la timp ca s-o vadă pe domnişoara Edwards roşind şi, amintindu-şi ce îi spusese Elizabeth căpitanului Hunter, să se mire şi să compare influenţa lui cu cea a fratelui ei.

„Doamnele mai în vârstă ar trebui să fie atente când fac o a doua alegere,“ remarcă domnul Edwards.

„Prudenţa, discreţia, nu ar trebui asociate doar cu doamnele mai în vârstă, sau cu o a doua alegere,“ adăugă soţia lui. “Sunt la fel de necesare tinerelor, la prima lor alegere.“

„Încă şi mai mult, draga mea,“ replică el, „dat fiind că tinerele doamne ar putea să resimtă efectele ei pentru mai multă vreme. Când o doamnă în vârstă face o

nerozie, nu este în firea lucrurilor să trebuiască să sufere din pricina ei mulţi ani.“

Emma îşi trecu mâna prin dreptul ochilor, iar doamna Edwards, observând-o, schimbă subiectul cu unul mai puţin angoasant pentru toată lumea.

Cum nu aveau nimic de făcut decât să aştepte ora plecării, după-amiaza devenea prea lungă pentru cele două tinere domnişoare şi, deşi domnişoara Edwards era destul de tulburată chiar de la ora la care mama ei fixase momentul plecării, însăşi ora plecării era pândită cu nerăbdare. Apariţia tăvii pentru servirea ceaiului la ora şapte fu oarecum un motiv de uşurare şi, din fericire, doamna şi doamna Edwards obişnuiau să bea întotdeauna o ceaşcă în plus şi să mănânce o prăjitură în plus când aveau să stea treji până târziu, fapt care prelungea ceremonia aproape până la momentul tânjit. Puţin înainte de ora opt, se auzi trecând trăsura familiei Tomlinson, semnalul constant ca doamna Edwards să dea ordin să fie adusă trăsura ei la uşă şi, în doar câteva minute, cu toţii erau transportaţi din căldura liniştită a unui salon confortabil spre agitaţia, zgomotul şi curenţii de aer ai unei alei largi de intrare într-un conac.

Doamna Edwards, având mare grijă de propria rochie, în timp ce arăta încă o şi mai mare atenţie faţă de umerii şi gulerele tinerelor pe care le avea în grijă, deschidea calea sus pe scară, pe când niciun sunet de bal în afara primei scârţâieli de vioară nu binecuvântă urechile celor ce veneau în urma ei, şi domnişoara Edwards se hazardă să întrebe cu nerăbdare dacă sosise deja multă lume, un majordom îi spuse, după cum şi ea ştia, că „Familia domnului Tomlinson se aflau deja în salon“. Când trecură printr-o scurtă galerie către salonul de bal, care acum era inundat de lumini în faţa lor, fură abordaţi de un tânăr îmbrăcat în redingotă, cu ghete în picioare, care stătea în pragul uşii unui dormitor, tocmai ca să-i poată vedea cum trec.

„Ah! Doamna Edwards, ce mai faceţi? Ce mai

faceţi, domnişoară Edwards?“, strigă el cu un aer relaxat. „Sunteţi hotărâţi să fiţi punctuali, văd eu, ca de obicei. Lumânările au fost aprinse chiar în acest moment.“

„Ştii, domnule Musgrave, îmi place să-mi ocup un loc bun lângă foc,“ răspunse doamna Edwards.

„Mă duc să mă îmbrac chiar în clipa asta“, spuse el. „Îl aştept pe zăpăcitul meu de prieten. O să avem parte de un bal grandios; familia Osborne va veni cu siguranţă, puteţi conta pe *asta*, azi-dimineaţă m-am întâlnit cu lordul Osborne.“

Grupul trecu mai departe. Mantoul de satin al doamnei Edwards aluneca măturând pardoseala curată a salonului de bal înspre şemineu, în celălalt capăt, unde un grup stătea aşezat doar formal, iar trei sau patru ofiţeri se plimbau împreună, intrând şi ieşind din salonul alăturat, destinat jocului de cărţi. Aceşti vecini apropiaţi au alcătuit o adunare rigidă şi, îndată ce s-au aşezat din nou comod, Emma, într-o şoaptă fină care s-a transformat într-o scenă solemne, îi spuse domnişoarei Edwards: „Atunci, domnul pe lângă care am trecut pe culoar era domnul Musgrave? Este considerat deosebit de atrăgător, am înţeles.“

Domnişoara Edwards a răspuns, ezitând, „Da – este foarte agreat de multă lume. Dar *noi* nu suntem foarte apropiaţi.“

„Este bogat, nu-i aşa?

„Are cam opt sau nouă sute de lire sterline pe an, cred. A intrat în posesia lor când era foarte tânăr, iar tatăl şi mama mea cred că i-au produs mai degrabă o schimbare în rău. În niciun caz nu este preferatul vreunuia dintre ei.“**.**

Aspectul rece şi gol al salonului şi aerul rezervat al numărului restrâns de dame la un capăt al lui începu curând să se destrame; se auzi sunetul incitant al altor trăsuri şi în continuu intrau grupuri de însoţitori manieraţi iar şirurile de fete îmbrăcate elegant erau

primite înăuntru şi, din când în când, câte un tânăr trecător care, dacă nu era destul de îndrăgostit încât să se oprească lângă vreo fiinţă fermecătoare, părea bucuros să evadeze în salonul de jocuri de cărţi. Printre militari din ce în ce mai numeroşi, unul îşi făcu drum spre domnişoara Edwards şi, cu un aer afectat, regal, îi spuse hotărât însoţitoarei acesteia, „Sunt Căpitanul Hunter“ iar Emma care, într-un astfel de moment, nu putea decât s-o privească, o văzu arătând destul de derutată, dar în niciun caz surprinsă în mod neplăcut şi auzi cum se stabilea promisiunea primelor două dansuri, ceea ce o făcu să se gândească la fratele ei Sam ca la un caz definitiv pierdut.

Între timp, la rândul ei, nici Emma nu trecea neobservată sau neadmirată. O faţă nouă, şi încă una foarte frumoasă, nu putea fi neglijată, numele ei era rostit în şoaptă de la un invitat la altul şi, îndată ce orchestra a dat semnalul creând o anumită atmosferă, ce părea să-i cheme pe tineri să-şi facă datoria şi pe toată lumea în centrul salonului, ea se trezi că a promis să danseze cu un alt ofiţer prezentat de căpitanul Hunter. Emma Watson nu era decât de înălţime mijlocie, bine făcută şi corpolentă, cu un aer de vigoare sănătoasă. Pielea ei era foarte închisă la culoare, dar curată, netedă şi strălucitoare care, împreună cu o privire plină de viaţă, un zâmbet dulce şi o privire deschisă, o făceau de o frumuseţe atrăgătoare şi o expresie care, pe măsură ce o cunoşteai, dădea amploare frumuseţii ei. Neavând vreun motiv să fie nemulţumită de partenerul ei, seara începu foarte plăcut pentru ea, iar sentimentele ei corespundeau perfect cu repetata remarcă a celorlalţi că balul era excelent.

Primele două dansuri încă nu se încheiaseră când, după o lungă întrerupere, zgomotul trăsurilor atrase din nou atenţia tuturor şi în tot salonul se auzea repetat „Soseşte familia Osborne! Soseşte familia Osborne!“ După câteva minute de vânzoleală afară şi de curiozitate

pândind dinăuntru, invitaţii de seamă, avându-l în fruntea lor pe amabilul stăpân al conacului grăbit să le deschidă o uşă care nu fusese închisă nicio clipă, îşi făcură apariţia. Grupul era format din: lady Osborne; fiul ei, lord Osborne; fiica ei, domnişoara Osborne; domnişoara Carr, prietenul acesteia, domnul Howard, fost profesor particular al ordului Osborne, acum preot la parohia unde se afla castelul; doamna Blake, o soră văduvă care locuia cu el, fiul ei, un băiat superb de zece ani; şi domnul Tom Musgrave care, pesemne încarcerat în propria-i cameră, ascultase cu o amară nerăbdare sunetul muzicii timp de jumătate de oră. Pe măsură ce înaintau în salon, s-au oprit aproape brusc în spatele Emmei, ca să primească complimentele vreunei cunoştinţe, şi Emma o auzi pe Lady Osborne spunând că unul din motivele pentru care veniseră mai devreme era ca să-i facă pe plac micului băiat al doamnei Blake, extraordinar de pasionat de dans. Emma se uită la ei în timp ce treceau, dar mai ales şi cu cel mai mult interes la Tom Musgrave, care era fără îndoială un tânăr bărbat încântător, cu aer nobil. Dintre dame, lady Osborne era pe departe cea mai prezentabilă, deşi se apropia de cincizeci de ani, era foarte frumoasă şi avea toată demnitatea unei femei de rang înalt.

Lordul Osborne era un tânăr foarte frumos, dar era un aer rece la el, de neglijenţă, chiar ceva ciudat, care îl făcea să nu pară în elementul său într-un salon de bal. Venise de fapt doar pentru că era considerat în avantajul său să facă pe plac mulţimii din localitate; nu era înnebunit după compania femeilor şi nu dansa niciodată. Domnul Howard era un bărbat cu aspect plăcut şi avea puţin peste treizeci de ani.

La încheierea celor două dansuri, Emma se trezi, nu înţelese cum, aşezată printre membrii familiei Osborne şi a fost surprinsă imediat de expresia fină şi de gesturile vivace ale micuţului băiat, care stătea în picioare în faţa mamei sale, întrebându-se când trebuiau

să înceapă.

„Nu te va mira nerăbdarea lui Charles, „ îi spuse doamna Blake, o femeie micuţă de statură, plină de viaţă, cu aspect plăcut, în vârstă de treizeci şi cinci sau treizeci şi şase de ani, unei femei care stătea lângă ea, „când vei vedea ce parteneră urmează să aibă. Domnişoara Osborne a fost atât de amabilă încât i-a promis primele două dansuri“.

„Oh! Da! — Am stabilit săptămâna asta“, strigă băiatul, „şi vom dansa mai bine decât toate cuplurile!“

De cealaltă parte a Emmei, domnişoara Osborne, domnişoara Carr şi un grup de tineri bărbaţi erau implicaţi într-o discuţie foarte aprinsă şi, curând după aceea, ea îl văzu pe cel mai elegant dintre ofiţeri îndreptându-se spre orchestră ca să comande dansul, în timp ce domnişoara Osborne, trecând prin faţa ei, îi spuse degrabă micului ei partener în aşteptare: „Charles, iartă-mă că nu mi-am ţinut promisiunea, dar voi acorda aceste două dansuri colonelului Beresford. Ştiu că mă vei scuza şi te asigur că am să dansez cu tine după ceai.“

Şi, fără să stea să aştepte vreun răspuns, se întoarse din nou spre doamna Carr şi, după încă un minut, fu condusă de colonelul Beresford să înceapă dansul cerut. Dacă feţişoara bietului băieţel fusese în fericirea ei demnă de interesul Emmei, era infinit mai interesantă acum, în brusca ei schimbare; totul la el exprima dezamăgire acum: roşu în obraji, buze tremurânde iar ochii privind spre podea. Mama lui, înghiţindu-şi şi ea umilinţa, încercă să o potolească pe a lui, cu perspectiva celei de-a doua promisiuni a domnişoarei Osborne, dar, deşi se străduia să strige cu efortul unui curaj băieţesc: „O, nu mă supăr!“, era foarte evident din neîncetata agitaţie a trăsăturilor sale că era mai supărat ca oricând. Emma nu gândea, nici nu reflecta; ea simţea şi acţiona.

„Voi fi foarte fericită să dansez cu dumneavoastră, domnule, dacă vă face plăcere,“ spuse ea, întinzându-i

mâna cu cea mai firească bună dispoziţie.

Băiatul, revenindu-şi într-o clipă la starea de încântare de dinainte, îndreptă o privire veselă către mama sa şi, făcând un pas înainte cu un sincer şi simplu, „Vă mulţumesc, doamnă“, fu imediat gata să-i acorde atenţia noii sale cunoştinţe. Recunoştinţa doamnei Blake era mai măsurată; cu o privire plină de expresivitate şi de vie gratitudine, se îndreptă spre cel de lângă ea cu semne repetate de mare simpatie şi amabilitate faţă de băiatul ei. Emma, care o asigură că plăcerea pe care i-o oferea băiatului nu era mai mare decât a ei, şi Charles, cu mânuşile pe care fusese îndrumat să le poarte în continuare, se alăturară unui grup de dansatori care acum se forma cu repeziciune şi cu tot atât de multă plăcere.

Alcătuiau o pereche ce nu putea fi observată fără uimire. Domnişoara Osborne şi domnişoara Carr o priviră îndelung în timp ce trecură de ea în paşi de dans.

„Ai cuvântul meu, Charles, eşti norocos,“ (spuse prima în timp ce se îndrepta spre el), „ai o pereche mai bună decât mine“; la care fericitul Charles răspunse „Da“.

Tom Musgrave, care dansa cu domnişoara Carr, îi aruncă multe priviri pline de interes şi, după o vreme, însuşi lordul Osborne se apropie şi, sub pretextul că vrea să-i vorbească lui Charles, se opri să-i privească partenera. Deşi cam tulburată de o asemenea privire, Emma nu putea să-şi regrete hotărârea care îi făcuse fericiţi atât pe băiat cât şi pe mama acestuia, aceasta din urmă căutând mereu prilejul de a i se adresa cu cea mai caldă amabilitate. Apoi văzu că micuţul ei partener, deşi concentrat mai ales asupra dansului, nu se ferea să vorbească, atunci când întrebările sau remarcile ei cereau o replică din partea lui şi astfel află de la el, printr-un soi de inevitabil chestionar, că avea doi fraţi şi o soră, că ei şi mămica lor locuiau cu toţii cu unchiul lui la Wickstead, că unchiul lui l-a învăţat latineşte, că era

foarte pasionat de călărie şi că avea un cal doar al lui dăruit de lordul Osborne şi că deja ieşise o dată la plimbare cu câinii lordului Osborne.

La sfârşitul acestor dansuri, Emma află că avea să se bea ceai; domnişoara Edwards o atenţionă să fie prin apropiere, într-un mod care a convins-o cât de important era pentru doamna Edwards să-i aibă pe amândoi aproape de ea când se mutau în salonul pentru ceai, iar Emma se conformă, foarte atentă pentru a-şi ocupa locul pregătit. Exista întotdeauna ceva plăcut când se adunau cu toţii mai agitându-se, mai înghesuindu-se, ca să ia parte la pauza de ceai. Salonul pentru ceai era mic, în incinta salonului pentru jocuri de cărţi şi, trecând prin cel din urmă, când coridorul devenea mai îngust din cauza meselor, doamna Edwards şi prietenii ei au fost pentru o clipă „împinşi“ înăuntru. S-a întâmplat în apropiere de masa de cazino a lui lady Osborne; domnul Howard care se afla lângă ea îi vorbi nepotului său; iar Emma, simţindu-se obiectul atenţiei atât al lui lady Osborne cât şi a lui, tocmai îşi întorsese privirea în altă direcţie, la timp cât să nu se observe că ar fi putut auzi remarca tânărului ei însoţitor *şoptită* cu glas tare, „O! Unchiule, te rog să te uiţi la partenera mea. E atât de frumoasă!“ În timp ce au început să păşească din nou, Charles a fost grăbit să intre, fără să poată primi votul unchiului său.

Când intrară în salonul pentru ceai, unde erau pregătite două mese lungi, lordul Osborne putu fi văzut cam singuratic la capătul uneia dintre ele, de parcă s-ar fi retras cât mai departe putea de bal, ca să se bucure de propriile-i gânduri şi să contemple totul în voie. Charles i-l arătă îndată Emmei.

„Iată-l pe lordul Osborne. Să mergem amândoi şi să ne aşezăm lângă el.“

„Nu, nu“, spuse Emma râzând. „Tu trebuie sa stai lângă prietenii mei“.

Charles era acum destul de liber încât să se

hazardeze să pună la rândul lui câteva întrebări.

„Cât să fie ceasul?“

„Unsprezece.“

„Unsprezece! Şi nu mi-e somn câtuşi de puţin. Mama a spus că ar trebui să adorm înainte de ora zece. Crezi că domnişoara Osborne îşi va ţine promisiunea faţă de mine, după servirea ceaiului?“

„O, da, bănuiesc că da“ – deşi îşi dădu seama că nu putea să-i dea motive mai bune în comparaţie cu acelea pentru care domnişoara Osborne *nu-şi* ţinuse promisiunea mai devreme.

„Când ai să vii la castelul Osborne?“

„Probabil niciodată. Nu sunt o cunoştinţă de-a familiei.“

„Dar poţi veni la Wickstead s-o vizitezi pe mama, iar ea te poate conduce la castel. E acolo o vulpe împăiată, stranie, monstruoasă, şi un viezure – oricine ar crede că sunt vii. Ar fi păcat să nu-i vezi.“

Când s-au ridicat de la ceai, iar a fost o învălmăşeală provocată de plăcerea de a fi primul care părăseşte în încăpere, întâmplător amplificată de una sau două partide de cărţi ce tocmai se încheiau iar jucătorii se separaseră şi urmau să se aşeze exact în partea opusă. Printre aceştia erau domnul Howard, sora sa care se sprijinea de braţul lui şi, îndată ce s-au aflat destul de aproape de Emma, doamna Blake i-a atras atenţia atingând-o prieteneşte, spunându-i: „Bunătatea dumitale faţă de Charles, dragă domnişoară Watson, atrage toată simpatia familiei către dumneata. Îngăduie-mi să ţi-l prezint pe fratele meu, domnul Howard.“

Emma făcu o reverenţă, gentilomul, o plecăciune – îi ceru în grabă onoarea de a-i oferi mâna la următoarele două dansuri, la care tot în grabă primi răspuns afirmativ şi, imediat după aceea, amândoi s-au îndreptat hotărâţi în direcţii opuse. Emma era foarte plăcut surprinsă de această împrejurare; era un aer de linişte dar şi de voioşie, de gentilom la domnul Howard, care ei îi era pe

plac şi, câteva minute după aceea, valoarea angajamentului ei crescu pe când, cum stătea în sala de jocuri de cărţi, întrucâtva vizibilă printr-o uşă, îl auzi pe lordul Osborne, care se recreea la o masă liberă din apropierea ei, chemându-l lângă el pe Tom Musgrave şi spunându-i: „De ce nu dansezi cu frumoasa Emma Watson? Vreau să dansezi cu ea, iar eu voi veni şi voi sta în apropiere.“

„Chiar în clipa asta mă decideam să fac acest lucru, my lord; îi voi fi prezentat şi voi dansa cu ea numaidecât.“

„Aşa să faci – iar dacă vezi că nu prea are chef de vorbă, poţi să mi-o prezinţi şi mie, aşa, în treacăt.“

„Prea bine“, my lord. Dacă e la fel ca surorile ei, nu va dori decât să se audă vorbind. Mă duc la ea chiar acum. Am s-o găsesc în salonul pentru ceai. Scorţoasa aia bătrână, domnişoara Edwards, n-a făcut ceai niciodată“.

Şi dispăru, cu lordul Osborne în urma lui, iar Emma nu zăbovi o secundă ca să se repeadă afară din colţisorul ei, exact în cealaltă direcţie, uitând în graba aceea că o lăsase în spatele ei pe doamna Edwards.

„Te pierduserăm de-a binelea,“ spuse doamna Edwards, care o urmă împreună cu Mary, în mai puţin de cinci minute. „Dacă preferi salonul acesta, nu văd de ce n-ai sta aici, dar ar fi mai bine să stăm laolaltă cu toţii“.

Emma scăpă de deranjul de a se mai scuza, prin apariţia imediată a lui Tom Musgrave care li se alătură şi care, rugând-o cu voce tare să-i facă onoarea de a i-o prezenta pe domnişoara Emma Watson, nu-i lăsă bietei doamne de ales în această privinţă, decât să dovedească prin atitudinea sa rece că nu o făcea de bună voie. Onoarea de a dansa cu ea i-a fost solicitată fără întârziere, iar Emma, oricât de multă păcere îi făcea să fie considerată de lorzi sau de oameni de rând ca fiind o fată frumoasă, era atât de puţin încântată să îi facă pe plac tocmai lui Tom Musgrave, încât simţi o mare

satisfacţie declarând că-şi păstrează angajamentul dinainte.

El fu în mod vizibil surprins şi dezolat. Stilul ultimului ei partener îl făcuse probabil să creadă că Emma nu excela în privinţa capacităţii de a alege.

„Micul meu prieten Charles Blake“, strigă el, „nu trebuie să spere că vă va acapara întreaga seară! Nu putem suporta aşa ceva. Este contrar regulilor grupului nostru şi sunt convins că nu va fi tolerat de buna noastră prietenă aici de faţă, doamna Edwards; ea este pe departe mult prea în măsură să aprecieze atmosfera balului ca să consimtă o atitudine stranie şi atât de periculoasă.“

„Nu am să dansez cu master Blake, domnule“.

Gentilomul, puţin deconcertat, nu mai putea spera decât să fie mai norocos altă dată şi, nefiind dispus să o părăsească, deşi prietenul său lordul Osborne îl aştepta pe coridor ca să afle vestea, pe când Emma părea oarecum amuzată, începu să-i pună întrebări comune privind familia ei.

„Cum se face că nu avem păcerea de a le vedea pe surorile dumneavoastră aici în această seară? Întrunirile noastre s-au obişnuit să fie atât de frumos tratate de ele, încât nu ştim cum să ne explicăm această indiferenţă.“

„Sora mea cea mai mare e singura rămasă acasă, nu putea să-l lase singur pe tata.“

„Domnişoara Watson, singura din casă! Mă uimiţi! Parcă alaltăieri le-am văzut pe toate trei în oraşul nostru. Dar mă tem că n-am fost un vecin prea bun în ultima vreme. Mi se aduc reproşuri îngrozitoare privind absenţa mea oriunde mă duc, şi mărturisesc că este ruşinos de cât amar de vreme n-am mai fost la Stanton. Dar *acum* mă voi strădui să mă recompensez pentru ce-a fost“.

Politeţea calmă cu care îi răspunse Emma trebuie să-l fi izbit, nefiind defel asemănătoare căldurii încurajatoare cu care se obişnuise să fie tratat de către surorile ei şi probabil i-a dat vaga senzaţie că nu s-a

comportat suficient de convingător, pentru că şi-a dorit mai multă atenţie din partea ei decât i-a acordat ea. Dansul reîncepu acum; domnişoara Carr, fiind nerăbdătoare să facă *strigările*, toată lumea a fost rugată să se ridice în picioare, iar curiozitatea lui Tom Musgrave fu zgândărită când îl văzu pe Howard înaintând şi cerându-i Emmei mâna. „Asta o să funcţioneze şi în cazul meu,“ remarcă lordul Osborne, când prietenul său îi dădu vestea, şi rămase în continuu la braţul lui Howard în timpul următoarelor două dansuri. Frecvenţa cu care îşi făcea apariţia acolo era singurul inconvenient al alegerii ei, singura obiecţiune pe care putu să i-o aducă domnului Howard. Ca persoană, îl considera la fel de plăcut pe cât arăta; deşi discuta despre subiectele cele mai obişnuite avea un mod cerebral, firesc de a se exprima, lucru care le făcea pe toate demne de a fi ascultate, iar ea nu regreta altceva decât că nu se arătase capabil să-i transmită şi elevului să manierele sale deosebite.

Cele două dansuri părură foarte scurte şi partenerul ei consimţi în această privinţă. La terminarea lor, Osbornii şi trăsura lor erau deja în mişcare.

„În sfârşit, plecăm,“ îi spuse lordul lui Tom. „Cât ai de gând să mai rămâi în acest loc paradisiac? — Până la răsăritul soarelui?“

„Dumnezeule, nici gând! My lord, m-am cam săturat de el. Te asigur, n-am să mă mai arăt pe aici după ce voi avea onoarea de a o conduce pe Lady Osborne la trăsura ei. Mă voi retrage cât mai discret cu putinţă în cel mai îndepărtat colţ al casei, unde am să comand o porţie zdravănă de stridii şi mă voi simţi cât se poate de răsfăţat.“

„Haide să ne întâlnim curând la castel şi să-mi aduci veşti despre cum arată ea la lumina zilei.“

Emma şi doamna Blake se despărţiră ca două cunoştinţe vechi iar Charles îi strânse mâna şi îi strigă „la revedere“ de cel puţin zece ori. De la domnişoara

Osborne şi domnişoara Carr primi un salut fugar când trecură de ea, chiar şi lady Osborne îi aruncă o privire de simpatie, iar lordul chiar se întoarse după ce toţi ceilalţi părăsiseră încăperea, ca să-i „ceară scuze“ şi ca să-şi caute pe scaunul de la fereastra din spate mânuşile pe care le ţinea în mod vizibil strâns în mână.

Cum Tom Musgrave n-a mai fost văzut, putem presupune că planul îi reuşise, şi să ni-l imaginăm, sfidător, cu stridiile lui în faţă, într-o singurătate deplorabilă, sau ajutând-o bucuros pe proprietară la bar să pregătească nişte vin fiert proaspăt pentru fericiţii dansatori de la etaj. Emma nu putea să nu lipsească din mijlocul celor care îi acordaseră atenţie, în anumite privinţe în mod neplăcut, iar cele două dansuri care urmară şi încheiară balul fură destul de plicticoase în comparaţie cu celelalte. Domnul Edwards avusese noroc la joc; ei erau cam ultimii rămaşi în încăpere.

Capitolul trei

„IATĂ-NE, ne-am întors aici, trebuie să remarc“, spuse Emma cu părere de rău, pe când păşea în sufragerie, unde masa era pregătită iar impecabila servitoare-şefă aprindea lumânările. „Draga mea domnişoară Edwards, cât de repede s-a sfârşit! Aş vrea să înceapă totul din nou!“

Un puternic sentiment de amabilitate şi plăcere reieşea din mărturisirea ei de a se fi simţit atât de bine în seara aceea, iar domnul Edwards era la fel de călduros ca şi ea elogiind plenitudinea, strălucirea şi vivacitatea evenimentului, deşi el stătuse tot timpul nemişcat la aceeaşi masă, în aceeaşi cameră, îşi schimbase locul o singură dată, s-ar fi părut că nu băgase de seamă toate acestea. Dar câştigase la whist patru robere din cinci şi totul îi mersese bine. Fiica lui simţi avantajul stării sale pline de gratitudine, în înşiruirea de remarci şi gânduri retrospective ce au urmat acum, la binevenita supă.

„Cum de nu ai dansat cu niciunul dintre domnii

Tomlinson, Mary? întrebă mama ei.

„Eram întotdeauna ocupată când mă invitau.“

„Am crezut că urma să-i acorzi domnului James ultimele două dansuri; doamna Tomlinson mi-a spus că el s-a dus să te invite – iar eu auzisem cu două minute înainte cum ai spus că *nu* erai ocupată.

„Da, dar – a fost o greşeală – înţelesesem greşit – nu ştiam că dansul meu era promis. Credeam că fusesem ocupată pentru cele două dansuri de după aceea, dacă stăteam atât de mult, dar căpitanul Hunter m-a asigurat că era vorba chiar de acelea.“

„Aşadar, ai încheiat balul cu căpitanul Hunter, Mary?“, spuse tatăl ei. “Şi cu cine l-ai început?“

„Cu căpitanul Hunter“ repetă ea, pe un ton foarte umil.

„Hmm…! Asta înseamnă să fii constant, la urma urmei. Dar cu cine altcineva ai mai dansat?“

„Cu domnul Norton, şi cu domnul Styles“.

„Cine sunt?“

„Domnul Norton este un văr de-al căpitanului Hunter.“

„Şi cine e domnul Styles?“

„Unul dintre prietenii săi preferaţi“.

„Toţi din acelaşi regiment,“ adăugă doamna Edwards. “Mary a fost înconjurată de uniforme roşii cât a fost seara de lungă. Mi-ar fi făcut mai multă plăcere s-o văd dansând cu unul din vechii noştri vecini, sinceră să fiu“.

„Da, da, nu trebuie să ne neglijăm vechii vecini. Dar dacă soldaţii ăştia sunt mai sprinteni decât alţii într-un salon de bal, ce să facă tinerele fete?“

„Cred că nu este bine să promită atât de multe dansuri dinainte, domnule Edwards.“

„Nu, poate că nu, dar îmi amintesc, draga mea, când noi doi am făcut la fel.“

Doamna Edwards nu mai spuse nimic, iar Mary îşi trase sufletul. Au urmat o mulţime de remarci pline de

umor, iar Emma s-a dus la culcare foarte bine dispusă, dar cu mintea încărcată de Osborni, Blakes şi Howarzi.

Dimineaţa următoare sosi cu o mulţime de oaspeţi. Aşa era obiceiul prin partea locului, întotdeauna să se meargă în vizită la doamna Edwards după un bal, şi tendinţa aceasta fu sporită acum de o curiozitate generală în ceea ce o privea pe Emma, căci toată lumea voia să o revadă pe fata care fusese admirată în noaptea precedentă de lordul Osborne.

Fu examinată de multe perechi de ochi, cu diverse grade de aprobare. Unii nu vedeau niciun defect, alţii nici urmă de frumuseţe. Pentru unii, pielea ei maronie îi anihila orice fineţe, pe când alţii n-au putut fi convinşi în niciun fel că ea era pe jumătate la fel de fumoasă cum fusese Elizabeth Watson în urmă cu zece ani. Dimineaţa se scurse liniştită în discuţii privind calităţile balului cu toată suita de invitaţi, iar Emma fu brusc înmărmurită când văzu că era deja ora două şi nu auzise nimic despre trăsura tatălui ei. După această descoperire se duse de două ori la fereastră să privească în stradă, şi era pe punctul de a cere permisiunea să sune clopoţelul ca să afle ce se întâmplă, când se auzi sunetul discret al unei trăsuri ce se îndrepta spre poartă şi îi veni inima la loc. Păşi din nou spre fereastră, dar în loc de aşteptatul dar foarte lipsitul de eleganţă „echipaj“ familial, auzi o prezentare fastuoasă. Domnul Musgrave fu anunţat imediat după aceea şi doamna Edwards luă cea mai aspră înfăţişare când auzi. Deloc stânjenit de aerul ei îngheţat, le făcu complimente doamnelor cu o naturaleţe dezarmantă şi, continuând prin a se adresa Emmei, îi întinse un bilet pe care avea onoarea să i-l aducă din partea surorii ei; dar la care trebui să susţină că un post scriptum verbal din partea lui era absolut neesar.

Biletul, pe care Emma începuse să-l citească *înainte* ca doamna Edwards s-o îndemne să nu se formalizeze câtuşi de puţin, conţinea câteva rânduri de la Elizabeth anunţând-o că tatăl lor, dat fiind că se simţea

neobişnuit de bine, luase brusca hotărâre de a merge în vizită în ziua aceea şi, cum drumul lui era cam departe de R, era imposibil ca Emma să se întoarcă acasă înainte de dimineaţa următoare, asta dacă nu o trimiteau cei din familia Edwards, lucru greu de sperat, sau dacă nu găsea cumva vreo trăsură de ocazie sau dacă nu o deranja să meargă atât de mult pe jos.

Nici nu apucase să citească totul, când se văzu constrânsă să asculte continuarea explicaţiei lui Tom Musgrave. „Am primit acest bilet din frumoasele mâini ale domnişoarei Watson, chiar acum zece minute„, spuse el; „Am întâlnit-o la Stanton, unde steaua mea norocoasă m-a îndemnat să întorc caii în altă direcţie; în acel moment, tocmai ruga pe cineva să-i facă acest comision, iar eu am fost suficient de onorat s-o conving că nu avea cum să găsească un mesager mai binevoitor şi mai rapid decât mine. Vă rog să reţineţi, nu afirm că nu aş avea şi eu un interes. Recompensa mea este să mi se îngăduie să vă conduc la Stanton în trăsura mea. Deşi nu este scris, vă asigur că sora dumneavoastră m-a rugat acest lucru.“

Emma se simţi derutată; nu-i plăcea propunerea; nu dorea să rămână în intimitate cu autorul propunerii şi, totuşi, temându-se să nu abuzeze de ospitalitatea familiei Edwards şi dorind să se întoarcă acasă, era total descumpănită, neştiind cum să-i refuze oferta. Doamna Edwards rămase tăcută, fie pentru că nu înţelesese situaţia, fie că aştepta să vadă ce ar fi putut dori să facă tânăra domnişoară. Emma îi mulţumi, dar declară că nu dorea câtuşi de puţin să accepte un asemenea deranj din partea lui. Deranjul îi oferea, desigur, onoare, plăcere, încântare. Ce aveau de făcut el sau caii lui? Cu toate acestea, ea ezita. Se gândea că trebuie să refuze insistent sprijinul lui – îi era cam teamă de genul acela de trăsură. Distanţa nu era de neparcurs pe jos. Doamna Edwards nu mai tăcu. Ascultă toate amănuntele, după care spuse:

„Vom fi cât se poate de încântaţi, domnişoară

Emma, dacă ne puteţi oferi plăcerea companiei dumneavostră până mâine, dar, dacă nu puteţi face acest lucru, trăsura noastră vă stă la dispoziţie, iar lui Mary îi va face plăcere să aibă ocazia de a o vedea pe sora dumneavoastră.“

Era exact ce-şi dorise Emma, şi acceptă oferta cu multă recunoştinţă, dându-şi seama că Elizabeth, fiind complet singură, îşi dorea ca ea să se întoarcă acasă la cină. Planul a fost respins cu amabilitate de vizitator.

„Nu pot fi de acord. Nu trebuie să fiu privat de fericirea de a vă însoţi. Vă asigur că nu există niciun motiv să vă temeţi de caii mei. Aţi putea să-i mânaţi chiar dumneavoastră. *Surorile dumneavoastră* ştiu toate cât de liniştiţi sunt; niciuna dintre ele nu are nici cea mai mică ezitare să meargă cu mine, chiar şi la o cursă. Credeţi-mă“, adăugă el, coborând glasul, „sunteţi în siguranţă, doar *eu* sunt în pericol.“

Emma nu se mai simţi dispusă să-i mulţumească pentru toate acestea.

„Iar în privinţa trăsurii doamnei Edwards, să fie folosită a doua zi după bal, acesta e un lucru chiar neobişnuit, vă asigur – n-am mai auzit aşa ceva – bătrânul birjar va fi la fel de negru la faţă ca şi caii lui. Nu-i aşa, doamnă Edwards?“

Nu i s-a acordat nicio atenţie. Doamnele păstrară tăcerea, iar gentilomul se simţi obligat să renunţe.

„Ce bal fastuos am avut azi-noapte!“, strigă el, după o scurtă pauză. „Cât timp aţi continuat, după ce au plecat Osbornii şi cu mine?“

„Au mai fost două dansuri“.

„Cred că a fost prea obositor, să stai treaz atât de mult. Bănuiesc că nu a participat multă lume“.

„Ba da, mai multă lume ca oricând, cu excepţia Osbornilor. Părea să nu mai fie loc liber nicăieri şi toată lumea a dansat cu o neobişnuită bună dispoziţie până la sfârşit“.

Emma spuse acestea, deşi conştiinţa ei se

împotrivise.

„Chiar aşa! Poate că ar fi trebuit să vă caut din nou, dacă mi-aş fi dat seama că aşa stau lucrurile, căci îmi place mult să dansez. Domnişoara Osborne e o fată încântătoare, nu-i aşa?“

„Eu nu o consider frumoasă“, răspunse Emma, căreia îi erau adresate mai toate acestea.

„Poate că nu este de o frumuseţe spectaculoasă, dar are un comportament încântător. Iar Fanny Carr este o micuţă făptură cât se poate de interesantă. Nu-mi imginez nimic mai *naïve* sau *piquante.* Dar ce părere aveţi despre lordul Osborne, domnişoară Watson?“

„Că ar fi chipeş, chiar şi dacă *nu* ar fi lord – şi, poate – dacă ar fi mai bine crescut, mai dornic să placă şi dacă şi-ar arăta încântarea la locul adecvat“.

„Pe onoarea mea, sunteţi severă în privinţa prietenului meu! Vă asigur că lordul Osborne este un om tare de treabă“.

„Nu îi pun în discuţie calităţile – dar nu-mi place aerul său nepăsător“.

„Dacă aş face o mărturisire,“ răspunse Tom cu o privire gravă, „poate că aş reuşi să câştig o părere mai favorabilă despre bietul Osborne.“

Emma nu-l încurajă câtuşi de puţin, şi el se văzu obligat să păstreze secretul prietenului său. Şi, în plus, fu constrâns să îşi încheie vizita; doamna Osborne ordonase să vină trăsura şi nu era vreme de pierdut, Emma trebuia să se pregătească. Domnişoara Edwards o însoţi acasă, dar cum era ora cinei la Stanton, rămase cu ele doar câteva minute.

„Scumpa mea Emma“, spuse domnişoara Watson, îndată ce rămaseră singure, „trebuie să-mi povesteşti până la sfârşitul zilei, fără întrerupere, sau voi fi nemulţumită. Dar mai întâi de toate Nanny va aduce cina. Biata de tine! Nu o să cinezi ca ieri, căci nu avem decât nişte friptură de vacă. Ce bine arată Mary Edwards în tunica ei cea nouă! Şi acum spune-mi ce părere ţi-ai

făcut despre toţi, dacă îi placi, şi ce să-i scriu lui Sam. Mi-am început scrisoarea, Jack Stones o să treacă mâine după ea, căci unchiul lui se duce poimâine la o milă de Guildford.“

Nanny aduse cina. „O să ne servim singure“, continuă Elizabeth, „după care n-o să pierdem o clipă. Aşadar, nu ai vrut să vii acasă cu Tom Musgrave?“

„Nu. Mi-ai spus atâtea lucruri în defavoarea luiu, încât nu am dorit, nici din obligaţie, nici din cauza intimităţii ce s-ar fi creat între noi călătorind în aceeaşi trăsură. Nu mi-ar fi plăcut nici impresia care s-ar fi produs.“

„Ai făcut foarte bine, deşi mă mir că ai rezistat, cred că eu însămi n-aş fi reuşit asta. Părea atât de dornic să te aducă, încât n-am putut să-i spun nu, deşi era cam împotriva voinţei mele să vă pun laolaltă, atât de bine îi cunosc şiretlicurile, dar eram nerăbdătoare să te văd şi era un mod înţelept de a te aduce acasă; în plus, nu e bine să fii prea amabil. Nimeni nu s-ar fi gândit vreodată că familia Edwards ţi-ar oferi trăsura lor, când caii fuseseră pe drumuri până târziu. Dar ce trebuie să-i spun lui Sam?

„Dacă ţii seamă de mine, nu-l vei încuraja să se gândească la domnişoara Edwards. Tatăl este clar împotriva lui, mama nu manifestă niciun fel de simpatie faţă de el şi mă îndoiesc că ar fi interesat în vreun fel de Mary. A dansat de două ori cu căpitanul Hunter şi cred că în general îl încurajează foarte mult, în funcţie de starea ei de spirit şi de împrejurări. A pomenit o dată de Sam, cu siguranţă cam vag, dar asta poate pur şi simplu pentru că ştie că el o place, lucru de care probabil a aflat.“

„Vai de mine, da! A auzit multe despre asta de la noi toţi. Bietul Sam! E ghinionist ca atâţia alţii. Pentru Dumnezeu, Emma, nu pot să nu sufăr pentru cei care nu au noroc în dragoste. Ei bine, acum începe, povesteşte-mi totul aşa cum s-a întâmplat.“

Emma i se supuse, iar Elizabeth ascultă aproape fără întreruperi, până când auzi de domnul Howard ca partener de dans.

„Să dansezi cu domnul Howard – Dumnezeule mare! Nu mai spune! Este unul dintre cei mai mari şi mai importanţi. Nu ţi s-a părut foarte îngâmfat?“

„Pe *mine*, manierele sale mă fac să mă simt mult mai la largul meu şi să am mai multă încredere în el decât în Tom Musgrave“.

„Bine, continuă. Aş fi speriată până peste poate dacă aş avea vreo legătură cu ‘clanul’ familiei Osborne.“

Emma îşi încheie naraţiunea.

„Aşadar, chiar nu ai dansat cu Tom Musgrave deloc? Dar trebuie să-ţi fi plăcut, la urma urmei cred că te-a frapat.“

„*Nu* îl plac, Elizabeth. Recunosc că pare o persoană bună şi manierele lui sunt bune până la un punct – felul său de a vorbi mai degrabă – e plăcut. Dar nu văd nimic altceva de admirat la el. Din contră, pare foarte vanitos, foarte îngâmfat, cât se poate de nerăbdător să iasă în evidenţă şi absolut de compătimit din pricina mijloacelor pe care le foloseşte ca să obţină asta. E de un ridicol care reuşeşte să mă amuze, dar compania lui nu-mi stârneşte vreo altă emoţie plăcută.“

„Scumpa mea Emma! Te deosebeşti de oricine pe lumea asta. Ce bine că nu e Margaret prin preajmă. Pe *mine* nu mă jigneşti, deşi zău dacă ştiu cum să fac ca să te cred. Dar Margaret nu ar ierta niciodată asemenea cuvinte.“

„Aş fi vrut ca Margaret să-l fi auzit cu câtă tărie afirma că nu ştie că e plecată din regiune; a declarat că i se părea că o văzuse în urmă cu doar două zile.“

„Da, este exact stilul lui, şi cu toate astea acestea el este bărbatul despre care ea îşi închipuie că este îndrăgostit cu disperare de ea. Nu este vreun preferat de-al meu, Emma, dar trebuie să-l găseşti agreabil. Poţi să-mi spui că nu, cu mâna pe inimă?“

„Crede-mă că pot, cu amândouă mâinile, şi să le întind cât pot eu de mult.“

„Mi-aş dori să ştiu care e bărbatul pe care îl *consideri* agreabil.“

„Îl cheamă Howard.“

„Howard! Vai de mine, pe *el* nu mi-l pot imagina decât jucând cărţi cu Lady Osborne, cu un aer mândru. Oricum, slavă Domnului, este o uşurare pentru mine să descopăr că vorbeşti în felul ăsta despre Tom Musgrave; inima îmi spunea că s-ar putea să-l placi prea mult. Ai vorbit atât de ferm despre el înainte de a-l cunoaşte, încât mă temeam cu amărăciune că trufia ta va fi pedepsită. Sper doar să dureze şi că nu va veni să-ţi acorde multă atenţie; e un lucru greu pentru o femeie să reziste flatării unui bărbat, când acela şi-a propus s-o facă să-l placă.“

Pe când îşi terminau scurta lor masă liniştit-sociabilă, domnişoara Watson nu putu să nu observe cât de plăcut trecuse. „E atât de încântător pentru mine“, spuse ea, „să văd cum totul se petrece în linişte şi bună dispoziţie. Nimeni nu ştie cât de mult urăsc certurile. Iată, deşi nu am mâncat altceva decât friptură de vită, cât de bun ni s-a părut totul. Aş vrea ca toată lumea să fie ca tine, să se mulţumească cu puţin, dar biata Margaret e foarte arţăgoasă, iar Penelope pare să prefere certurile, decât să nu se întâmple nimic.“

Domnul Watson se întoarse seara, tocmai când ziua era pe sfârşite, în consecinţă încântat de ceea ce a făcut şi bucuros să povestească despre asta la gura focului. Emma nu se simţea deloc interesată de cele petrecute în timpul unei vizite, dar când auzi că domnul Howard este pomenit ca „predicatorul“, şi că le-a oferit o slujbă minunată, nu se putu abţine să asculte cu mai mare atenţie.

„Nu ştiu când am auzit un discurs mai aproape de spiritul meu,“ continuă domnul Watson, „sau unul mai bine rostit. Citeşte extraordinar de frumos, cu mare

talent şi fără vreo grimasă teatrală sau violenţă. Mărturisesc, nu-mi place multă forfotă în altar – nu-mi plac aerul studiat şi inflexiunile artificiale ale vocii cu care sunteţi foarte obişnuite şi pe care le au predicatorii admiraţi în general. O rostire simplă este mult mai bine gândită să inspire devoţiune, şi dovedeşte mai mult bun gust. Domnul Howard a citit ca un învăţat şi un gentilom.“

„Şi ce aţi servit la cină, domnule?“, spuse fiica lui cea mai mare.

A enumerat mâncărurile şi le-a spus ce a mâncat el. „În general“, adăugă el, „am avut o zi foarte plăcută; vechii mei prieteni au fost foarte surprinşi să mă vadă printre ei şi trebuie să spun că toată lumea mi-a acordat multă atenţie şi păreau că suferă pentru invaliditatea mea. M-au pus să mă aşez lângă foc şi, cum potârnichile erau gata, dr. Richards a pus să fie trimise la celălalt capăt al mesei, ca să nu se simtă jignit domnul Watson, gest care mi s-a părut foarte amabil. Dar nimic nu mi-a plăcut mai mult decât atenţia domnului Howard. Există un rând de trepte destul de înclinat spre camera unde s-a cinat, ceea ce nu prea era în avantajul piciorului meu bolnav de gută, iar domnul Howard a mers pe lângă mine de jos până în capăt şi mi-a oferit braţul său. M-a uimit şi mi s-a părut foarte potrivit pentru un bărbat atât de tânăr, dar sunt sigur că nu pot să declar că mă aşteptam la asta, căci nu-l mai văzusem în viaţa mea. Din când în când, mă întreba de una dintre fiicele mele, dar nu ştiu de care. Presupun că voi ştiţi.“

Capitolul patru

A TREIA ZI după bal, pe când Nanny, pe la ora trei fără cinci minute, începuse să se agite prin hol cu tava şi suportul pentru cuţite, fu strigată pe neaşteptate la uşa din faţă de zgomotul ritmat pe care doar un bici de călărie putea să-l facă şi, cu toate că doamna Watson îi ordonase să nu lase pe nimeni să intre, ea se întoarse în

jumătate de minut, cu o privire de ciudată uimire, lăsând uşa holului deschisă ca să poată intra lordul Osborne şi Tom Musgrave.

Surpriza tinerelor domnişoare este de imaginat. Într-un asemenea moment, niciun oaspete nu ar fi fost binevenit, dar oaspeţi ca aceia – cel puţin unul ca lordul Osborne, de neam nobil, şi un străin – situaţia era cu adevărat stânjenitoare. El însuşi părea puţin încurcat, căci atunci când fu prezentat de către volubilul, uşuraticul său prieten, el îngăimă ceva cum că ar fi onorat să-l aştepte pe domnul Watson. Deşi Emma nu putu decât să-şi atribuie în întregime meritele pentru flatanta vizită, era departe de a se bucura de ea. Simţea discrepanţa dintre asemenea cunoştinţe şi stilul umil de viaţă în care erau ei constrânşi să trăiască şi, cum în casa mătuşii ei fusese obişnută cu o viaţă unde nu lipseau extravaganţele, era pe deplin conştientă de tot ceea ce putea părea ridicol în ochii celor mai bogaţi în casa ei de acum.

Despre durerea unor astfel de emoţii, Elizabeth avea o foarte vagă idee; gândirea ei simplă sau simţul justiţiei mai puternic la ea o scuteau de o astfel de umilinţă şi, deşi cuprinsă de un complex general de inferioritate, nu se simţi neapărat ruşinată. Domnul Watson, după cum cei doi gentilomi aflaseră deja de la Nanny, nu se simţea destul de bine încât să fi coborât. Îşi ocupară locurile cu multă grijă, lordul Osborne lângă Emma, şi domnul Musgrave, relaxat şi bine dispus şi conştient de propria-i importanţă, de cealaltă parte a şemineului, alături de Elizabeth. *El unul* nu îşi pierduse câtuşi de puţin verva, dar, când lordul Osborne spuse că spera ca Emma să nu fi răcit la bal, nu mi avu nimic de spus pentru un timp şi putu doar să-şi răsfeţe ochii aruncând priviri furişe frumoasei sale vecine.

Emma nu era dispusă să se străduiască prea mult să-i fie pe plac şi, după un mare efort de gândire, el îşi exprimă doar părerea că fusese o zi tare frumoasă, după

care adăugă o întrebare de genul „Aţi fost la plimbare în dimineaţa aceasta?“

„Nu, my lord. Ni s-a părut prea murdar pe jos.“

„Ar trebui să purtaţi cizme scurte. Nimic nu protejează o gleznă fină mai bine ca nişte cizme scurte; nanchin lucios cu negru arată foarte bine. Nu vă plac cizmele scurte?“

„Ba da, dar numai dacă sunt destul de rigide încât să nu se urâţească; nu sunt potrivite pentru drumurile de ţară.“

„Doamnele ar trebui să călărească pe vreme noroioasă. Ştiţi să călăriţi?“

„Nu, my lord.“

„Mă întreb de ce nu ştiu toate doamnele. O femeie nu arată niciodată mai bine decât călare pe cal.“

„Dar poate că nu tuturor femeilor le place, sau nu toate îşi permit.“

„Dacă ar şti cât de mult le avantajează, tuturor le-ar plăcea şi, odată cu pasiunea aceasta, mijloacele ar urma în mod firesc.“

„Dumneavoastră vă închipuiţi că noi obţinem întotdeauna ceea ce ne dorim. *Acesta* este un aspect în privinţa căruia doamnele şi domnii au fost îndelung în conflict. Dar, fără pretenţia de a generaliza, aş spune că există împrejurări pe care nici *femeile* nu le pot controla. Dacă femeile ar fi econoame, asta ar conta mult, dar tot nu ar putea face dintr-un venit mic, unul mare.“

Lordul Osborne fu redus la tăcere. Atitudinea ei nu fusese nici sentenţioasă nici sarcastică, dar era un ceva anume în blânda ei sobrietate, ca şi în cuvintele propriu-zise, care îi dădură lordului de gândit şi, când vorbi din nou, o făcu cu o autoritate chibzuită, cu totul altfel decât în stilul un pic ciudat, un pic îndrăzneţ, al remarcilor de dinainte. Era ceva nou pentru el să-i fie pe plac unei femei; era pentru prima dată când simţise cum se cuvenea să se poarte cu o femeie în situaţia Emmei. Dar cum nu ţinea nici să i se dea dreptate, nici să se bine

dispună, nu rămase indiferent.

„Nu sunteţi de multă vreme în ţinutul nostru, înţeleg“, spuse pe tonul unui gentilom. „Sper că sunteţi încântată de el“.

Fu recompensat de un răspuns amabil şi de o imagine mai detaşată a întregului ei chip, decât i se oferise până atunci. Nefiind obişnuit să se prefacă şi fericit să o poată contempla, rămase apoi în tăcere câteva minute, în timp ce Tom Musgrave încropea o conversaţie cu Elizabeth, până ce fură întrerupţi de apariţia lui Nanny, care, întredeschizând uşa şi afişându-şi capul, spuse:

„Doamnă, vă rog, stăpânul doreşte să ştie de ce nu i se serveşte cina.“

Cei doi gentilomi, care până atunci neglijaseră orice eventualitate a apropierii orei cinei, oricum binevenită, se repeziră acum cu scuze, în timp ce Elizabeth îi strigă cu asprime lui Nanny să-i spună „lui Betty să se ocupe ea“.

„Îmi pare rău că s-a întâmplat aşa“, adăugă ea, întorcându-se bine dispusă înspre Musgrave, „dar ştiţi cât de devreme obişnuim să cinăm“.

Tom nu avea nimic de spus în ceea ce-l privea; ştia obiceiul foarte bine şi o simplitate atât de sinceră, un adevăr atât de lipsit de sfială, îl uimea mult. Complimentele de despărţire ale lordul Osborne durară ceva timp, înclinaţia sa pentru discurs părând să crească odată cu micşorarea intervalului de timp îngăduit. Recomandă antrenarea pentru a face faţă vremii noroioase, rosti din nou un elogiu al cizmelor scurte, imploră să i se permită surorii lui să îi trimită Emmei numele cizmarului ei şi conchise spunând, „Voi veni la vânătoare cu câinii mei săptămâna viitoare în acest ţinut – cred că vor ajunge în Stanton Wood miercuri la ora nouă. Spun asta în speranţa că veţi fi dornice să aflaţi ce mai e nou. Dacă dimineaţa este blândă, vă rog să ne faceţi onoarea de a ne transmite personal urările de

rigoare.“

Surorile se uitară una la alta cu uimire, după ce oaspeţii se retrăseseră.

„Iată o onoare de nedescris! Strigă în cele din urmă Elizabeth. Cine şi-ar fi închipuit că lordul Osborne va veni la Stanton? E foarte chipeş, dar Tom Musgrave este fără nicio îndoială cel mai elegant şi mai la modă bărbat dintre cei doi. Mă bucur că nu mi-a adresat o vorbă; n-aş fi vrut să vorbesc cu un bărbat ca el pentru nimic în lume. Tom era foarte plăcut, nu-i aşa? Dar l-aţi auzit întrebând unde sunt domnişoara Penelope şi domnişoara Margaret, de cum a intrat? Mă bucur că Nanny nu pusese faţa de masă, oricum, ar fi arătat atât de bizar; doar tava n-a contat prea mult.“

A spune că Emma nu s-a simţit flatată de vizita lordului Osborne ar însemna să faci o afirmaţie neadevărată şi s-o descrii ca pe o tânără foarte stranie, dar gratitudinea ei a fost fără doar şi poate absolută; venirea lui a fost un fel de atenţie care i-a mângâiat vanitatea; dar nu se potrivea cu mândria ei, şi ar fi preferat să-l ştie dornic să le facă o vizită fără să îndrăznească să o facă, decât să-l vadă venit la Stanton. Printre alte sentimente neplăcute, i s-a întâmplat o dată să se întrebe de ce domnul Howard nu îşi acordase acelaşi privilegiu de a veni şi nu l-a însoţit pe lord, dar dorea să creadă fie că n-a ştiut nimic despre asta, fie că refuzase orice participare la un gest care implica tot atâta impertinenţă în felul ei ca şi bună creştere.

Domnul Watson era departe de a fi încântat când a aflat ce se întâmplase; puţin iritat de o durere bruscă şi prost dispus ca să poată fi împăcat, nu răspunse decât: „Ca să vezi! Ce ocazie l-o fi făcut pe lordul Osborne să vină? Trăiesc aici de paisprezece ani fără să fiu băgat în seamă de cineva din familia lor. Trebuie să fie vreun şiretlic al leneşului ăla de Tom Musgrave. Nu îi pot întoarce vizita. N-aş face asta nici dacă aş putea.“ Şi, când a avut loc o nouă întâlnire cu Tom Musgrave, i s-a

dat ca misiune să transmită scuze la castelul Osborne, la invocarea mai mult decât suficientă a stării precare de sănătate a domnului Watson.

O săptămâna sau zece zile s-au scurs în liniște după această vizită, când un nou prilej de agitaţie întrerupse, chiar şi pentru o jumătate de zi, liniştita şi drăgăstoasa relaţie ce evolua între cele două surori, al căror interes reciproc creştea pe măsură ce, ca urmare a acestei relaţii, ajungeau să se cunoască mai bine. Prima împrejurare care a întrerupt atmosfera senină a fost primirea unei scrisori de la Croydon, în care se anunţa rapida întoarcere a lui Margaret, şi o vizită de două sau trei zile din partea domnului şi a doamnei Robert Watson, care şi-au luat sarcina de a o aduce acasă şi doreau s-o vadă pe sora lor Emma.

O aşteptare care le ocupa gândurile surorilor de la Stanton şi care îi umplea ceasurile cel puţin uneia dintre ele, căci Jane fusese o femeie cu stare, pegătirile pentru ca ea să se simtă bine erau considerabile şi, cum Elizabeth avusese întotdeauna mai mult bunăvoinţă decât tact în gospodărirea casei, nu putea face nicio schimbare fără gălăgie.

O absenţă de paisprezece ani făcuse din Emma o străină pentru fraţii şi surorile ei, dar când se gândea la întoarcerea lui Margaret, aşteptarea îi trezea sentimente ciudate de alienare, căci auzise tot soiul de lucruri care o făceau să-i fie groază de întoarcerea ei, iar ziua în care grupul sosi la Stanton îi păru ca momentul în care aproape tot ceea ce fusese plăcut în acea casă ar fi putut lua sfârşit.

Robert Watson era avocat la Croydon şi cariera lui era în ascensiune, era autosuficient tocmai din această pricină şi pentru că se căsătorise cu singura fiică a avocatului căruia îi fusese angajat, cu o avere de şase mii de lire. Doamna Robert nu era mai puţin încântată de ea însăşi, căci avusese acele şase mii de lire şi pentru că acum era în posesia unei case foarte elegante din

Croydon, unde dădea petreceri de adevărat rafinament şi se afişa în haine elegante. Nu era nimic remarcabil la persoana ei; comportamentul ei era abrupt şi îngâmfat. Margaret nu era lipsită de frumuseţe; avea o înfăţişare delicată, drăguţă şi mai degrabă ar fi avut nevoie de delicateţe decât de trăsături armonioase, dar expresia ascuţită şi angoasată a feţei făcea ca frumuseţea ei să treacă în general aproape neobservată. La întâlnirea cu mult-aşteptata ei soră, ca la orice ocazie publică, atitudinea sa era foarte afectată iar vocea-i numai gentileţe; zâmbea necontenit şi vorbea foarte rar atunci când se hotăra să se facă plăcută.

Acum era „atât de încântată s-o vadă pe scumpa, scumpa de Emma“, încât abia dacă putea rosti un cuvânt pe minut. „Sunt convinsă că vom deveni bune prietene“, remarcă, punând atâta suflet, când stăteau aşezate împreună. Emma cu greu îşi dădea seama ce ar fi trebuit să răspundă la o asemenea afirmaţie, iar în ceea ce priveşte modul în care îi vorbise, încercarea de a-l egala i se păru inutilă. Doamna Robert Watson o măsura cu privirea cu o curiozitate foarte familiară şi cu o triumfătoare compasiune; pierderea averii mătuşii ei predomina obsesiv în mintea ei în clipa întâlnirii şi nu putea decât să simtă ce privilegiu era să fii fiica unui gentilom cu stare din Croydon, decât nepoata unei femei în vârstă ce se aruncase în braţele unui căpitan irlandez.

Robert era de o amabilitate rece, căci devenise un bărbat prosper şi frate; îl preocupa mai mult să tranşeze problema cu mesagerul, tunând şi fulgerând împotriva creşeterii exorbitante a tarifelor poştale şi cugetând asupra unei jumătăţi de coroană asupra căreia plana îndoiala, decât asupra întâmpinării unei surori care nu mai avea şansa vreunei proprietăţi de care să se ocupe el.

„Drumul pe care îl ai de parcurs prin sat este înfiorător, Elizabeth“, spuse el, „mai rău decât a fost vreodată. Pentru Dumnezeu! L-aş reconstrui, dacă aş

locui aproape de tine. Cine mai e supraveghetor acolo?“

La Croydon era o tânără nepoată, de care întrebă apoi cu mare gentileţe Elizabeth, regretându-I foarte tare absenţa.

„Eşti foarte gentilă“, replică mama acesteia, “şi te asigur că mi-a fost greu s-o conving pe Augusta să vină cu noi fără ea. Am fost nevoită să-i spun că nu mergeam decât până la biserică şi i-am promis să ne întoarcem după ea numaidecât. Dar ştii că nu e posibil s-o luăm fără servitoarea ei, iar eu ţin acum mai mult ca oricând să fie tratată cum se cuvine“.

„Scumpa de ea!“, strigă Margaret. „Mi s-a frânt inima că a trebuit să o lăsăm acasă“.

„Atunci de ce te grăbeai atât de mult să pleci de lângă ea?“, strigă doamna Robert. „Eşti o fată jalnic de meschină. M-am contrazis cu tine tot drumul încoace, nu-i aşa? N-am pomenit în viaţa mea o astfel de vizită ! Ştii cât de bucuroşi suntem să vă avem pe toţi alături, chiar pentru câteva luni. Şi îmi pare rău“ (cu un zâmbet plin de înţeles) „că n-am fost în stare să facem din Croydon un loc agreabil în toamna asta“.

„Prea scumpa mea Jane, nu mă copleşi cu toate fleacurile tale. Ştii la câte insistenţe am rezistat ca să vin acasă. Scuteşte-mă, te rog; nu vreau să fiu ţinta învinuirilor tale.“

„Bine, dar nu vreau decât să nu-ţi stârneşti vecinii împotriva acelui loc. Poate că Emma ar fi tentată să vină înapoi cu noi şi să rămână până de Crăciun, dacă nu te amesteci tu.“

Emma se arătă profund recunoscătoare.

„Te asigur că avem o comunitate foarte plăcută la Croydon. Eu una nu prea merg la baluri, sunt cam prea pestriţe, dar petrecerile noastre sunt foarte selecte şi agreabile. Săptămâna trecută am dat şapte dineuri în salonul meu de recepţii. Îţi place ţinutul? Cum ţi se pare la Stanton?“

„Îmi place foarte mult“, răspunse Emma, care se

gândi că un răspuns rezonabil era cel mai cuvenit. Văzu cum cumnata ei îşi afişă de îndată dispreţul. Doamna Robert Watson se întreba sincer cu ce fel de casă fusese obişnuită Emma în Shropshire şi se gândi fără ezitare că sigur mătuşa ei nu avusese niciodată şase mii de lire.

„Cât de încântătoare este Emma!“ îi şopti Margaret doamnei Robert pe cel mai languros ton de care era în stare. Emma era destul de derutată de un asemenea comportament şi nu-l găsi cu nimic mai plăcut nici când o auzi pe Margaret după cinci minute spunându-i lui Elizabeth pe un ton ascuţit, repezit, complet diferit de cel de dinainte:

„Ai vreo veste de la Penelope de când a plecat la Chichester? Eu am primit o scrisoare de la ea zilele trecute. Nu cred că o să rezolve ceva. Îmi închipui că se va întoarce tot „domnişoara Penelope“, la fel cum a plecat.

Astfel, se temu ea, avea să sune glasul obişnuit al lui Margaret, când noutatea apariţiei ei se va fi consumat; tonul unei artificiale sensibilităţi nu era de aşteptat aşadar. Doamnele fură invitate la etaj ca să se pregătească pentru cină.

„Sper ca totul să ţi se pară cât de cât confortabil, Jane“, spuse Elizabeth când deschise uşa dormitorului neocupat.

„Scumpă şi gentilă fată,“ răspunse Jane, “nu te formaliza câtuşi de puţin cu mine, insist. Sunt genul de persoană care întotdeauna acceptă lucrurile aşa cum sunt. Sper să-mi găsesc un mic apartament pentru două sau trei nopţi fără prea mare dificultate. Întotdeuna îmi place să fiu tratată *en famille* când vin să vă vizitez, iar acum sper că nu aţi pregătit o cină grandioasă pentru noi. Aminteşte-ţi că noi nu mâncăm niciodată seara.“

„Presupun,“ îi spuse Margaret pe un ton cam grăbit Emmei“, că noi două vom sta împreună, Elizabeth are grijă întotdeauna să ocupe o cameră numai pentru ea.“

„Nu, Elizabeth împarte camera ei cu mine.“

„Oh“ (cu o voce blândă şi oarecum stânjenită să afle că pe ea nu o deranja), „îmi pare rău că nu am plăcerea companiei tale, mai ales că sunt agitată când sunt prea singură“.

Emma era iarăşi prima femeie care-şi făcu apariţia în hol; când intră, îl găsi pe fratele ei singur.

„După cum se pare, Emma“ spuse el, „tu eşti complet străină acasă. Trebuie să ţi se pară destul de ciudat că te afli aici. „Frumoasă bravură a reuşit să facă mătuşa Turner! Pe cinstea mea! Unei femei n-ar trebui niciodată să i se încredinţeze bani. Mereu am spus că ar fi trebuit să-ţi cedeze şi ţie o parte, imediat după moartea soţului ei.“

„Dar asta ar fi însemnat ca *mie* să mi se încredinţeze bani“, răspunse Emma, „ ori *eu* tot femeie sunt“.

„Ar fi putut fi păstraţi ca să te foloseşti de ei în viitor, fără să ai acces la ei acum. Ce lovitură cruntă trebuie să fi fost pentru tine! Să te trezeşti, în loc de moştenitoarea a opt sau nouă mii de lire, trimisă înapoi ca povară pentru familia ta, fără un sfanţ. Sper ca bătrâna aia să plătească pentru asta“.

„Nu vorbi nerespectuos despre ea. A fost foarte bună cu mine, iar dacă a făcut o alegere imprudentă, ea va suferi mai mult de pe urma ei decât voi suferi *eu* vreodată.“

„Nu vreau să te simţi stânjenită, dar ştii că toată lumea o consideră cu siguranţă o bătrână nebună. Din câte ştiam, Turner era considerat un om extraordinar de raţional şi de înţelept. Cum dracului a ajuns să facă un asemenea testament?“

„Raţiunea unchiului meu nu a fost deloc alterată, după părerea mea, de ataşamentul lui faţă de mătuşa mea. A fost o soţie minunată pentru el. Minţile cele mai liberale şi mai luminate sunt întotdeauna şi cele mai încrezătoare. Evenimentul a fost nefericit, dar amintirea unchiului meu îmi este, dacă e cu putinţă, mai dragă prin

dovada sa de profund respect faţă de mătuşa mea.“

„Ciudat fel de a vorbi! Putea să-i lase o avere decentă văduvei sale, fără să-i lase toată averea sa, ca să dispună de ea după bunul plac.“

„Poate că mătuşa mea a greşit,“ spuse Emma cu căldură, „da, *a greşit* – dar atitudinea unchiului meu a fost fără cusur. Eram unica ei nepoată şi ei i-a lăsat puterea şi plăcerea de a mă întreţine.“

„Numai că, din nefericire, ea i-a lăsat plăcerea de a te întreţine tatălui tău, mai puţin puterea. Asta e povestea de la cap la coadă. După ce te-a ţinut departe de familia ta o perioadă atât de îndelungată încât între noi s-a şters orice afecţiune firească şi, după ce ţi-a oferit (presupun) un stil de viaţă mai bun, iată-te înapoi pe mâinile lor fără un sfanţ.“

„Ştii,“ răspunse Emma, căznindu-se să-şi stăpânească lacrimile, „starea gravă a sănătăţii unchiului meu. Era mai invalid decât tata. Nu putea ieşi din casă.“

„Nu vreau să te fac să plângi,“ spuse Robert, înduioşat oarecum şi, după o scurtă tăcere, schimbând subiectul, adăugă: „Tocmai am coborât din camera tatei: pare foarte nepărtinitor. Va fi o puternică ruptură când va muri. Ce păcat că niciuna dintre voi nu vă puteţi căsători! Trebuie să vii la Croydon ca toate celelalte, să vezi ce poţi rezolva acolo. Cred că, dacă Margaret ar fi avut o mie sau o mie cinci sute de lire, s-ar fi găsit un tânăr care să se gândească la ea.“

Emma se bucură când li s-au alăturat ceilalţi; era mai plăcut să-i admire podoabele cumnatei ei decât să-l asculte pe Robert, care o iritase şi o rănise în egală măsură. Doamna Robert, la fel de elegantă cum fusese la petrecerea ei, începu prin a-şi cere scuze pentru rochia ei. „N-am vrut să vă fac să aşteptaţi“, spuse ea, „aşa încât am îmbrăcat primul lucru pe care l-am zărit. Teamă mi-e că nu arăt bine. Dragă domnule Watson“ (îi spuse soţului ei) „nu ţi-ai pudrat deloc părul.“

„Nu – nici nu am de gând. Cred că în părul meu e

deja destulă pudră şi pentru soţia mea şi surorile ei.“

„Dar ar trebui să faci câteva schimbări în privinţa îmbrăcăminţii înainte de cină când te afli în vizită, chiar dacă acasă nu obişnuieşti.“

„Prostii.“

„E foarte ciudat că nu-ţi place să faci ce fac alţi gentilomi. Domnul Marshall şi domnul Hemmings îşi schimbă hainele zilnic înainte de cină, fără excepţie, de când sunt. Şi ce rost a avut să-ţi aranjez cea mai nouă haină, dacă tu n-ai s-o îmbraci niciodată?“

„Te rog, fii mulţumită că arăţi tu bine şi lasă-l pe soţul tău în pace.“

Ca să pună capăt acestei altercaţii şi să domolească vizibila supărare a cumnatei sale, Emma (deşi fără vreun chef pentru o situaţie atât de stupidă) începu să-i admire rochia. Obţinu pe dată o reacţie de gratitudine.

„Îţi place?“ spuse ea. „Mă bucur nespus. A fost admirată foarte mult, dar uneori găsesc că imprimeul e prea mare. Mâine am să îmbrac una pe care cred că o vei prefera. Ai văzut-o pe cea pe care i-am dăruit-o lui Margaret?“

Fu adusă cina şi, exceptând clipa când doamna Robert se uită spre capul soţului ei, ea continuă să fie veselă şi dezinvoltă, mustrând-o pe Elizabeth pentru masa prea încărcată şi protestând vehement împotriva „intrării“ curcanului la cuptor, singura excepţie de la „Poftă bună la cină“. „Vă rog şi recomand să nu văd apărând vreun curcan astăzi. Sunt deja înspăimântată peste poate de numeroasele feluri de mâncare aduse deja. Hai să renunţăm la curcan, vă implor.“

„Draga mea,“ replică Elizabeth, „curcanul e fript şi poate la fel de bine să fie adus aici sau să rămână în bucătărie. În plus, dacă va fi tăiat, nădăjduiesc că tata ar putea fi tentat să mănânce puţin, e unul din felurile lui preferate.“

„Îţi dau voie să spui să-l aducă, draga mea, dar te asigur că n-am să mă ating de el.“

Domnul Watson nu se simţise prea bine ca să se alăture celor de la cină, dar fu rugat să coboare şi să bea ceai cu ei.

„Sper să putem juca o partidă de cărţi în seara asta,“ îi spuse Elizabeth doamnei Robert, după ce îşi văzu tatăl aşezat confortabil în fotoliul său.

„Nu şi cu mine, draga mea, te rog. Ştii că nu sunt deloc amator de cărţi. Cred că o conversaţie călduroasă e infinit mai binevenită. Mereu spun că jocul de cărţi are sens uneori, ca să apropie un cerc formal, dar între prieteni nu-şi are niciodată rostul“.

„Mă gândeam că ar fi putut să-l amuze pe tata“, răspunse Elizabeth, „dacă nu îţi displăcea ţie. El spune că nu s-ar concentra la o partidă de whist, dar poate dacă am juca un joc de societate ar fi tentat să rămână cu noi.“

„Fără doar şi poate, scumpa me fiică. Vă stau la dispoziţie, numai să nu mă puneţi să aleg eu jocul, asta e tot. *Speculation* este singurul joc de societate la modă în Croydon acum, dar pot juca orice. Când nu sunteţi decât unul sau doi dintre voi acasă – cred că sunteţi cam derutaţi neştiind cum să-l amuzaţi – de ce nu îl invitaţi să joace *cribbage* Margaret şi cu mine am jucat *cribbage* în mai toate nopţile când stăteam acasă.“

Un zgomot ca de trăsură îndepărtată se auzi în acea clipă; toată lumea asculta; deveni mai definit; sigur se apropia. Era un sunet neobişnuit la Stanton în orice moment al zilei, căci satul nu se afla pe lângă vreun drum public şi nu era locuit de nicio familie mai distinsă în afară de cea a rectorului. Roţile se apropiară cu repeziciune; în două minute, aşteptarea generală primi răspuns; se opriseră cam la poarta grădinii casei parohiale.

„Cine ar putea fi?“ – în mod cert era un poştalion. Penelope era singura fiinţă la care se puteau gândi. Poate că găsise vreo ocazie neaşteptată să se întoarcă. Urmă o pauză plină de suspans. Se auziră paşi clari, mai

întâi pe aleea pavată ce ducea până sub ferestrele casei, la uşa din faţă, iar mai apoi pe coridor. Erau paşi de bărbat. Nu avea cum să fie Penelope. Probabil era Samuel.

Uşa se deshise dându-l la iveală pe Tom Musgrave în straie de voiaj. Fusese la Londra, iar acum era în drum spre casă şi se abătuse jumătate de milă de la drumul său doar ca să facă o vizită de zece minute la Stanton. Adora să ia oamenii prin surprindere, cu vizite bruşte în momente neobişnuite, iar în împrejurările de acum avea un motiv în plus, acela de a-i putea spune domnişoarei Watson, pe care se bizuia acum găsind-o stând liniştită după ceai, că se întorcea acasă la o cină de la ora opt.

Întâmplarea făcu să nu ofere o mai mare surpriză decât primi, când, în loc să fie condus în micul salon ca de obicei, uşa celui mai elegant salon, mult mai spaţios decât celălalt, fu deschisă larg şi se văzu într-un cerc de oameni eleganţi, pe care nu-i putu recunoaşte imediat, aşezaţi cu toată somptuozitatea unor musafiri în jurul focului, iar domnişoara Watson aşezată la cea mai bună masă de Pembroke, cu cel mai bun set pentru ceai în faţa ei. Stătu pentru câteva clipe într-o tăcută uimire.

„Musgrave!“, erupse Margaret cu o voce tandră.

El îşi reveni şi păşi înainte, încântat să găsească un astfel de cerc de prieteni şi binecuvântându-şi norocul pentru indulgenţa nesperată. Dădu mâna cu Robert, se plecă în faţa doamnelor şi le zâmbi, şi făcu fiecare gest cu drăgălăşenie, dar, în privinţa vreunei adresări sau emoţii deosebite faţă de Margaret, Emma, care îl observa îndeaproape, nu percepu nimic care să nu îndreptăţească părerile lui Elizabeth, cu toate că zâmbetele măsurate ale lui Margaret păreau să spună că acaparase meritele acelei vizite pentru ea.

Fu convins fără mare străduanie să-şi azvârle mantaua de pe el şi să bea ceai cu ei. Căci fie că ar fi cinat la opt sau la nouă, după cum remarcă el, „era un fapt de minimă importanţă“; şi fără să pară că o face

intenţonat, nu se dădu la o parte de lângă scaunul apropiat de Margaret pe care ea i-l oferea cu neobosită insisistenţă. În acest fel, ea îl ferise de surorile ei, dar nu stătea tocmai în puterea ei să-l apere de revendicările fratelui ei, dat fiind că venea (cum aproape că jurase) de la Londra şi o părăsise în urmă cu doar patru ceasuri, ultimul raport de ştiri şi de opinii generale ale zilei trebuia înţeles, înainte ca Robert să-şi poată lăsa atrasă atenţia de cererile cu un mai slab caracter naţional şi de mai mică importanţă ale femeilor.

În cele din urmă, totuşi, era liber să-i asculte glasul blând al lui Margaret, care se temea că el întreprinsese cea mai înfiorătoare, rece, întunecată, terifiantă călătorie.

„Aşa este, n-ar fi trebuit să porneşti la drum atât de târziu“.

„Nu puteam pleca mai devreme,“ răspunse el. „Am fost reţinut de o discuţie la Bedford, cu un prieten. Pentru mine, toate orele sunt la fel. De cât timp sunteţi în localitate, domnişoară Margaret?“

„Ne-am întors abia azi-dimineaţă. Bunul meu frate şi buna mea soră m-au adus acasă chiar în dimineaţa aceasta. Uimitor, nu-i aşa?“

„Aţi fost plecată multă vreme, nu-i aşa? Două săptămâni, dacă nu mă înşel?“

„Poţi să numeşti două săptămâni multă vreme, domnule Musgrave,“ spuse doamna Roberts cu înţelepciune, „dar *noi* considerăm o lună drept foarte puţin timp. Te asigur că o aducem acasă la sfârşitul lunii mai mult în pofida voinţei ei“.

„O lună! E adevărat că aţi fost plecată timp de o lună! E surprinzător cum zboară timpul.“

„Vă puteţi imagina,„ spuse Margaret ca în şoaptă, „ce senzaţii am aflându-mă din nou la Stanton. Ştiţi că nu sunt un vizitator grozav. Şi eram atât de nerăbdătoare s-o văd pe Emma; îmi era groază de momentul întâlnirii, iar în acelaşi timp tânjeam după el. Nu înţelegeţi un

asemenea simţământ?“

„Câtuşi de puţin!“, strigă el. „Niciodată nu mi-ar putea fi groază de o întâlnire cu domnişoara Emma Watson – sau cu oricare dintre surorile ei.“

Mare noroc că a adăugat finalul acela.

„Vorbeaţi cu mine?“ spuse Emma, care îşi auzise în treacăt numele.

„Nici vorbă,“ răspunse el. „Dar mă gândeam la dumnevoastră, aşa cum mulţi dintre cei aflaţi mai departe probabil că fac în clipa aceasta. Ce vreme frumoasă, senină, domnişoară Emma! Un minunat sezon de vânătoare.“

„Emma este încântătoare, nu-i aşa?“, şopti Margaret. „Am descoperit-o cu mult peste cele mai calde speranţe ale mele. Aţi văzut vreodată ceva de o mai rară frumuseţe? Cred că până şi *dumneavoastră* o să vă lăsaţi convertit de un ten mai închis.“

El ezită; Margaret avea ea însăşi pielea albă şi nu îşi dorea în mod deosebit să-i aducă complimente; dar domnişoara Osborne şi domnişoara Carr aveau la rândul lor tenul deschis, iar devotamentul lui faţă de ele era total.

„Tenul surorii dumneavoastră,“ spuse el în cele din urmă, „este pe cât de frumos poate fi un ten închis, dar eu îmi menţin preferinţa pentru un ten alb. Aţi văzut-o pe domnişoara Osborne? — Ea este modelul meu pentru un ten cu adevărat feminin, şi este foarte albă.“

„E mai albă decât mine?“

Tom nu dădu niciun răspuns.

„Pe onoarea mea, doamnelor,“ spuse el, analizându-şi cu privirea propria persoană, „vă sunt foarte îndatorat pentru înţelegerea cu care m-aţi acceptat în salonul dumneavoastră în această ţinută atât de *deshabille*. Eu chiar nu mi-am dat seama cât de nepotrivit sunt aici, căci altfel aş fi stat la distanţă. Lady Osborne mi-ar spune că am început să fiu la fel de neglijent ca fiul ei, dacă m-ar vedea într-o asemenea ţinută.“

Doamnele nu erau dornice de răspunsuri formale, iar Robert Watson, furând o scurtă imagine a capului său într-un geam de vizavi de el, spuse cu acelaşi formalism:

„Nu poţi fi mai *desabille* decât mine. Am ajuns aici atât de târziu, încât nu am avut timp nici măcar să-mi dau cu puţină pudră prin păr.“

Emma nu putu să nu simtă ce presupunea ea că simţea cumnata ei în acel moment.

Când serviciul de ceai fu ridicat, Tom începu să vorbească despre trăsura lui, dar de îndată ce fu desfăcută vechea masă pentru jocuri de cărţi şi doamna Watson aduse un pachet de cărţi cât de cât curate şi accesoriile pentru joc, glasul întregii adunări îi păru că-i ordonă cu atâta hotărâre să li se alăture, încât fu de acord să-şi permită să rămână încă un sfert de oră. Până şi Emma era încântată că el avea să mai rămână, căci începea să creadă că o întrunire de familie era cea mai de nedorit adunare, iar ceilalţi erau încântaţi.

„Ce jucaţi?“, strigă el, în timp ce ei se aşezară în jurul mesei.

„*Speculation*, bănuiesc,“ spuse Elizabeth. Sora mea ni-l recomandă şi îmi închipui că tuturor ne place. *Ţie* ştiu că îţi place, Tom.“

„Este singurul joc de societate la modă în Croydon acum“, spuse doamna Robert, „nici nu ne mai gândim la un altul. Mă bucur că şi ţie îţi place.“

„Ei, eu!“, strigă Tom. „Orice hotărâţi va deveni pe placul *meu.* Am petrecut câteva ceasuri plăcute la viaţa mea jucând *speculation*, dar nu am mai avut ocazia să joc de mult timp. *Vingt-un* este jocul celor de la Osborne Castle; în ultima vreme n-am mai jucat altceva decât vingt-un. Aţi rămâne surprinşi dacă aţi auzi ce gălăgie facem acolo. Salonul vechi, înalt şi elegant răsună din nou. Lady Osborne strigă uneori că nu se mai aude vorbind. Lordului Osborne îi place enorm – el e cel mai bun dealer din câţi am cunoscut vreodată – atâta repeziciune şi isteţime! Nu permite nimănui nici să

viseze ce cărţi are. Mi-aş dori să-l puteţi vedea cum se repede să-şi înşface cele două cărţi ce-i revin. Merită orice pe lumea asta!“

„Dumnezeule!“, strigă Margaret, „noi de ce n-am juca vingt-un? Cred că e un joc mult mai bun decât *speculaţie*. Eu una nu pot spune că mă pasionează *speculation*.“

Doamna Robert nu oferi niciun alt cuvânt în favoarea acelui joc. Era aproape copleşită, iar obiceiurile la modă de la Osborne Castle se extindeau peste obiceiurile de la Croydon.

„Vă vedeţi adesea cu cei din familia parohului din Castle, domnule Musgrave?“, întrebă Emma, în timp ce îşi ocupau locurile.

„O, da – suntem mai tot timpul acolo. Doamna Blake este o femeie amabilă şi bine dispusă, suntem prieteni excelenţi, iar Howard este un tip foarte educat, tipul de gentilom! Nu v-a uitat, vă asigur, niciunul din familie. Îmi imaginez că simţiţi cum vi se aprind obrajii din când în când, domnişoară Emma. Nu v-a fost cam cald sâmbăta trecută pe la nouă sau zece seara? O să vă spun eu cum a fost. Văd că muriţi de curiozitate să aflaţi. Îi spune Howard lordului Osborne…“

În acest moment interesant, fu chemat de ceilalţi să facă jocul şi să lămurească un subiect de dispută, iar atenţia lui era acum prea concentrată asupra acestei probleme iar apoi de cursul jocului, încât să mai revină la ceea ce spusese mai devreme, iar Emma, deşi suferea slavă domnului de curiozitate, nu îndrăzni să-i amintească.

El se dovedi un nou-venit foarte util la masa lor, fără el ar fi fost o adunare de rude atât de apropiate, încât ar fi trezit foarte puţin interes şi care poate păstra totuşi puţină complezenţă, dar prezenţa lui crea varietate şi asigura bunele maniere. De fapt, era foarte indicat să strălucească la un joc de societate şi în puţine situaţii a avut ocazia unei apariţii atât de avantajoase.

Făcea jocuri pline de haz, avea o mulţime de lucruri de spus şi, deşi nu era el însuşi spiritual, uneori putea să se folosească de glumele unui prieten care era absent, şi avea un mod vivace de a conferi farmec unui loc comun, sau spunând un simplu fleac, cu un efect grozav la o partidă de cărţi. Obiceiurile şi glumele bune de la castelul Osborne erau acum adăugate obişnuitelor sale mijloace de a distra lumea; repeta spusele înţelepte ale vreunei doamne, oferea detalii legate de erorile alteia şi îi amuza chiar arătându-le, imitându-l, stilul lordului Osborne de a se întrece cu gluma folosind două rânduri de cărţi.

Ceasul bătu ora nouă, în timp ce el era absorbit de aceste plăcute îndeletniciri şi, când Nanny îşi făcu intrarea cu castronul de griş de ovăz fiert în lapte pentru stăpânul ei, el avu plăcerea să-i sugereze domnului Watson că ar fi bine să-l lase să-şi ia cina, căci şi el avea de gând să se ducă acasă la cină. Se dădu ordin să vină trăsura la uşă, şi orice insistenţă ca el să mai rămână nu-şi mai avea sensul acum, deoarece ştia prea bine că, dacă ar fi rămas, s-ar fi aşezat la masă în mai puţin de zece minute, lucru inadmisibil pentru cineva care denumise cu obstinaţie următoarea sa masă drept „cină“.

Văzându-l hotărât să plece, Margaret începu să-i facă lui Elizabeth cu ochiul şi să dea din cap spre ea ca să-l invite la cină a doua zi, iar în cele din urmă Elizabeth, neputând să reziste unor aluzii pe care le aproba aproape în totalitate, ea însăşi având o natură ospitalieră şi sociabilă, formulă invitaţia.

„I-ar acorda întâlnirea lui Robert? Ar fi cu toţii foarte fericiţi.“

„Cu cea mai mare plăcere“, fu primul lui răspuns. Şi, o clipă după aceea: „Asta, dacă pot ajunge aici la timp, dar merg la vânătoare cu lordul Osborne şi de aceea nu-mi pot lua angajamente. Să nu vă gândiţi la mine decât dacă mă vedeţi aici.“

Şi astfel plecă, încântat de incertitudinea pe care o

lăsă în urma lui.

Capitolul cinci

Margaret, cu inima plină de bucurie în acele împrejurări pe care le judeca drept deosebit de propice, ar fi făcut cu dragă inimă o confidentă din Emma, atunci când rămaseră pentru scurt timp singure a doua zi dimineaţă, şi începuse prin a spune nu mai puţin decât: „Tânărul care a fost aici în seara trecută, draga mea Emma, şi revine astăzi, e mai interesant decât s-ar putea să realizezi tu…“, dar Emma, prefăcându-se că nu înţelege nimic ieşit din comun din cuvintele acelea, dădu o replică imposibil de interpretat şi, ridicându-se brusc, evită un subiect pe care simţămintele ei îl detestau.

Cum Margaret nu accepta nici urmă de îndoială asupra venirii lui Musgrave la cină, se făcură pregătiri cu mult mai presus decât cele considerate necesare în ziua anterioară şi, luând întru totul asupra sa rolul de supraveghetoare în locul surorii ei, petrecu aproape toată dimineaţa în bucătărie, dând instrucţiuni şi mustrând. După mult timp dedicat gătitului, de nerăbdare şi suspans, se văzură totuşi nevoite să se aşeze la masă fără musafirul lor. Tom Musgrave nu mai veni, iar Margaret nu se chinuia defel să-şi ascundă umilinţa şi dezamăgirea, sau să-şi reprime proasta dispoziţie.

Liniştea adunării pe tot restul zilei şi în timpul celei de a doua zi, care includea durata vizitei lui Robert şi a lui Jane, a fost în permanenţă invadată de o înfiorătoare indispoziţie şi de scurte porniri conflictuale. Elizabeth făcea subiectul ambelor, ca de obicei. Margaret avea doar atâta respect pentru opinia fratelui şi a surorii ei, încât să se poarte cum trebuie în preajma *lor;* dar Elizabeth şi servitoarele nu erau niciodată în stare să facă vreun lucru cum trebuie iar Emma, la care ea nu mai părea să se gândească, găsi că purtarea şi vocea ei blândă duraseră, după calculele ei, prea puţin. Dornică

să stea în mijlocul lor cât mai puţin posibil, Emma era încântată să stea la etaj cu tatăl ei şi căuta cu căldură să-i fie în permanenţă alături în fiecare seară – şi, cum Elizabeth adora orice companie numai să nu stea de-o parte, cu orice risc, încât mai degrabă ar fi vorbit cu Jane despre Croydon, cu toate întreruperile perverse ale lui Margaret, decât să stea doar cu tatăl ei, care adesea nu putea să suporte să stea deloc de vorbă, înţelegerea a fost astfel stabilită, de îndată ce ea a putut fi convinsă să nu o considere drept un sacrificiu din partea surorii ei. Pentru Emma, schimbul a fost cât se poate de încântător şi de binevenit. Tatăl ei, când se simţea rău, avea nevoie de ceva mai mult decât de amabilitate şi de linişte şi, fiind un om înţelept şi instruit, era, dacă se putea conversa cu el, o companie binevenită.

În camera *lui*, Emma era ferită de îngrozitoarele umilinţe ce porneau de la inegalitatea socială şi de la discordia familială – de la îndurarea directă a umilinţei provocate de recea prosperitate, de la îngâmfarea meschină şi o mulţime de judecăţi nedrepte, îi creau o dispoziţie nedorită. Încă mai suferea din pricina atunci când contempla modul lor de viaţă, în amintire şi în perspectivă, dar deocamdată încetă să se lase torturată de efectele lor. Era liberă, putea să citească şi să se gândească, deşi situaţia ei cu greu putea fi una care să-i facă reflectarea un prilej de mângâiere. Relele provocate de pierderea unchiului ei nu erau nici minore, nici pe cale să se micşoreze şi, când gândurile i se înseninară complet, prin contrastul dintre trecut şi prezent, ocuparea minţii, alungarea ideilor neplăcute pe care doar lectura o putea genera, o făcură să se dedice plină de recunoştinţă unei cărţi.

Schimbarea mediului familial şi a stilului de viaţă, ca urmare a morţii unui prieten şi a imprudenţei altuia, fusese izbitoare. De la a fi principalul motiv de speranţă şi de sprijin al unui unchi care îi modelase mintea cu grija unui părinte şi de la tandreţea unei mătuşi care, cu

temperamentul ei cald, fusese încântată să-i satisfacă orice dorinţă, de la a fi sufletul şi viaţa unei case unde domneau confortul şi eleganţa şi de la a fi posibila moştenitoare a unei existenţe uşoare, independente, ea devenise o persoană lipsită de importanţă pentru toată lumea, o povară a celor la a căror afecţiune nu avea cum să se aştepte, o persoană în plus într-o casă deja supraaglomerată, înconjurată de minţi inferioare, o persoană cu acces limitat la confortul casei şi prea puţine speranţe într-un sprijin în viitor. Era în avantajul ei că avea o fire veselă, căci schimbarea fusese atât de mare, încât ar fi putut să se cufunde într-o stare de slăbiciune şi de depresie.

Era foarte adesea presată de Robert şi de Jane să se întoarcă împreună cu ei la Croydon şi întâmpina dificultăţi în acceptarea refuzului ei, ca şi cum ei s-ar fi gândit cu prea multă trufie la amabilitatea şi la poziţia lor, încât să se aştepte ca oferta lor să fie văzută într-o lumină mai puţin avantajoasă de oricine altcineva. Elizabeth le-a acordat interesul cuvenit, deşi, evident, împotriva voinţei ei, încercând ea însăşi s-o convingă pe Emma să plece.

„Nu ştii ce refuzi, Emma“, spuse ea, „nici ce vei avea de îndurat aici, acasă. Te-aş sfătui ca neapărat să accepţi invitaţia; întotdeauna se petrece ceva plăcut la Croydon, vei avea companie aproape în fiecare zi, iar Robert şi Jane vor fi foarte drăguţi cu tine. În ce mă priveşte, nu mă voi descurca mai greu fără tine decât aşa cum fusesem obişnuită, dar comportamentul neplăcut al bietei Margaret este nou pentru *tine* şi te-ai simţi mai vexată decât îţi imaginezi, dacă ai rămâne acasă“.

Emma a rămas bineînţeles de neinfluenţat, doar că a simţit o mai mare stimă faţă de Elizabeth, datorită intervenţiilor ei, iar vizitatorii plecară fără ea.

Capitolul şase

ÎN DIMINEAŢA URMĂTOARE, după ce domnul şi

doamna Robert Watson plecaseră, Emma primi un bilet de la doamna Blake care o invita să-şi petreacă a doua zi la conacul Wickstead. „Charles vorbeşte foarte mult despre dumneata“, îi scria ea, „iar noi am fi la fel de fericiţi să o vedem pe una dintre surorile dumitale, dacă ai posibilitatea să-l laşi singur pe domnul Watson“.

N-a trebuit să ezite prea mult ca să se decidă pe care dintre surori să o ia cu ea. Pe când Elizabeth aproape că se temea să stea de vorbă cu cineva despre castelul Osborne, Margaret n-ar fi pierdut niciodată de bună voie prilejul unei vizite de plăcere. După micul dejun, cele două domnişoare Watson mai mici luară trăsura şi porniră la un drum de patru mile distanţă, vremea promiţând o zi rece, dar luminoasă.

Emma îşi amintea atât de puţin despre ţinutul pe care îl părăsise în urmă cu paisprezece ani, încât Margaret era nevoită să o îndrume. Merseră un interval considerabil de timp de-a lungul zidului din jurul parcului Osborne, ascuns privirii publice de un rând de copaci, în timp ce sora cea mare vorbi aproape fără întrerupere despre Tom Musgrave.

„E foarte timid, Emma – poate pentru că e nesigur de sentimentele mele, căci ştii că ar fi o lipsă de modestie din partea mea să le afişez *prea* deschis. Sunt convinsă că acesta este singurul motiv pentru care încă nu mi-a făcut nicio propunere. Dar, dacă se întâmplă să afle că mergem la Wickstead, s-ar putea să găsească un prilej să vină în vizită“.

Emma răspunse amabil, dar cum cu greu se putea gândi la cineva mai *puţin* timid decât Tom Musgrave şi nu întrezărea niciun strop de fericire pentru Margaret din partea lui, spera că nu avea să fie nevoită să-l mai întâlnească. Se mulţumi să contemple peisajul pe care îl lăsau în urmă şi care, deşi mai puţin deluros decât Shropshire, se gândi că avea multe frumuseţi liniştitoare ale lui. Curând ajunseră în satul Wickstead, la marginea parcului Osborne, şi dădură de un lac cu raţe, de un rând

de case înguste, o bisericuţă cu ferestre gotice şi, foarte aproape, o clădire solidă, acoperită de iederă, conacul. Charles şi sora lui, Caroline, o fată de opt ani, se jucau în grădină cu cercurile şi alergară în întâmpinarea lor.

„Sunt atât d bucuros să vă revăd, domnişoară Emma“, spuse Charles cu respiraţia tăiată, „la fel va fi şi unchiul meu după ce se va întoarce din sat, de la o vizită“.

Doamna Blake le primi cu amabilitate şi, după ce le făcu cunoştinţă cu cei mai mici dintre copiii ei, doi băieţi de şase şi de cinci ani, se aşezară să bea ceai în micul salon. Casa era curată şi confortabilă, deşi fără vreun semn aparte de bunăstare, iar parcul cu copacii lui grandioşi şi pajişti netede oferea o perspectivă deosebit de plăcută. Margaret fu îndată fascinată de copii şi de privelişte.

„Aşadar, ai trăit multă vreme la Stanton, domnişoară Margaret?“, o chestionă doamna Blake.

„Paisprezece ani“, spuse Margaret, „aproape toată viaţa mea, însă cea mai mare parte a acestui timp Emma a fost departe, aşa încât abia dacă o cunosc pe draga mea soră.“

Suspină marcată.

Emma nu ştia sigur cât se ştia din istoria ei, sau în ce fel ar fi îmbogăţit-o povestind. „Mama mea a murit,“ explică ea, “foarte curând după ce am venit la Stanton, iar sora ei, mătuşa Turner, m-a luat la ea, căci ea şi soţul ei nu aveau copii. Am locuit cu ei mulţi ani la Shropshire, dar -“

„Unchiul Turner a murit“, interveni Margaret, iar mătuşa noastră a cunoscut un bărbat complet străin, un oarecare căpitan O’Brien, la Ludlow Assembly – după patru săptămâni erau căsătoriţi – iar acum sunt plecaţi în Irlanda şi pe biata Emma au trimis-o înapoi la noi fără un sfanţ. Nu-i aşa că e şocant, doamnă Blake?“

Emma era stânjenită că problemele familiei ei erau relatate unor străini. „N-a fost chiar atât de rău pe cât

sună“, spuse ea, „mătuşa mea era absolut decisă să merg cu ei, dar căpitanul O’Brien n-a consimţit; la acea vreme erau căsătoriţi, iar ea era obligată să-i respecte dorinţele. Vă implor, nu o judecaţi cu asprime, doamnă Blake.“

„Dar o femeie bătrână ca ea!“, strigă Margaret.

„Poate să pară foarte bătrână în ochii a două tinere domnişoare ca voi“, spuse doamna Blake, „dar doamna O’Brien, am înţeles, nu are cu mult peste patruzeci; îşi pierduse soţul şi se gândea, probabil, că domnişoara Emma ar putea s-o părăsească în curând, întemeindu-şi un cămin al ei. E un lucru atât de surprinzător că şi-a dăruit inima unui necunoscut atrăgător? *Eu* trebuie să mă ocup de mulţi copii, dar alte femei, rămase dintr-o dată singure, ar putea fi foarte tentate să nu piardă ocazia unei perspective fericite. Şi, poate când voi înşivă veţi avea patruzeci de ani, nu o să vi se mai pară o vârstă atât de înaintată“.

„Are patruzeci şi *opt* de ani!“ spuse Margaret.

Copiii deveneau agitaţi, iar acum le cereau oaspeţilor să vină cu ei să vadă grajdurile şi grădina. Domnişoara Blake spuse, „Du-te dumneata, domnişoară Margaret, între timp, sora dumitale şi cu mine vom spăla porţelanurile“.

Emma era recunoscătoare să rămână câteva minute fără Margaret. Ea şi domnişoara Blake erau deja bune prietene şi, în timp ce spălau şi ştergeau vechile ceşti albastre de Wedgwood, începură să-şi vorbească pe un ton destul de familiar.

„Am locuit aici în ultimii cinci ani“, spuse gazda ei. „Soţul meu a murit – foarte brusc, foarte neaşteptat – când Frank era doar un bebeluş, şi noi am rămas aproape fără nimic. Vezi cât de neajutorate suntem noi, femeile, domnişoară Emma! Aş fi preferat să plec să muncesc ca guvernantă, decât să fiu o povară pentru John – fratele meu – dar copiii au nevoie de creştere şi de educaţie. Încerc să-i asigur un cămin confortabil, *asta*,

cel puţin, stă în puterea mea“.

„Domnul Howard pare să ţină foarte mult la Charles“, spuse Emma.

„Chiar ţine. Nu s-a plâns niciodată. A fost profesor-asociat al Colegiului St. John, din Oxford, în urmă cu mulţi ani şi, în această calitate, nu i se permitea să se căsătorească, înţelegi, iar eu nu cred că i-ar fi convenit. A devenit profesorul particular al lordului Osborne, căci tânărul acela n-a reuşit să facă nimic la Eton, şi de fapt locuia la castel atunci când eu am rămas văduvă. Imediat după aceea, a spus familiei că trebuie să plece – să-şi ia orice slujbă, ca să ne asigure traiul, mie şi copiilor mei. Dar, cum Osbornii nu erau deloc dornici să se despartă de el, i-au oferit casa asta şi postul de la Wickstead. Domnului care era aici înainte i s-a dat o altă casă, în Kent“.

După numărul locuinţelor de care dispun, se gândi Emma, Osbornii trebuie să fie *foarte* bogaţi.

„Şi iată-l că vine chiar în clipa asta“, adăugă veselă domnişoara Blake. „Îmi dau seama întotdeauna, copiii sunt atât de bucuroşi când îl văd“.

Domnul Howard intră în bucătărie, înconjurat de o ceată de băieţei vorbăreţi şi de Margaret. Emma îl găsi tot atât de chipeş ca prima oară când îl văzuse. Era înalt, cu un aspect plăcut, deschis, şi cu părul tuns scurt, cum era la modă şi, în timp ce dădeau mâna, spuse ceva despre faptul că a avut fericirea de a-l fi cunoscut pe tatăl ei.

„Unchiule John“, strigă micul Charles, „ne dai voie să mergem cu oaspeţii noştrii în parc, ca să pot călări pe calul meu?“

Calul acesta – un cadou din partea familiei Osborne – era înşeuat, şi trecură printr-o o poartă care ducea din fundul grădinii în parc. Emma se gândi că ar fi fost şi mai încântătoare la o scară mai mică. Ziua era frumoasă; câteva căprioare se plimbau printre ulmii mari şi printre stejarii acum pictaţi uşor cu galben, iar băieţeii alergau,

căutând ultimele castane sălbatice, în timp ce adulţii vorbeau, iar Charles călărea pe lângă ei.

„Mi-am învăţat lecţia de latină la prima oră a dimineţii! *Amo, amas, amat* – Ştiţi ce înseamnă asta, domnişoară Emma?“

„Cred că da“, spuse Emma râzând. „Am prins puţină latină acasă la unchiul meu“.

„Şi ştiu să spun *mensa, mensam,“* strigă micul Frank, „dar este foarte complicat.“

„Nu e deloc uşor“, spuse domnul Howard, „şi multe lucruri îi interesează pe nepoţii mei mai mult decât romanii, dar mă tem că trebuie să fie perseverenţi, ori vor avea de furcă odată ieşiţi în lume.“

Emma se gândi că făcea aluzie la lipsa lor de avere şi spuse, ca să schimbe subiectul: „Aţi fost tutorele lordului Osborne, nu-i aşa?“

„Da, i-am fost pedagog un an sau doi, înainte de plecarea lui la Oxford, dar – “ Se întrerupse, iar Emma se întrebă dacă fusese pe punctul de a spune că lordul Osborne se dovedise departe de a fi un elev capabil. „Am ezitat“, continuă el, „căci, după cum probabil aţi aflat de la Harriet, familia noastră este prea puţin obişnuită să se amestece cu nobilimea. Însă lordul Osborne are puterea de a face atâta bine, atât în Parlament cât şi pe domeniile lui, încât am considerat nedrept din partea mea să îl refuz. Iar după aceea – Iată, cum vi se pare, domnişoară Emma?“

Ajunseseră să poată zări castelul Osborne, o clădire elegantă, aproape de două ori mai mare decât fosta locuinţă a Emmei din Shropshire, cu trei rânduri lungi de ferestre. Margaret era complet uimită şi strigă: „Ei bine, nu am văzut de când mă ştiu o casă atât de mare!“

„Am fost înăuntru de o foarte multe ori“, spuse Charles, „şi iată, aceea este lady Osborne!“

Doamna ce se plimba pe terasă le făcu semn cu mâna să se apropie şi merseră pe iarbă în umbra castelului la care se ajungea pe o alee de lămâi în latura

de vest. Emma, văzând-o pentru prima oară la lumina zilei, fu foarte mirată de aspectul lui lady Osborne. Era înaltă pentru o femeie, cu ochi albaştri strălucitori şi un păr foarte bogat, de culoare deschisă, iar vocea ei, când li se adresă, era joasă şi blândă.

„Domnişoară Emma Watson – îmi amintesc bine de dumneata – şi sunt la fel de fericită s-o întâlnesc pe domnişoara Margaret. Nu aţi fost în interiorul castelului, cred –

Doriţi să serviţi ceva răcoritor?“

Doamna Blake refuză, cu multe mulţumiri, spunând că micuţii aveau nevoie de odihnă, dar domnul Howard, domnişoarele Watson şi Charles o urmară în castel, după ce îi încredinţară calul unui argat. Emma fusese în incinta multor case grandioase, dar niciuna nu se putea compara cu aceasta. Observă câteva piese minunate de Canaletto şi de Gainsborough în hol – iar Charles nu întârzie să le arate bursucul împăiat, după care intrară în antreul personal al doamnei, cu vedere către un lac artificial care strălucea în soare.

Printre numeroasele portrete din această încăpere se afla şi unul al lui lady Osborne – mireasă, de Romney şi, alăturat, un portret al lordului răposat, care semăna foarte mult cu fiul lui. Emma ar fi considerat aproape de necrezut că această doamnă era mama a doi copii maturi, dacă nu li s-ar fi alăturat de îndată nişte tineri, pe când servitoarea aducea ceai chinezesc.

Respectabila Fanny Osborne era mai scundă şi mai simplă decât mama ei, iar comportamentul ei era rece şi nestudiat. După ce privi sfredelitor aspectul modest al lui Emma şi Margaret, nu spuse mare lucru. Fratele ei se strecură înăuntru imediat după ea, iar ochii i se opriră imediat asupra mai tinerei domnişoare Watson. Ocupă scaunul aflat alături de al ei şi spuse fără vreo introducere, „Mă doare atât de rău capul după noaptea trecută, încât nu m-am simţit în stare să merg la vânătoare.“

„Îmi pare rău să aud asta, my lord“.

„Musgrave şi cu mine am stat treji până la miezul nopţii şi am băut un sfert de litru de sherry“, continuă el, „şi sunt aproape terminat. Dar cel puţin am plăcerea să vă văd *pe dumneavoastră.“* Emma nu ştia ce să spună. „V-am căutat la Stanton Wood zilele trecute, dar nu eraţi acolo. Nu v-ar plăcea să vedeţi vânătoarea în plin sezon, domnişoară Emma?“

Emma îi răspunse cu tact că nu asistase niciodată la o vânătoare.

„Unii oameni nu îţi împărtăşesc gusturile, Reginald,“ spuse cu blândeţe domnişoara Osborne; „ domnul Howard, de pildă, n-ar vâna niciodată“.

„E adevărat?“ întrebă Margaret, care stătea lângă el şi era vizibil emoţionată de grandoarea persoanelor de faţă.

„Da“, spuse calm domnul Howard. „Aş prefera să privesc o pasăre fumoasă sau un cerb, decât să le ucid“.

„Vă înţeleg simţămintele, domnule Howard,“ spuse lady Osborne cu încântătoarea ei voce„, şi sunt mulţi ani de când nu am mai vânat. Nu, Reginald, nu mai vreau să te aud pomenind de asta! Şi acum, aţi vrea să ascultăm puţină muzică?“

Emma nu mai atinsese clapele de la întoarcerea ei în Surrey, căci familia Watson nu avea pian, dar se bucurase de excelenţi maeştri în Shropshire, şi era fericită să cânte puţin. Domnişoara Osborne exersă o melodie sau două, iar apoi mama ei cântă o arie scurtă, dar divină, cu textul într-o franceză ce aproape că părea limba ei maternă.

„Este minunat“, spuse domnul Howard, „domnia voastră are un accent impecabil.“

„Îmi readuce în minte o mulţime de amintiri“, spuse lady Osborne încet, „căci, ştiţi,“ – către Emma şi Margaret – „am fost crescută în Franţa înainte de Revoluţie – şi am plecat de acolo abia când m-am căsătorit, eram pe atunci încă o copilă.“

Imediat după aceea sosi timpul să se întoarcă la conac şi plecară, cu mii de mulţumiri pentru cât de plăcut se simţiseră. Margaret lăuda cu glas tare castelul, terenurile şi pe gazda lor, dar doamna Blake, căreia îi erau adresate în mod deosebit toate acestea, spuse liniştită doar că familia Osborne fusese întodeauna foarte amabilă faţă de familia lor.

Capitolul şapte

DUPĂ O PLĂCUTĂ cină la conac, tinerele doamne începură să se împrăştie, căci se lăsa întunericul. Domnul Howard spuse că avea să le conducă înapoi şi să-i transmită omagiile sale domnului Watson şi se despărţiră cât se poate de afectuos de copii şi de doamna Blake.

Emma mergea în trăsură de-a lungul câmpiilor tivite cu frunze, în lumina cenuşie crepusculară, în timp ce domnul Howard mergea pe lângă ele. Arătă spre stelele ce răsăriseră de timpuriu: „Iar acolo," spuse el, „este o imagine minunată – Marte, de un roşu deosebit de intens, şi mai aproape de Pământ ca de obicei".

„Ah!" strigă Margaret, „sunt sigură că nu sunt destul de deşteaptă ca să înţeleg astronomia."

„De ce nu, domnişoară Margaret?" dori să ştie domnul Howard. „Cu siguranţă nu pentru că sunteţi femeie; am cunoscut o doamnă, pe Miss Caroline Herschel, care este un astronom aproape tot atât de bun ca şi fratele ei".

Lui Margaret nu-i trecu prin minte nicio replică.

Ajuns la Stanton, merse în treacăt pe la domnul Watson, care era în pat, dar se arătă bucuros să stea puţin de vorbă şi apoi, după câteva fraze amabile pentru Elizabeth, plecă. Margaret era atât de bine dispusă şi avusese o zi atât de plăcută, încât aproape că îl putea ierta pentru faptul că nu îl chema Tom Musgrave.

„Bine, fetelor," strigă Elizabeth „,închipuiţi-vă că aţi fost primite chiar la Castel! Vreau să îmi spuneţi cum a

fost, Margaret; cum erau tablourile şi grădinile, ce vi s-a oferit să beţi, totul. Şi spuneţi că era ceai chinezesc original?“

Margaret o asigură că era aşa. La început fusese aproape pe punctul de a muri de teamă, dar membrii familiei Osborne erau atât de afabili şi de înţelegători, le trataseră aproape ca şi cum ar fi fost pe picior de egalitate.

„Şi domnul Howard este foarte plăcut, nu-i aşa?“, spuse Elizabeth foarte bine dispusă. „Nu mă aşteptam să se deranjeze şi să stea de vorbă cu mine“.

Margaret spuse solemn, în timp ce se aşeză:

„Domnişoara Fanny Osborne este îndrăgostită de el!“

„Aşa crezi, Margaret?“ întrebă Emma. „N-am văzut nici urmă de aşa ceva, iar familia ei, cred eu, ar dori ca ea să caute ceva mai presus decât un preot de ţară, şi să se mărite cu cineva de rangul ei.“

„Spui asta doar pentru că şi tu îl placi, Emma“, i-o întoarse Margaret, „şi, dacă ar fi cum spui, nu ar acorda atâtea favoruri familiei Blake şi nu i-ar fi dăruit un cal băieţelului fără vreun motiv anume. Lady Osborne ar fi probabil foarte bucuroasă să-l câştige pentru fiica ei; era tot timpul atentă la cuvintele lui.“

Emma tăcu, dar îşi aduse aminte că domnişoara Osborne dansase şi vorbise numai cu ofiţeri la balul de la White Hart şi ştia, ceea ce pesemne că Margaret nu ştia, că domnul Howard nu avea niciun fel de avere. Stilul de viaţă de la castel şi de la conac arau atât de diferite, încât nu putea crede că o asemenea căsătorie era privită cu ochi buni. Şi poate că nici nu voia să creadă asta, căci sigur fratele şi sora ei, de rang mare sau nu, îi păreau cu mult inferiori domnului Howard.

Două zile mai târziu şi, de data asta, la o oră mai convenabilă, lordul Osborne şi Tom Musgrave trecură din nou pe acolo pentru o jumătate de oră. Elizabeth era în bucătărie şi pregătea plăcintă cu jeleu de mere, şi fu

imposibil de convins să li se alăture. Emma ar fi preferat să nu fie acasă, dar ambii gentilomi îi acordau o atenţie atât de vizibilă, încât nu avea cum să mai plece. Îl găsi pe lordul Osborne mai lent şi mai stupid ca niciodată. De ce venise, nu îşi dădea seama, căci nu conversa deloc, ci pur şi simplu stătea ţintuind-o cu privirea şi făcând remarci foarte seci. Oricum, Tom era foarte agitat şi îi făcea atâtea complimente, încât Margaret nu îşi putu ascunde furia, de îndată ce domnii plecară. Zâmbetul dulce îi dispăru şi îşi încolţi sora.

„Sunt convinsă, Emma, că este foarte urât din partea ta să-l acaparezi pe Tom Musgrave când ştii bine că este prietenul meu preferat. Este foarte nefiresc din partea propriei mele surori. Desigur, Penelope a făcut acelaşi lucru – de aceea Elizabeth este domnişoară bătrână – dar nu mă aşteptam la asta din partea *ta*! Eşti mai tânără – poţi să-ţi aştepţi rândul – şi te asigur că nu vrea să spună nimic cu atitudinea lui prostească şi cu complimentele lui, dat fiind că aşa le vorbeşte tuturor femeilor tinere!“

Şocată şi rănită, Emma nu putu să nu-şi dorească în sinea ei ca Margaret să fi folosit ea însăşi bunele ei sfaturi.

„Pe onoarea mea, Margaret, chiar dacă mi-ar plăcea un bărbat, nu aş încerca vreodată să i-l iau vreuneia dintre surorile mele. Ar fi nedrept. Nu aş avea linişte dacă aş face aşa ceva. Şi în plus, chiar *nu* îl plac în mod deosebit pe Tom Musgrave. Poţi să refuzi să-mi dai crezare, dar aşa stau lucrurile.“

„Te rog s-o laşi în pace, Margaret“, spuse Elizabeth, care intrase în cameră exact la ţanc pentru a face ultima observaţie. „Emma e o copilă cu adevărat bună, nu ţi-e duşmancă, şi mă tem că Tom Musgrave este mai interesat de tinerele femei de la Castel decât de ea sau de tine.“

Curând după aceea se bucurară de un oaspete mult mai binevenit, fratele lor Sam, care venise tocmai de la

Guilford în una din puţinele lui zile libere. Emma fu încântată de el. Era un tânăr chipeş de douăzeci şi doi de ani, nu foarte bine îmbrăcat, cam slab şi obosit, dar cât se poate de sincer încântat s-o revadă pe sora lui cea mai mică. „Te-aş fi recunoscut oriunde, Emma“, o asigură el. Domnul Watson se simţea destul de bine ca să coboare şi întreaga familie se aşează pentru o cină gustoasă.

„Apropo, tată“, spuse el când Nanny aducea prunele înăbuşite, „l-am văzut pe un vechi prieten de-al lui Robert ieri – pe domnul Purvis, care locuieşte la Alford3, la aproximativ paisprezece mile de aici. M-au chemat la ei când unul dintre copii a avut o infecţie în gât şi acum m-a întrebat de voi toţi.“

„Cum arată?“ întrebă Elizabeth, pe un ton discret.

„Destul de bătrân. Mai degrabă de patruzeci decât de treizeci. Mi-a trebuit ceva efort să-mi amintesc cine e“.

„Nu, nu are decât treizeci şi doi“, protestă Elizabeth, dar Sam nu auzi. Emma putu să observe că Elizabeth era profund mişcată.

După ce se ridicaseră cu toţii: „O să mă scuzaţi, domnule, dacă plec numaidecât? — Ar trebui să mai vizitez câteva persoane din oraş“.

„Se referă la Mary Edwards“, spuse Elizabeth, în timp ce Sam se îndepărta de-a lungul câmpiei noroioase. „Bietul băiat. Presupun că nu o să creadă decât dacă află direct din gura ei. Bine, Emma, acum ţi-ai cunoscut toţi fraţii şi surorile, cu excepţia lui Penelope – nu-mi pot imagina ce face. Nu a mai scris acasă de trei săptămâni“. Continuă. Suspinând: „Mi-era teamă să nu leşin când Sam a pomenit de James Purvis. La vremea aceea, era şcolar şi nu băga de seamă ce se petrecea. E foarte urât din partea mea că mă gândesc la el, nu-i aşa? — Mi-aş dori să-i văd copiii. Ei bine, nu sunt şanse să ne mai întâlnim vreodată de-acum, el la Alford, iar eu aici, şi cred că e cu atât mai bine, căci ar fi tare dezamăgit de felul cum a decurs viaţa mea.“

Emma simţea că sora ei era cu adevărat rănită şi se simţi mai ruşinată ca oricând de comportamentul surorii sale Penelope, care acum lipsea de acasă de două luni.

3 *care locuieşte la Alford, la aproximativ paisprezece mile de aici*. În manuscrisul lui Jane Austen, acest pasaj a fost tăiat şi indică faptul că Purvis face parte din cler.

Capitolul opt

O PERIOADĂ ÎNTUNECATĂ începu atunci pentru întreaga familie, dat fiind că a doua zi după vizita lui Sam, domnul Watson se trezi foarte slăbit. Nu îl durea nimic, dar în următoarele două săptămâni se părea că puterile îl părăseau cu fiecare zi. Medicul care îl vizita zilnic îi spuse lui Elizabeth că nu se aştepta să reziste până de Crăciun.

Emma stătea ceasuri întregi lângă el în fiecare zi, adesea citindu-i din *Povestirile* lui Crabbe, lectura lui preferată. Spre seară, mintea lui o lua razna şi uneori povestea despre vremea când ea, o fetiţă în vârstă de numai cinci ani, plecase de la Stanton.

„Părea un lucru atât de nelalocul lui, draga mea Emma, să trimiţi un copil departe de casă, dar tu erai foarte mică – nu aveai mamă – iar Domnul Turner şi Sophy te îndrăgeau atât de mult. Biata Sophy, mă întreb ce mai face. Am ezitat – Shropshire e foarte departe – dar Robert a precizat că ei îţi puteau oferi un cămin mult mai confortabil decât îţi puteam asigura noi. În ce mă priveşte, nu-mi pare rău că mă duc, dar mi-aş fi dorit să vă văd pe voi, fetele, măritate. Robert a fost întotdeauna cu capul pe umeri, chiar de când era mic – Robert o să aibă grijă de voi…“

„Dragă tată“, spuse Emma cu glas mângâietor, deşi poate nu tocmai sincer, „sunt sigură că noi, fraţi şi surori, vom face tot ce ne stă în putinţă să ne ajutăm unul pe altul“.

Pe măsură ce ziua se scurgea, se gândea mai mult la familia pe care o pierduse – la mama ei, despre care avea o amintire cât se poate de vagă; la tatăl ei, un om activ între două vârste când a plecat ea de acasă, dar acum cu părul alb şi slăbit; la fraţii şi surorile ei, de la care nu se aştepta să aibă faţă de ea niciun fel de respect deosebit, căci copilăriseră separat. Credea că Sam şi Elizabeth aveau să-i fie întotdeauna prieteni, dar Robert şi Margaret o considerau în mod făţiş o povară şi se putea încrede prea puţin într-o atitudine binevoitoare din partea lui Penelope. Timpul trecea încet. Predicatorul în funcţie, domnul Grant, veni în vizită o dată sau de două ori, dar acest lucru era o slabă consolare, căci cu toţii ştiau că avea să ocupe funcţia îndată ce se elibera. Avea cinci copii şi fireşte că îşi dorea un venit mai mare. Robert veni într-o zi, fără soţia sa, şi părea prost dispus. Era clar pentru el că ar fi putut să fie nevoit să-şi întreţină surorile mult mai curând decât fusese de aşteptat. Sam trecu şi el pe acolo timp de câteva ore, şi confirmă părerea medicului că de-acum sfârşitul nu mai putea fi îndelung amânat.

Vremea se înrăutăţi şi timp de mai multe zile plouă încontinuu. Starea de spirit a lui Margaret nu fu îmbunătăţită de un bilet din partea familiei Edwards în care îşi mărturiseau bănuiala că, acum, domnişoara Watson nu mai putea să se gândească să ia parte la adunarea din noiembrie. „Nu văd la ce îmi foloseşte mie sau altcuiva să stau acasă“, se plânse ea. Îşi petrecea mai tot timpul privind pe fereastră la laurii din care picura apa şi nu făcea mai nimic ca să le ajute pe Nanny sau pe Elizabeth, care mai aveau puţin şi picau din picioare.

Emma încerca să facă o scurtă plimbare în fiecare zi, îmbrăcându-se gros şi punându-şi galoşi ca să se ferească de noroiul adânc. Oricât de cenuşie era vremea, tot nu îndemna la melancolie mai mult decât atmosfera din casă, care curând avea să nu mai fie a lor. Într-o

dimineaţă îl întâlni pe domnul Howard, care se dădu jos şi merse alături de ea până la uşă. „Merg doar ca să citesc din Herodot cu tatăl dumitale“, spuse el, „doar ştii că noi, bărbaţii de la Oxford, credem că nimic nu are vreo valoare dacă nu este scris într-o limbă moartă“. Iar la plecare: „Este paguba *dumitale*, domnişoară Emma, nu a lui – dar sora mea şi cu mine vom fi de ajutor cât de mult vom putea“.

În tot acest răstimp nu sosi nicio veste de la Penelope. Primiseră un bilet, chiar în ziua în care domnul Watson se simţi rău, spunând că va face o plimbare prin grădinile catedralei cu domnul Harding, dar nu mai mult. Elizabeth o informă cu privire la sănătatea din ce în ce mai precară a tatălui lor şi, puţin mai târziu, Emma îşi asumă sarcina de a scrie din nou, spunându-i direct că trebuie să vină în curând acasă, dacă dorea să-l vadă în viaţă. Nici la această scrisoare nu primi niciun răspuns.

Emma nu putu să înţeleagă acest lucru. Sora ei putea probabil să găsească greu pe cineva care s-o aducă de la Chichester, dar simţea că ea ar fi luat şi o trăsură publică, mai degrabă decât să stea departe. Desigur, nimic nu o împiedica să corespondeze. Elizabeth scutură din cap îngrijorată când observă acest lucru. „Încearcă să-l împace pe doctorul Harding“, spuse ea, după care nu mai spuse nimic.

Sfârşitul avu loc în linişte într-o noapte ploioasă, în a treia săptămână a lunii noiembrie. În următoarele câteva zile, aproape întreaga familie se adună la Stanton; Robert, Jane şi Sam, care fu nevoit să plece imediat după înmormântare. Cu toţii vorbeau necontenit despre ce putea face Penelope în acel timp.

Odată ce sicriul fusese dus din mica biserică normandă pe o alee presărată cu bălţoace şi frunze veştejite, domnul Howard, care fusese de faţă la slujbă, dădu mâna cu Robert şi cu Elizabeth şi le făcu din nou urările sale. Întoarsă acasă, Emma se străduia din greu să îndure comportamentul unora din familie. Jane gemea

prin casă, se uita prin dulapuri şi luă în stăpânire un set de linguri de argint decorate cu figurile apostolilor, la care tânjise de mult, plângându-se, după cum îi era obiceiul, că mobilierul era demodat şi trebuia înlăturat.

Robert era resemnat.“Ei bine, presupun că voi, fetele, va trebui să veniţi înapoi la Croydon. Avem două dormitoare foarte bune, iar Elizabeth poate să stea pe mica sofa a lui Gussy, dar nu ştiu ce ne vom face cu Penelope, când o să binevoiască să se mai arate.“

Emma era îngrozită de această perspectivă. Atitudinea lui Jane şi chiar a lui afişau cât se poate de clar cât de puţin le convenea gândul de a avea patru persoane în plus la ei în casă.

Urcă la etaj, în camera pe care o împărţea cu Elizabeth şi începu să compună o scrisoare pentru mătuşa ei din Irlanda. I se părea ciudat acum să scrie, după tot ce trăise, dar se gândi că era drept s-o anunţe de moartea domnului Watson şi s-o mai întrebe care erau noutăţile ei. Tocmai o sigilase, când Nanny îi aduse un bilet de la doamna Blake; în el o ruga cât se poate de amabil să vină la Wickstead pentru o mică schimbare, după ce căminul ei se va destrăma.

Încă nu începuse să scrie un răspuns, când se auzi un zgomot de roţi. Emma privi pe fereastră şi văzu o trăsură elegantă apropiindu-se prin ploaie; se opri şi din ea ieşiră două doamne şi un domn mai în vârstă. Gândindu-se că ar fi putut să fie în sfârşit Penelope, alergă pe scări şi în câteva minute se trezi îmbrăţişată cu tandreţe de sora ei.

„Mica mea Emma! Câţi ani au trecut de când nu ne-am văzut! Îmi pare atât de rău, Elizabeth“, continuă ea, „că nu am apucat să-l văd pe tata în ultima clipă, dar am fost cu toţii plecaţi într-o călătorie la Londra, şi toate scrisorile tale au sosit într-un teanc mare ieri. Dragul nostru tată, nu am cuvinte să spun ce dor îmi va fi de el! Iar acum am nişte veşti care vă vor surprinde foarte mult – doctorul Harding şi cu mine urmează să ne căsătorim!“

Feţele domnului şi doamnei Robert Watson se luminară vizibil la aflarea acestei însemnate veşti. Doar trei surori de întreţinut, în loc de patru! După ce se făcură prezentările şi Nanny aduse tort şi vin, Emma putu studia în voie musafirii.

Penelope Watson nu arăta cu mult altfel decât Margaret, fiind frumoasă, cu trăsături puternic conturate şi, deşi era cu trei ani mai mare, avea douăzeci şi şase de ani, ea arăta cel mai bine dintre cele două. Comportamentul ei era hotărât, aproape mecanic, iar panglicile negre pe care le purta pentru tatăl ei nu reuşeau să-i ascundă vizibila bună dispoziţie. Dr. Harding era un gentilom bine făcut, cu o perucă albă şi tenul sănătos. Emma înţelese că avea un grajd cu cai şi două locuinţe opulente în Sussex. A treia persoană era fiica sa rămasă văduvă, doamna Monks, o femeie măruntă cu faţa acră de treizeci şi ceva de ani, ce nu părea deloc încântată că urma să aibă o mamă vitregă cu mai bine de zece ani mai tânără decât ea.

„Dr. Harding are o casă minunată în Close“, spuse Penelope, „unde stă împreună cu Luisa, draga de ea“ – şi dădu din cap spre tăcuta doamnă Monks. „Vom fi cu toţii atât de fericiţi. Avusesem de gând să vin acasă pentru puţin timp, Elizabeth, dar în curând vă veţi muta cu toţii, voi sta mai departe cu prietenii mei la Chichester până ne căsătorim, iar asta se va întâmpla în săptămâna dinaintea Crăciunului“.

„Da, nu are sens să pierdem timpul“, aprobă doctorul Harding absent.

„O să mă refuzi, dragă Robert?“ întrebă Penelope. „O să fie o nuntă *foarte* liniştită, dar mi-aş dori atât de mult să fiu înconjurată de toată familia.“

„Cu cea mai mare plăcere“, spuse Robert, „şi aş îndrăzni să spun, dr. Harding, că, după ce vă instalaţi, veţi binevoi să luaţi pe una sau două dintre surorile mele să stea cu voi. Chichester e un loc bun pentru tinere ca să-şi găsească soţi, pare-mi-se!“

„Nu, nu“, se grăbi dr. Harding să spună, „eu cu Penny mă însor, nu cu familia ei. Nu, domnule Watson; surorile dumitale sunt problema dumitale personală, nu a mea. Nu-mi pot umple casa de femei prostuţe care bârfesc şi de care să mă împiedic tot timpul“.

Din ochii lui Elizabeth ţâşniră lacrimi iar conversaţia se întrerupse. Cum începea să se întunece, Penelope se duse îndată în camera ei să-şi aducă unele lucruri, şi întreaga adunare porni cu trăsura pentru a petrece noaptea la White Hart. Robert şi Jane îl condamnau cu glas tare pe doctor pentru proastele-i maniere imediat după ce plecă, iar Emma reflectă în tăcere la norocul pe care-l avea Penelope de a se căsători cu un bărbat prost-crescut de şaizeci de ani, care îşi înmormântase deja două soţii.

Margaret era cea mai indignată. „Eu nu m-aş căsători cu un asemenea bărbat“, spuse ea, „nici de-ar da zece mii de lire pe an“.

„O, ba ai face-o, Margaret“, spuse Jane pe un ton ascuţit, „iar dacă nu, aş fi tare furioasă pe tine. Te rog să-ţi aduci aminte că acum depinzi total de fratele tău şi de mine, şi îi iau pâinea de la gură fetiţei mele ca să te hrănesc. Penelope a procedat mai bine decât s-ar fi putut aştepta cineva. Omul va muri probabil peste doi sau trei ani, iar apoi ea va putea face tot ce va dori“.

„Aş fi putut face exact acelaşi lucru“, se plânse Margaret, „dacă m-ar fi invitat *pe mine* cineva la Chichester“.

„Atunci trebuie să-ţi faci nişte prieteni acolo, Margaret! Nu mă mir că nu ai niciunul, dacă te văicăreşti tot timpul aşa“.

Emma se gândi că nu o aştepta un viitor prea fericit când surorile ei aveau să fie nevoite să împartă casa cu fratele lor şi, nefiind în stare să mai îndure, părăsi tăcută încăperea.

Capitolul nouă

ERA NOAPTEA DINAINTEA mutării. Aproape tot mobilierul familiei era împachetat sau vândut; numeroase scaune de stejar şi cuiere vechi de care Emma îşi amintea foarte vag din copilărie fuseseră scoase bucată cu bucată, odată cu cea mai mare parte a bibliotecii domnului Watson, căci Robert nu era un om înclinat spre lectură. Elizabeth şi Margaret aveau să meargă drept la Croydon, dar ea consimţise foarte încântată să fie oaspetele doamnei Blake timp de două săptămâni.

Robert aprobă hotărât. „Doamna Blake are un frate, nu-i aşa? Da, l-am cunoscut la înmormântare. Ai grijă ce poţi să faci acolo, Emma.“

Vineri seară, el şi soţia sa cinau cu o veche cunoştinţă în D., iar Elizabeth, epuizată, se retrăsese să se culce spunând că are o durere de cap. Sam propuse să îşi arunce o ultimă privire prin vechea casă dar, după ce petrecu câteva ceasuri cu surorile lui, plecă din nou – în vizită la familia Edwards, se presupunea.

La ora opt, zgomotul de roţi le făcu să creadă că Robert se reîntorsese, dar nici vorbă de aşa ceva – era Tom Musgrave, care se afişă în holul de la intrare, acum atât de trist, dspuiat de tablouri şi de mobilier, încât ambele fete se simţiră stânjenite că îl vedeau aşa. Tânărul era roşu la faţă, cu ochi scânteietori, ceea ce o făcu pe Emma să se întrebe dacă băuse. Dar el se azvârli pe unul din scaunele rămase şi spuse pe un ton obişnuit, „Ei bine, doamnelor, aşadar aceasta este chiar ultima noapte pe care o petreceţi acasă?“

„Draga, vechea noastră casă!“, spuse Margaret suspinând adânc.

„Aşa este, e o pierdere, dar poate vă veţi întoarce în vizită, sau voi avea eu drum pe la Croydon, drept care nu cred că e nevoie să ne luăm rămas bun deocamdată“.

Încântată de aluzia lui, Margaret găsi o sticlă pe jumătate goală de vin de păstârnac şi îi turnă un pahar plin, pe care el îl acceptă recunoscător. Emma era

îngândurată. Ştia că sora ei îşi dorea ca ea să plece, aşa încât după scurt timp se scuză că merge să aducă ceaiul şi se îndreptă spre bucătărie, unde credea că va fi în siguranţă. Dar, după nici cinci minute, Tom reapăru şi se rezemă de un perete, dornic să continue conversaţia.

„Veţi locui la Wickstead, domnişoară Emma?“

„Da, domnule. Plec mâine“.

„Poate am să trec pe acolo şi, dacă aveţi noroc, aţi putea fi invitată la castel. Pot să vă spun confidenţial că prietenul meu Osborne vă place. „Frumoasa Emma Watson“, aşa a spus. Norocos individ, să-şi capete moştenirea când nu avea decât optsprezece ani“.

Margaret îi urmă şi se aşeză cât mai aproape de, atât Tom cât îi îngăduia buna cuviinţă.

„Poate nu ştiţi“, continuă el, „că bătrânul lord a fost invalid în ultimii zece ani de viaţă şi abia dacă ştia ce se petrecea în jurul lui. Soţia sa era mai tânără şi a crescut în Franţa; de acolo are cele mai încântătoare maniere. Frumoasă femeie, deşi mai în vârstă decât pare. Ea era lady Susan Villiers, fiica unui pair din partidul conservator ce locuia în străinătate şi avea un venit de treizeci de mii de lire. Ea a umplut castelul şi casa de la Londra cu oameni de lume, dădeau petreceri zi şi noapte şi ştiu sigur că a avut o idilă cu lordul Wiltshire timp de cel puţin cinci ani pe când lordul Osborne era în viaţă“.

„Cât de şocant!“ strigă Margaret. „Nu pot concepe ca o femeie măritată să se poarte în aşa hal cu soţul ei!“

Spuse asta cu o privire languroasă către Tom.

„Nu puteţi, nu-i aşa, domnişoară Margaret? Ei, dar aşa trăiesc aristocraţii; voi fiicele de preoţi nu ştiţi ce se petrece în lumea cea mare şi rea. Iată cât de dezaprobator se uită sora dumitale. Aveţi un iubit, domnişoară Emma?“

„Nu, domnule“, spuse Emma aspru.

„Mare păcat – dar nu-i nimic – o fată frumoasă ca dumneata va avea curând o întreagă suită. Nu, domnişoară Margaret, nu am de gând să devin iubitul

surorii dumitale – un destin mai înalt îi este rezervat.“ Se prăbuşi pe scaun şi făcu cu ochiul.

„Domnule Musgrave“, spuse Emma indignată, „această casă este îndoliată, iar dacă mai beţi, vă veţi simţi prea rău ca să mai mergeţi spre casă. O să vă pregătesc o ceaşcă de cafea ca să vi se limpezească mintea şi după aceea, poate…“

„Dar vă implor, spuneţi-mi, domnule Musgrave“, interveni Margaret, „chiar este adevărat ce spuneţi despre lady Osborne? Este o femeie foarte *arătoasă* – mai frumoasă decât însăşi fiica ei – dar sunt convinsă că, la vremea ei…“

Tom răspunse încrezător, „N-o să vă vină a crede, Domnişoară Margaret, doamna e prea plină de sine ca să-i pese de vârsta pe care o are. Între noi fie vorba, îl place pe predicator. El se duce la castel şi discută probleme bisericeşti – lucruri cât se poate de serioase – dar ea îl ţine alături ceasuri întregi“.

„Cum! Domnul Howard?“

„Sigur că da. Ea a făcut tot felul de favoruri lui şi familiei lui, şi de ce ar face asta, dacă nu l-ar plăcea? E adevărat“, continuă Tom, „că nu e un om rău – ţine slujbe rezonabil de scurte, aşa încât în general nu mă trezesc decât după ce a terminat. Dar mi-e imposibil să admir un bărbat care nu merge la vânătoare“.

„Dar sunt convinsă“, strigă oripilată Margaret, „nu e cu putinţă ca domnul Howard să nutrească vreo afecţiune pentru o femeie atât de bătrână!“.

„Afecţiune? Cine a pomenit de aşa ceva? Nu, dacă un bărbat ar avea de ales, fireşte că ar prefera o micuţă fiinţă fermecătoare ca domnişoara Emma sau ca dumneata, dar dacă nu se întrezăreşte niciun ban în afacerea asta, trebuie să se reorienteze cum poate. Judecând după asta, Howard ştie cum să-şi atingă interesele. Se va căsători cu ea şi va fi recunoscător – doamnelor, mă scuzaţi“.

Deschise uşa bucătăriei şi se năpusti afară, în

grădină. Margaret, foarte alarmată, fugi după el. Era o lună strălucitoare şi curând îl descoperiră pe Tom zăcând, pe jumătate fără cunoştinţă, pe o bucată de pământ sub un dud. Când îl întrebară cum se simţea, îngăimă ceva despre nişte vin fiert pe care îl băuse înainte de a pleca de la D., şi despre prea mult vin de păstârnac.

„Nu poate sta întins aici toată noaptea“, strigă Margaret, “îşi va găsi moartea!“

Cele două fete nu puteau să-l mişte, şi Emma se pregătea să fugă în casă ca s-o aducă pe Nanny când , din fericire, fratele lor mai mic apăru călare şi întrebă ce se întâmplase. Unindu-şi forţele, cei trei reuşiră să-l tragă pe Tom înapoi în bucătărie, cu haina-i îmbibată de noroi proaspăt, iar Sam îngenunche pe podea ca să-l studieze.

„Sunt sigur că se simte cu adevărat rău!“, exclamă Margaret îngrijorată. „Vai, Sam, o să supravieţuiască?“

„Cred că da“, spuse Sam, care părea pe cale să izbucnească în râs; „Am văzut adesea bărbaţi în starea asta. Dar s-ar putea să aibă dureri de cap mâine dimineaţă“.

Se gândi. „Dacă îl putem duce înapoi în trăsura lui, am să-l conduc până acasă; e o noapte minunată şi ştiu un tip în D. care îmi poate oferi un pat. Ei bine, acesta este măreţul Tom Musgrave! Nu-ţi face griji, Emma. Am să te văd înainte de a pleca. La White Hart, nu-i aşa?“

Cu mare efort şi cu puţin ajutor de la Nanny, Tom fu aşezat în propria lui trăsură, iar Sam urcă după el. Emma era furioasă că trebuia să aibă parte de deranjul acesta în ultima noapte petrecută acasă şi, când abia dacă îl mai zăreau, fu tulburată şi de felul nedrept în care îl judeca Margaret. Curând după aceea termină de împachetat şi merse la culcare, luând cu ea câteva gânduri neplăcute şi tulburătoare. Nu ştia dacă să dea crezare unei jumătăţi din cele spuse de Tom Musgrave, dar în orice caz aici avea o cunoştinţă pe care nu regreta

să o părăsească.

Capitolul zece

ÎN DIMINEAŢA URMĂTOARE, domnul şi doamna Robert Watson părăsiră satul luându-le cu ei pe Margaret şi pe Elizabeth, în timp ce domnişoara Blake o ducea pe Emma cu cufărul ei la conacul Wickstead. Robert avea s-o aducă la Croydon după două săptămâni şi, curând după aceea, întreaga familie avea să meargă la Chichester la nunta lui Penelope.

Sam ajunsese acasă devreme, dar fu nevoit să plece de îndată ca să-i facă pe plac angajatorului său. „Scrie-mi, Emma“, spuse el înainte de a pleca, “şi ne vom întâlni din nou de Crăciun. Tipul acela nu are nimic în cap; sper că Margaret nu îl place. E adevărat, am văzut-o pe Mary Edwards o dată sau de două ori, dar mi-e teamă că tatăl şi mama ei sunt mai porniţi împotriva mea ca oricând“. Toate cele trei surori erau pe punctul de a izbucni în lacrimi pe când îi făceau cu mâna şi părăseau pentru ultima dată Stanton-ul.

Pentru Emma au urmat zece zile de fericire aproape perfectă. Nu se gândise că *putea* fi din nou fericită atât de curând, dar, după nenorocirile din ultimele câteva săptămâni, vesela şi liniştita rutină de la Wickstead era lucrul cel mai liniştitor pentru ea. Avea propria ei cameră confortabilă cu vedere spre Parcul Osborne şi era prima oară când dormea singură după ce plecase din Shropshire. Zilele ei treceau în mod plăcut, învăţându-i pe copii şi jucându-se cu ei, ajutând-o pe mama lor la diferitele treburi gospodăreşti şi făcând îndelungi plimbări prin parc, căci vremea se limpezise. Simţea cum afecţiunea ei pentru întreaga familie creştea în fiecare zi. Doamna Blake era deja o prietenă de seamă şi, cu cât îl vedea mai mult pe domnul Howard, cu atât mai mult îl plăcea. Îşi petrecea mult timp la parohie – căci mai avea în grijă şi un alt sat aflat la o milă depărtare – dar îşi făcea timp să le dea băieţilor lecţia de

fiecare zi şi le spunea povestiri greceşti şi romane, dintre care multe erau noi pentru Emma. Seara, în timp ce doamnele coseau, el le citea din Cowper sau Miss Edgeworth. Emma ştia că obligaţiile lui faţă de familia surorii lui îi alungaseră posibilitatea de a se căsători, şi totuşi nu vădea niciun fel de nerăbdare, de nervozitate faţă de copii.

Se gândea mult, fireşte, la insinuările lui Tom Musgrave din noaptea dinaintea plecării ei de la Stanton. Era adevărat că *şi-ar fi dorit* ca ele să fi fost false, dar, lăsând la o parte acest lucru, nu vedea nicio dovadă a vreunei relaţii apropiate între domnul Howard şi lady Osborne. El mergea în vizită la castel în anumite zile, ca să anunţe familia despre ceea ce se petrecea la parohie sau de orice cazuri de nevoie în rândul sătenilor, dar părea să-şi petreacă puţin timp acolo în comparaţie cu cel petrecut prin sat sau acasă. În plus, diferenţa de vârstă, de gusturi şi de rang era atât de mare, încât orice posibilitate de căsătorie părea exclusă. Observase deja atitudinea lui faţă de lady Osborne. Erau de o amabilitate discretă şi civilizată, ca faţă de oricine altcineva, dar cu niciun semn de consideraţie deosebită. Ajunse la concluzia că totul nu fusese decât vorbărie goală din partea lui Tom.

Sunt sigură de un numit pericol de a mă îndrăgosti de el, se gândi ea, dar trebuie să am grijă – s-ar putea ca totul să dispară în mod firesc după plecarea mea la Croydon. Însă nu avea nicio îndoială că era cel mai agreabil bărbat pe care îl cunoscuse vreodată şi, ori de câte ori stăteau de vorbă, indiferent cât, se convingea şi mai mult că gândurile lor, sentimentele lor, se asemănau.

Într-o zi, se duse în birou ca să-i cheme pe el şi pe Charles la cină şi îl găsi adâncit într-o serioasă conversaţie cu băieţelul.

„Nu este latină, domnişoară Watson“, spuse el, „este pamfletul domnului Clarkson despre comerţul cu sclavi. Cred că e bine ca Charles să afle câte ceva despre

lume înainte de a pleca de acasă şi, poate, înainte de a întâlni oameni care au făcut avere în felul acesta“.

„L-am citit“, spuse Emma cu interes şi duioşie.

„Chiar l-aţi citit?“

„Da, unchiul meu mi-a vorbit despre acest subiect îndată ce am fost în stare să-l înţeleg şi o dată m-am certat foarte tare cu un negustor din Bristol şi l-am dat afară din casa noastră“.

„Unchiul meu, *pe mine* m-ar da afară din casă“, spuse Charles, „dacă m-aş face negustor de sclavi“.

Domnul Howard zâmbi. „Da, Charles va afla că nu toată lumea gândeşte cum gândim noi. Sper că lordul Osborne îşi va ocupa într-o bună zi fotoliul în Parlament şi se va învrednici să facă ceva bun, dar îmi pare destul de apatic acum“. Acesta era cel mai înalt nivel de critică la adresa familiei de la castel pe care îl atinsese vreodată. „Mai sunt însă speranţe, cât este încă tânăr“.

În clipa aceea, Charles ieşi fugind din cameră, dar domnul Howard nu părea să aibă intenţia de a pleca; în schimb, aşează un scaun pentru Emma şi spuse:“Mi-ar fi făcut plăcere să-l cunosc pe unchiul dumitale, domnişoară Watson; deduc că v-au educat domnul şi doamna Turner şi că aţi venit abia de curând la Surrey“.

„Nu-mi era unchi natural“, spuse Emma, „dar îl consideram ca pe un părinte. A fost invalid numeroşi ani; poate, dacă nu ar fi fost aşa, ar fi realizat mai multe pe lumea asta. Duceam o viaţă foarte liniştită, dar eu aveam grijă de biblioteca lui, care era una excelentă, iar el s-a străduit din greu cu educaţia mea“.

„Aşadar, ţi-ai pierdut atât unchiul cât şi tatăl în ultimii doi ani“, spuse dl. Howard. „Asta nu e uşor – dar mătuşa dumitale, sunt sigur, se va întoarce într-o bună zi la dumneata, iar între timp eşti înconjurată de fraţi şi surori“. A urmat un moment de tăcere; Emma nu putea spune cât de mult ajunsese să-i deplângă pe acei fraţi şi pe acele surori. „Eşti norocoasă – eu şi Harriet ne-am pierdut părinţii la o vârstă fragedă; nu mai avem decât

nişte veri de departe iar cumnatul meu, deşi un om plin de bunăvoinţă, şi-a lăsat soţia şi copiii aproape fără nimic. Ei sunt toată familia mea şi, după cum observi, suntem în relaţii foarte bune“.

„Regretaţi vreodată viaţa de pedagog?“, întrebă Emma.

Era ciudat cât de intim îşi vorbeau, deşi ea se simţea ca acasă în acea încăpere micuţă cu rânduri de cărţi aliniate în rafturi; bustul lui Homer pe birou; copacii cu puţinele frunze ce le rămăseseră fluturând dincolo de fereastră. Îi amintea atât de puternic de biblioteca unchiului ei din Shropshire, încât aproape că îi venea să creadă că evenimentele din ultimii doi ani nu avuseseră loc.

„Ei bine, la început am regretat-o – dar e mai bine aşa. Majoritatea tinerilor de la Oxford nu au niciun interes faţă de cărţi, după cum cred că ştiţi, dar mie îmi plac dintotdeauna; ar fi fost destul de uşor pentru mine să mă încui în colegiul St. John şi să nu mai ies niciodată de acolo. Am simţit o puternică tentaţie să mă întorc acolo odată ce l-am pierdut de sub control pe lordul Osborne, dar cred că viaţa aceasta este mai folositoare, să am grijă de parohie şi să le predau copiilor lui Harriet. Sunt nişte copilaşi tare inteligenţi. Cum spune poetul, este încântătoare misiunea de a îndruma o minte fragedă –“

„De a-l învăţa pe tânăr să gândească“, completă Emma zâmbind citatul.

„Deci, cunoşti *Anotimpurile*“, spuse domnul Howard. „Îmi dau seama că biblioteca unchiului dumitale era una de calitate, domnişoară Watson. Nu cred că Charles va deveni vreodată un studios; iubeşte prea mult viaţa în aer liber, dar trebuie să pun bazele.“ Faţa i se întunecă uşor. Da, trebuie să îi împing de la spate, altfel nu ştiu ce se va alege din ei; singurul lucru la care pot spera este să le asigur acestor copii o minte bine utilată“.

Charles însuşi îşi făcu apariţia în uşă în acea clipă şi îi întrebă dacă vor veni vreodată să cineze, aşa încât conversaţia trebui întreruptă. Dar, în puţinele zile ce au urmat, Emma şi domnul Howard se treziră că îşi vorbeau din ce în ce mai des. Doamna Blake observă fără doar şi poate apropierea crescândă dintre fratele ei şi tânăra aflată în vizită la ei, dar părea, cel mult, să o încurajeze.

Într-o zi, spuse, apropo de nimic: „Mi-aş dori ca John să se însoare, Emma; mi-aş dori să întâlnească o fată plăcută ca fire, modestă, căreia să nu-i fie teamă să trăiască cu un venit redus. El nu o spune niciodată, dar nu pot să nu-mi dau seama că eu şi copiii suntem o povară grea pentru el. Oamenii cred că probabil suntem bogaţi, fiind atât de strâns legaţi de familia Osborne, dar nu suntem“.

„Presupun“, întrebă Emma cu prudenţă, „că a cunoscut multe doamne la castel“.

„Puţine. A fost o tânără lady Flora pe care el o plăcea – îţi semăna puţin, Emma, brunetă şi vioaie – dar asta se întâmpla în urmă cu mulţi ani, iar acum ea este soţia unui alt bărbat. Nu cred că traiul liniştit pe care îl ducem i-ar fi convenit, şi desigur nu am fi avut o poziţie destul de înaltă pentru familia ei. Dar nu trebuie să mă plâng. Cei din familia Osborne au fost foarte amabili cu Charles“. Şi începu să vorbească despre altceva.

În tot acest timp, Emma nu o văzuse pe lady Osborne dar, într-o zi frumoasă, când domnul Howard îi condusese afară să vadă o privelişte vestită, o întâlniră în caleaşca ei şi se opriră să-i vorbească preţ de câteva minute. Rezultatul fu o invitaţie la cină la castel în seara următoare.

Farfuriile erau de Sèvres, mâncarea şi vinul erau cu mult mai fine decât cele cu care fusese Emma obişnuită chiar şi acasă la unchiul ei. Domnişoara Osborne se întorsese la Londra cu prietena ei, neputând să îndure să stea la ţară în luna noiembrie, dar fratele ei era acolo, stângaci şi tăcut ca de obicei. Emma îl surprinse de

nenumărate ori fixând-o cu privirea, dar nu spunea nimic demn de a fi auzit.

„Azi n-am împuşcat decât patru păsări“, se lamentă el, „iar vulpea pe care am prins-o joi era foarte bătrână, nu era suficient de puternică să ne facă să alergăm cum trebuie. S-ar putea să mă întorc la Londra să văd ce fac băieţii, dacă situaţia nu se îmbunătăţeşte“.

Emma se căznea să-i dea un răspuns, când se trezi cu privirea lui lady Osborne aţintită asupra ei.

„Aşadar, domnişoară Watson“, întrebă ea pe obişnuitul ei ton blând, „nu ai plecat la Croydon cu restul familiei?“

Emma se justifică spunându-i că doamna Blake avusese amabilitatea de a o ruga să rămână.

„Şi sper că va reveni des pe la noi“, spuse doamna Blake, „căci suntem foarte bune prietene, iar copiii o adoră“.

„Chiar aşa este“, consimţi dl. Howard.

Emma se învioră auzind acestea şi văzând zâmbetul de pe faţa domnului Howard în timp ce o privea. Totuşi, nu se simţea în largul ei în prezenţa lui lady Osborne; nu-şi putea explica de ce, dat fiind că femeia aceea în vârstă nu spusese nimic nelalocul lui, dar era tensionată – şi-ar fi dorit să scape de prezenţa ei. Nu am să mă las, se gândi, *nu am* să mă las influenţată de nimic din cele spuse de Tom Musgrave. După cină, lordul Osborne spuse, „de ce nu ne cânţi una din frumoasele dumitale melodii, domnişoară Watson?“ Ea le făcu pe plac, dar numai pentru puţin timp, şi se simţi eliberată când putu să plece acasă pe jos cu prietenii ei, sub cerul înstelat.

Mai erau patru zile până la întoarcerea Emmei la Croydon, când sosi o scrisoare la ora micului dejun pentru domnul Howard.

„Trebuie să plec la Oxford, Harriet“, spuse el îndată ce o citi, „prietenul meu Murray, care a fost cu mine la St. John, este bolnav. E grav – a căzut dintr-o trăsură – şi nu se speră să mai trăiască douăzeci şi patru de ore“.

„Îmi amintesc de el“, spuse doamna Blake, „sigur că trebuie să te duci, John. O să am grijă de toate aici“.

Domnul Howard era gata de plecare în jumătate de oră; sora sa îl avertiza insistent să aibă grijă. O sărută, strânse mâna Emmei şi îşi exprimă speranţa de a o vedea înainte de plecarea ei, iar copiilor le spuse să fie cuminţi. După plecarea lui, casa părea aproape goală.

„Ei bine,“ spuse doamna Blake, ridicându-se, „am să fac lecţiile cu Charles şi cu Caroline, iar dumneata ce-ar fi să duci cei doi băieţei să alerge? E o dimineaţă atât de splendidă, încât o să vă facă bine tuturor“.

Îi dădu Emmei cheia parcului, şi trecură pe poarta grădinii. Era foarte frig, dar soarele strălucea puternic; pajiştile şi ramurile copacilor erau acoperite de un strat gros de gheaţă iar laurii aveau fructe roşii. Frank şi Henry alergau încoace şi încolo, chiuind de încântare de fiecare dată când vedeau o veveriţă, iar Emma păşea în urma lor cu repeziciune, având grijă să nu-i lase să se îndepărteze prea mult. Avea prea multe în gând – domnul Howard galopând pe drumurile îngheţate, dacă avea să se întoarcă înainte ca ea să trebuiască să plece, cum avea să se descurce în casa lui Robert. Momentul când era aşteptată la Croydon se apropiase supărător de mult.

Reflecţiile ei fură întrerupte de apariţia lui lady Osborne, care păşea pe drumul obişnuit către parohie şi, deşi nu se putea simţi la largul ei, Emma păşi înainte şi o salută cu un zâmbet artificial.

„Bună dimineaţa“, spuse scurt lady Osborne. „Îl aşteptam pe domnul Howard acum o oră; unde este?“

„Tocmai a plecat“, îi explică Emma, „la Oxford. S-a dus să-i fie alături unui prieten care este foarte bolnav; de fapt, e pe moarte. Mă tem că n-a avut timp să scrie un bilet, dar doamna Blake – “

Fu şocată de expresia de pe faţa celeilalte femei; era mai mult decât dezamăgire, părea să fie furie.

„Ea cu siguranţă ar fi trebuit să-mi scrie“, spuse lady Osborne cu răceală. „Şi *dumneata* când pleci?“

„Vineri; fratele meu are treabă în apropiere şi mă voi înapoia cu el“.

„Perfect.“ Lady Osborne începu să meargă înapoi de-a lungul aleii care ducea la castel şi Emma, neştiind ce să facă, merse alături de ea. „Nu-mi imaginez că vei reveni, domnişoară Watson, ai primit deja destulă ospitalitate de la familia parohului. Poate că nu îţi dai seama că acesta nu este un domeniu public, iar eu nu permit ca oricine să se perinde prin parcul meu?“

Emma era şocată şi derutată. Lady Osborne o văzuse în parc încă de la prima ei vizită. Se plimbaseră pe aici în fiecare zi fără observaţii sau întrebări. Abia ştiind ce să creadă, răspunse: „Îmi pare rău. Am înţeles că parcul este deschis pentru doamna Blake şi oaspeţii ei“.

„Dacă sunt eu de acord, da. Dar dumneata nu eşti tocmai genul de persoană pe care doresc să o văd – oricum, dacă te întorci la familia dumitale…“

Tonul din vocea ei era inconfundabil. Emma se opri brusc, colorându-se intens în obraji, şi spuse: „Ce aveţi de obiectat împotriva familiei mele, lady Osborne? Nu mi-e ruşine cu ei; tatăl meu a fost un gentilom şi un învăţat“.

„Se poate. Dar fratele dumitale este doar ucenicul unui chirurg, iar surorile dumitale sunt vestite pentru că se ţin scai după Tom Musgrave şi după oricare alt tânăr care *nu* le vrea!“

„Sunt foarte sigură că sora mea Elizabeth nu a făcut aşa ceva!“, strigă Emma, şi îşi dori să nu fi spus asta.

„Surorile dumitale Penelope şi Margaret sunt luate în râs pe oriunde se duc. Doamna Blake, fără îndoială, s-a împăcat cu dumneata din amabilitate, dar odată ce vei ajunge la Croydon, unde îţi este locul, sper să nu te mai văd vreodată pe terenul meu“.

E nebună, se gândi Emma, dar spuse cu hotărâre, „Voi părăsi terenul dumneavoastră numaidecât, lady

Osborne, dar familia mea este tot atât de respectabilă ca a dumneavoastră.

Se gândea că nu trebuia să-şi afişeze tulburarea şi nu trebuia să uite de cei doi băieţei. Henry încă mai alerga prin iarbă, dar Frank, cel mai mic, se apropiase de ele şi se ţinea strâns de fusta ei, cu o privire îngrijorată. Lady Osborne era mai înaltă cu un cap decât ea şi era ceva înfricoşător la ea când privea în jos, aprinsă la faţă şi cu ochi scânteietori.

„Şi încă un lucru, domnişoară Watson. Dacă ai planuri în privinţa domnului Howard – cum cred că ai – dă-mi voie să te asigur că va fi numai ostenealã irositã. Îl cunosc de mai mult timp, îl cunosc mult mai bine decât dumneata. E un bărbat cu strălucite calităţi, care ar putea fi episcop peste zece ani, dacă are prietenii cuveniţi. Iar prietenii săi sunt *aici*, la castelul Osborne, el nu-şi doreşte o fată fără pic de avere, fără nicio educaţie, fără nicio – “ Pentru un moment, păru incapabilă să vorbească, apoi continuă: „Ştiu că mătuşa dumitale s-a descotorosit de dumneata – a avut motivele ei, fără îndoială – şi nu-i poţi oferi nimic. Îţi dau cuvântul meu, domnul Howard nu e pentru dumneata!“

Emma răspunse cât putu de calm: „Domnia voastră vorbeşte de educaţie. Mă tem că propriul dumneavoastră comportament îmi pare dovada unei proaste creşteri. Înspăimântaţi copiii. Veniţi, băieţi, e timpul să mergem acasă“.

Şi, luându-l de mână pe Henry, care din fericire alergase până în clipa aceea, păşi foarte repede spre parohia Wickstead, strângând mâinile fiecărui băiat în ale ei, abia dându-şi seama de lacrimile care începeau să-i şiroiască pe faţă.

Capitolul unsprezece

EMMA ERA APROAPE incapabilă să-şi explice comportamentul lui lady Osborne. Atât de nepotrivit pentru o femeie de rangul ei, atât de diferit de

încântătoarele maniere pe care le avea faţă de restul lumii! La început, era clar pentru ea doar că trebuia să plece de acolo, că, după ce va fi părăsit Wickstead, ceea ce avea să se întâmple cât se poate de curând, nu mai trebuia să se întoarcă niciodată. Le spuse băieţilor, deşi nu cu o voce prea convingătoare, că nu era nimic în neregulă cu ea şi în doar cinci minute erau înapoi la Parohie.

Îşi şterse ochii înainte de a ajunge înăuntru şi, îndată, micuţa Caroline alergă spre ea spunând: „E o scrisoare pentru dumneata, Emma; tocmai a sosit; pot să văd ce scrie?“

Scrisoarea era de la fratele ei din Croydon. O deschise imediat şi citi:

„Dragă Emma – Marţi trebuie să merg la Shawcross (pe 1 decembrie), aşa încât voi ajunge la D. cu trei zile mai devreme decât am plănuit. Încearcă să fii gata să vii cu mine la începutul după amiezii, căci zilele încep să se scurteze.

Al tău frate iubitor, R. Watson“.

În orice alt moment, o astfel de veste ar fi picat cât se poate de prost; acum, Emma se simţea eliberată, simţea că nu mai putea să suporte să rămână în vecinătatea castelului Osborne niciun ceas mai mult decât trebuia neapărat. Spuse: „Urc puţin, copii“ şi se duse repede în camera ei, unde începu să-şi împăturească rochiile şi să-şi strângă lucrurile, în timp ce cuvintele rostite de lady Osborne încă îi răsunau în urechi.

Ce anume o adusese la o astfel de furie, făcând-o să lase la o parte orice urmă de politeţe şi de reţinere, care, pentru vârsta şi rangul ei, ar fi trebuit să fie o a doua natură? Doar o emoţie foarte puternică putea să o explice şi nu era greu de ghicit care era acea emoţie. Ţinea la domnul Howard atât de mult, încât nu se sfia să îşi afişeze sentimentele în faţa unei fete aproape necunoscute. Tom Musgrave avusese, din nefericire,

dreptate. În ciuda diferenţelor de avere şi de vârstă, lady Osborne nutrea o dragoste fierbinte faţă de domnul Howard.

Acesta era aşadar motivul pentru care se simţise atât de stânjenită în seara precedentă. Emma încercă să-şi amintească modul în care se comportase la cina festivă, întrebându-se dacă îşi trădase afecţiunea pe care sigur o simţea faţă de domnul Howard. Spera că nu. Dar Lady Osborne îi ghicise în mod evident sentimentele, şi simţi cum se înfierbântă de ruşine la gândul că şi alţii – poate el însuşi – ar fi putut să le ghicească. Era bucuroasă că el plecase; nu credea că avea cum să-l reîntâlnească într-o stare cât de cât de calmă.

Dar domnul Howard – ce avea *el* de gând să facă? Între ei nu era nicio înţelegere, asta era clar, altfel era puţin probabil ca lady Osborne să se fi purtat atât de aspru. Dar îşi aminti cum Tom Musgrave le spusese ei şi lui Margaret, „Howard ştie cum să-şi atingă interesele“. Renunţă la ideea că un bărbat cu adevărat bun, aşa cum îl ştia ea, s-ar însura pur şi simplu ca să pătrundă în lumea bună. Dar, desigur, el văzuse doar latura afabilă şi încântătoare a caracterului lui lady Osborne. De faţă cu *el*, ea nu şi-ar fi arătat temperamentul coleric pe care tocmai şi-l afişase faţă de Emma, era atât de atrăgătoare (pentru vârsta ei) şi avea atât de mult de oferit, încât el ar fi putut, eventual, să o găsească irezistibilă. Mai erau apoi prietenii ei cu influenţă, cele treizeci de mii de lire ale ei; chiar şi casa în care locuia el se afla pe proprietatea Osbornilor. În ceea ce o privea, el sigur părea că o place, dar nu o cunoştea de mult timp. Mulţi ani, el fusese unul dintre cei mai apropiaţi prieteni ai familiei lordului Osborne, iar ea nu ştia mai nimic despre viaţa lor.

Şi chiar dacă, fapt care acum părea imposibil, el ar fi cerut-o în căsătorie, nu ar fi fost în mod clar datoria ei să refuze? Lady Osborne îi arătase foarte clar că furia ei nu avea să cunoască limite dacă acest lucru s-ar fi

întâmplat. Domnul Howard nu avea nimic, în afară de ceea ce primea de la Osborni. Văzu cum se contura pentru el un viitor putred, mica familie putea fi alungată din casă; de dragul doamnei Blake şi al copiilor, era cinstit ca ea să plece, lăsându-l pe el să-şi hotărască propriul destin.

În timp ce se vântura prin plăcuta cameră în care simţea că nu avea să mai stea vreodată, reflectă asupra felului în care situaţia ei se schimbase din vara trecută. Cum toate necazurile începuseră după moartea unchiului şi căsătoria mătuşii ei! Dacă ar fi moştenit opt sau nouă mii de lire sterline, după cum se aşteptaseră cu toţii, ar fi avut ceva consistent să-i ofere domnului Howard. Prea puţin o consola gândul că, dacă nu s-ar fi întors în Surrey, nu l-ar fi întâlnit niciodată.

Se auzi o bătaie uşoară în uşă şi se trezi cu doamna Blake stând în prag. „Draga mea Emma, ce s-a întâmplat?“

Frank spuse cu vocea lui piţigăiată: „Lady Osborne s-a înfuriat, iar Emma a plâns“.

„Coboară“, îi spuse doamna Blake copilului şi, urmând-o pe Emma în camera ei, închise uşa.

„Emma, eşti tulburată – lady Osborne a spus sau a făcut ceva care te-a rănit – te rog, spune-mi“.

Emma spuse pe cât de rezonabil putea, deşi nu prea era în stare să-şi reprime semnele unei puternice emoţii: „Doamnă Blake, trebuie să vă las curând – fratele meu soseşte peste câteva ceasuri – ceea ce a spus lady Osborne contează prea puţin, este de-ajuns că nu sunt dorită aici. Vă rog să-i transmiteţi complimentele mele domnului Howard – regret că nu am să-l văd – iar dumneavoastră primiţi cele mai calde mulţumiri din partea mea, însă nu cred că mă voi mai întoarce vreodată în Wickstead“.

„Înţeleg, Emma. Lady Osborne este îndrăgostită de John şi nu poate să suporte să te vadă cu el“.

„Dar e mult mai în vârstă decât el!“

„Bine, dacă e vorba despre asta“, spuse doamna Blake zâmbind, „domnul Blake era cu zece ani mai în vârstă decât mine, şi nimeni n-a văzut nimic ciudat în asta. Dacă doi oameni sunt fericiţi împreună, cine e în măsură să-i judece? Dar o să fiu sinceră: nu vreau ca el să se însoare cu ea. O consider o femeie rea, egoistă şi pătimaşă, căreia puţin îi pasă de proprii copii şi a cărei unică lege este să-şi facă sieşi pe plac. Ştiu sigur că nu avea pic de afecţiune faţă de răposatul ei soţ.“

„Dar sunteţi cu toţii atât de apropiaţi!“

„Nu am avut de ales, Emma; John este obligat să menţină o bună relaţie cu familia Osborne, iar eu trebuie să fac ce face el. Sunt amabili – în felul lor, nestudiat –, dar niciunul dintre ei nu a fost învăţat să se gândească la altcineva în afară de el însuşi. Charles, mai ales, este preferatul lor, dar mă înfior la gândul că va creşte cu convingerea că poate să trăiască pe picior mare ca Osbornii, deşi nu va avea venitul lor“.

„Dar – chiar crezi că fratele dumitale o place?“

„Nu ştiu decât că *ea* îl place pe *el*. Când am venit prima oară aici, numele ei era asociat cu al Contelui de – în fine, nu trebuie să bârfesc – dar, de când acela s-a însurat, în urmă cu un an, ea şi-a petrecut mult mai mult din timpul ei la castel, şi am putut urmări interesul ei faţă de John cu o teamă crescândă. Este cel mai amabil bărbat din câţi există, dar, ca orice englez, *nu* vrea să vorbească despre sentimentele sale. Bărbaţii nu sunt ca noi, Emma; pasiunile lor sunt mai puternice şi abilitatea lor de a analiza caracterele, poate, mai slabă, şi îmi pot închipui că o femeie frumoasă cu maniere încântătoare ar putea să-şi facă loc în inima lui pe negândite. Ştiu că a fost dezamăgit de lordul Osborne; nu a fost în stare să-l facă să ia în serios nicio materie, dar mama lui a fost odinioară o mare frumuseţe, să ştii; este obişnuită ca bărbaţii să-i cadă la picioare. Dar, Emma, trebuie să-ţi mărturisesc, întotdeauna am crezut că pe *tine* te place“.

Da, se gândi Emma, dar nu avem bani niciunul, nici

celălalt.

La ora două sosi Robert, nerăbdător să plece; spuse că era sigur că nu aveau să ajungă la Croydon înainte să se întunece. Charles părea de neconsolat. “Este un bal de Crăciun la White Hart“, spuse el, „şi mă gândeam că o să dansezi cu mine, Emma. Nu ar putea să mai stea câteva săptămâni, domnule Watson? Unchiul meu va fi foarte mâhnit când va afla că a plecat“. De dimineaţă, vremea se schimbase şi ploaia cădea în timp ce cuferele Emmei erau ridicate şi aşezate în trăsură. Privi pe fereastră spre prietenii ei până în ultima clipă, convinsă că nu avea să-i mai vadă vreodată. Pe când trăsura trecu de zidul lung al familiei Osborne, privi îngrijorată prin ploaia abundentă, simţind că, după vorba poetului, lăsa în urmă bucuria înaintând spre suferinţă.

Capitolul doisprezece

ORĂŞELUL Croydon era situat într-un ţinut deluros, plăcut, în drumul de la Londra la Brighton, iar Robert avea o casă confortabilă, cu o grădină înconjurată de ziduri, pe High Street. Era mai mare şi mai bine mobilată decât Parohia Wickstead, dar atmosfera era alta; Jane fusese bucuroasă să le amuze pe domnişoarele Watson pentru scurte intervaluri de timp, să le ducă la petreceri cu dansuri şi jocuri de cărţi în speranţa că îşi vor găsi degrabă soţi, dar acum, când le avea pe toate trei în grijă, fără ca plecarea lor să se mai întrezărească vreodată, simţea cum casa ei nu-i mai aparţinea şi starea ei de tristeţe se amplifica. Pe servitoare o concediase, iar Elizabeth era acum singura care se ocupa de Augusta, fetiţa de doi ani. Sora ei cea mai mică fu salutată fără urmă de bucurie.

„Bun, Emma, ai avut o vacanţă minunată cu toţi acei oameni de rang mare, dar acum este timpul să devii utilă; ţine, te rog, acest coş de lucru. Nu am pic de putere deocamdată, şi tare mi-ar prinde bine o mână de ajutor“.

Emma era foarte nerăbdătoare să se simtă utilă şi cârpi o sumedenie de lucruri în prima săptămână, dar, pe când stătea şi lucra, ascultând-o mai tot timpul pe sora ei plângându-se, îi era imposibil să alunge meditaţiile cele mai melancolice. Se părea că orice casă de care avusese parte de când se ştia era sortită să-i scape din mâini: casa confortabilă din Shropshire pe care o crezuse a ei până la sfârşitul vieţii, apoi casa tatălui ei şi, ultima, Parohia Wickstead, unde se simţise atât de mult ca făcând parte din familie. Acum era ţintuită în Croydon, fără să se poată aştepta ca lucrurile să se îmbunătăţească în vreun fel, în timp ce speranţa ca domnul Howard să ajungă într-o zi să o iubească aproape pierise. Avea să fie surprins, poate că avea să-i pară rău nemaigăsind-o la întoarcere, dar şansele de a-l reîntâlni erau cu siguranţă puţine. Din fericire, nici Robert, nici Jane nu aveau cum să-şi dea seama de proasta ei dispoziţie.

Acum, Elizabeth dormea în camera fetiţei, în timp ce Emma era nevoită să împartă camera cu Margaret. Sora ei acceptase acest lucru fără pic de bunăvoinţă şi, în prima noapte, o ţinu trează până târziu vorbindu-i despre Tom Musgrave.

„L-ai întâlnit?“ Şi, când Emma spuse că nu, „Va fi un bal foarte curând, şi presupun că trebuie să mă duc, dar bărbaţii tineri din Croydon nu sunt nici pe departe atât de chipeşi ca el. Nu-i aşa că e încântător, Emma? Atât de frumos şi prieten atât de intim al familiei Osborne!“

Emma nu încurajă această orbire voită şi se strădui pe cât putu să trăiască în armonie cu toţi cei din casă, deşi felul răutăcios de a fi al lui Jane făcea acest lucru foarte dificil uneori. Făcea plimbări îndelungi în afara oraşului ori de câte ori se puteau lipsi de ea şi Elizabeth i se alătura uneori, iar Augusta alerga pe lângă ele. „Mi-ar fi foarte greu“, îi spuse ea cu francheţe, „dacă n-ar fi fetiţa aceasta“.

Într-o dimineaţă sosi o scrisoare din biroul lui Robert.

„Aici e mai mult de lucru pentru mine!“, spuse Jane răspicat. „Robert scrie că prietenul lui, Purvis, este cu el – s-a întors de la Londra – şi doreşte să-l invite acasă la cină. Au mers la şcoala primară din Guilford împreună, dar în ultima vreme nu prea l-am văzut, căci soţia lui a fost bolnavă vreme îndelungată şi a murit acum şase luni. Are trei copii cred, toţi sub cinci ani. Slavă domnului că am mereu pregătită o masă bună şi sunt sigură că se va bucura foarte mult să ne vadă“.

Îndată ce cele două surori rămaseră singure, Elizabeth se prinse de ea ca să-şi spună oful: „O, Emma, nu pot să suport aşa ceva – trebuie să stau sus la mine, iar tu trebuie să spui că mă simt rău – şi te asigur că este adevărat, inima mai are puţin şi îmi sare din piept!“

Emma ieşi cu ea în grădină şi făcură de câteva ori înconjurul casei, iar în cele din urmă se aşezară în spate, sub părul cel bătrân. Aerul proaspăt părea să-i redea lui Elizabeth starea bună, dar ea continuă să spună pe cele mai agitate tonuri, „Nu pot – este imposibil pentru mine să-l întâlnesc. Se va întreba de ce m-a plăcut vreodată, m-am schimbat atât de mult. Lumea mă considera o fată foarte frumoasă, dar asta se întâmpla pe când aveam vârsta ta de acum. Bietul om, probabil că este încă în doliu, şi nu aş putea să suport să mă suspecteze că aş fi încercat să-l acaparez, numai pentru că soţia lui a murit!“

„Asta e o prostie, Elizabeth“, spuse Emma ferm.“ Dl. Purvis însuşi arată destul de bătrân şi de consumat după câte ştiu de la Sam şi, poate, după ce vă veţi întâlni, vei descoperi că nu îl mai placi. *Trebuie* să vă întâlniţi, sau n-ai să ţi-l poţi scoate din cap niciodată. Fii doar veselă şi naturală ca întotdeauna, şi amândoi vă veţi înţelege foarte bine“.

„Nu cred că Jane ştie despre noi doi“, spuse Elizabeth cu umilinţă. „Nu îl cunoştea pe Robert când ne-

a vizitat, iar bărbaţii nu bârfesc niciodată despre astfel de lucruri, cum facem noi. Încercau să-mi facă cunoştinţă cu un văduv de patruzeci de ani când am venit pentru prima oară la Croydon, dar acum se spune că va fi mai potrivit pentru Margaret. Jane spune că Augusta are atâta nevoie de mine, încât aproape că s-a resemnat la gândul că eu o să rămân fată bătrână“.

„Nu are importanţă, Jane! Tu arăţi foarte bine“. Şi, într-adevăr, aerul proaspăt a colorat puţin obrajii lui Elizabeth. „O să mergem pe pajişti şi apoi ne vom întoarcem, iar eu o s-o trezesc pe Gussy şi o să am grijă de ea în timp ce tu vei îmbrăca rochia cea mai bună“.

Elizabeth fu foarte tăcută la cină, şi abia dacă îşi ridică privirea din farfurie, dar Emma observă că domnul Purvis o privi deloc indiferent de cum îşi făcu intrarea. Era un bărbat înalt, adus de spate, cu părul foarte delicat, cu o faţă tristă şi serios, părând mai bătrân decât Robert, deşi în realitate erau de aceeaşi vârstă. Emma se pregătise să-l displacă, dar aproape că uită de comportamentul lui faţă de sora ei când văzu cât era de derutat. Erau puţine şanse ca vreunul dintre ei să vorbească, fiindcă Jane vorbea tot timpul despre Penelope şi despre grandioasa nuntă pe care urma să o facă peste două săptămâni.

El rămase cu ele pentru câteva ceasuri, o luă pe mica Gussy pe un genunchi, iar Elizabeth îi luă un scurt interogatoriu despre copiii lui. Nu credea să fie vorba de o fragilitate la ei, dar se îmbolnăveau des şi era nerăbdător să-i revadă. Stăteau de vorbă cât se poate de firesc, când grupul se destrămă şi el fu nevoit să plece să petreacă noaptea la Star Inn.

Elizabeth suspină adânc.“S-a terminat şi, la urma urmei, sunt foarte bucuroasă că l-am văzut. E ca şi cum am tras linie în mintea mea sub toată povestea“.

Dar a doua zi, Emma descoperi că ea nu încetase câtuşi de puţin să se gândească la Purvis. El intră ca să-şi aducă omagiile înainte de a pleca, stătură de vorbă o

jumătate de oră, iar când în cele din urmă plecase, Elizabeth nu putea să nu vorbească despre el, întrebându-se de ce îi vizitase în loc să se grăbească să ajungă acasă şi spunând că în mod cert arăta mult mai bătrân. Era în jur de douăsprezece, iar ele lucrau în salon, în timp ce Augusta se juca pe podea cu nişte petece de ţesături colorate, când mica servitoare aduse o scrisoare cu un sigiliu mare.

„Trebuie să fie pentru Robert – Nu, îmi este adresată mie. Acesta este sigiliul familiei Osborne, e adevărat, dar nu-mi pot imagina de ce mi-ar scrie mie cineva din familia lor“.

„Te rog, deschide-l“, o îndemnă Elizabeth înnebunită de curiozitate.

Emma făcu astfel, şi citi:

Doamnă,

Veţi fi surprinsă, pot spune, văzând că mă adresez dumneavoastră, dar Musgrave îmi spune că ştie din gura dumneavoastră că nu aveţi niciun iubit. Aceasta este o propunere onorabilă. Sunteţi cea mai frumoasă fiinţă pe care am văzut-o în viaţa mea şi, cu toate că prietenii m-ar putea crede nebun, sunt decis: veţi fi a mea. Îmi voi oferi onoarea de a trece pe la fratele dumneavoastră joi, ca să puteţi face aranjamentele pentru hainele de cununie şi tot restul. Rămân, doamnă, al dumnevoastră cel mai devotat,

Osborne

Nu vă faceţi griji în privinţa mamei mele, căci se va muta în Casa Dower.

„Nu se poate – nu, nu *se poate* să vorbească serios!“, strigă Emma după ce sfârşi. Mai citi scrisoarea o dată – şi încă o dată. Nu încăpea niciun fel de îndoială că era o cerere în căsătorie. Elizabeth era într-o asmenea stare de tensiune, încât nu avu de ales decât să-i arate scrisoarea, dar era deja foarte supărată pe prezumţia tânărului că ea îi va îndeplini dorinţa numaidecât, aluzia la faptul că vorbise despre ea cu prietenii lui şi că aceştia

vorbiseră despre ea dispeţuitor.

„În schimb vorbeşte *serios“,* spuse Elizabeth plină de uimire. „Ei bine, ce căsătorie măreaţă – n-am auzit de când sunt aşa ceva! Sper că o să te văd uneori, Emma. Şi mama lui! Pe unde e această casă Dower? Trebuie să fie de două ori cât a noastră“.

„Este la marginea parcului, suficient de aproape ca să poată deranja. Dar nu-i da importanţă, Elizabeth, sunt cât se poate de hotărâtă să nu am nimic de-a face cu familia aceea“.

Din nefericire, în clipa aceea intră doamna Robert Watson, iar Elizabeth îi comunică de îndată minunata veste că sora cea mai mică primise o ofertă – de la un lord, nici mai mult nici mai puţin – şi că presupunea că niciunuia dintre ei nu avea să i se permită s-o viziteze când se va muta la castelul Osborne. Jane îi înşfăcă scrisoarea din mână cu un cuvânt, „Prostii!“, dar, după ce o citi, păru complet înmărmurită.

„E posibil să vorbească serios? Eşti sigură că nu glumeşte? Ei bine, Emma, acesta e cel mai de seamă lucru care i s-a întâmplat vreuneia dintre familiile pe care le cunosc. Uimitor noroc! Trebuie să te aşezi şi să-i scrii imediat, până nu se răzgândeşte. Iar când va veni în vizită – n-am mai primit vizita unui lord până acum – trebuie să mă duc să cumpăr doi curcani –“

Emma, dorindu-şi foarte mult să fie lăsată să-şi citească scrisoarea în singurătate, spuse: „Te implor, nu te deranja, Jane. Nu am de gând să mă mărit cu el“.

„Nu îl accepţi! Nu spune aşa ceva, fată prostuţă! Ştii că *trebuie* să te măriţi şi nu sunt multe femei fără un penny, te asigur, care să spere la o ofertă pe jumătatea acesteia. Află că toată lumea o să vuiască despre uluitorul noroc pe care îl ai!“

„Omul ăsta e prost şi necioplit. Nu este nici pe departe un gentilom cum este – cum sunt atâţia alţii cu un venit mult mai mic. Te rog, mai uită-te o dată la scrisoarea lui, Jane; chiar crezi că se exprimă ca un

bărbat rezonabil?“

„Nu cred că îţi poţi permite să îl refuzi, Emma“, spuse Elizabeth de-a dreptul şocată. „Nu te vei mai întâlni cu o asemenea ocazie a doua oară“.

„Atunci va trebui să mă lipsesc“, spuse Emma, „căci, cum nu pot nici să-l plac, nici să-l respect pe lordul Osborne, sunt pe deplin convinsă că ar fi o nebunie să mă mărit cu el. Abia dacă mă cunoaşte; este doar unul din ciudatele lui capricii“.

Continuară să se certe aproape toată ziua iar în clipa în care Robert sosi acasă, Jane se repezi să-i spună întreaga poveste. Atunci dispăru şi ultima urmă de linişte pentru Emma, căci rudele o atacară una după alta, toate îndemnând-o să nu fie atât de proastă încât să refuze această mare şansă. Robert, când află că hotărârea ei era deja luată, se înfurie de-a dreptul.

„Nu este un alt bărbat la mijloc, nu-i aşa? Sigur aş fi aflat“.

„Nu“, spuse Emma, „nu este niciun alt bărbat“.

„În cazul ăsta, nu înţeleg. Nu vei avea feţişoara asta frumoasă toată viaţa ta, Emma; în trei sau patru ani vei trece de forma ta cea mai bună şi te asigur, domnişoară, că în Croydon nu sunt mulţi tineri, ca să nu mai vorbim de Camera Lorzilor, care să viseze să te ia fără un sfanţ. Teamă mi-e că eşti foarte încăpăţânată şi prostuţă“.

„Şi foarte nerecunoscătoare“, spuse Jane, „căci până şi mâncarea din farfurie îţi este dată de fratele tău şi de mine şi este clar datoria ta să te măriţi cât mai bine cu putinţă. Ba nu, orice fel de măritiş e bun, chiar şi cu un bătrân ca doctorul Harding, iar tu spui că acest lord este foarte tânăr“.

„Dar“, protestă Emma, „nu l-aţi cunoscut, este plictisitor şi prost-“

„Asta nu schimbă nimic“, spuse Robert. „Ar trebui să te gândeşti la familia ta, Emma, şi nu numai la tine. Ai putea s-o iei pe Margaret să stea cu tine la castel şi să-i

faci rost şi ei de un soţ, ne-ar face o mare de bine tuturor dacă ai deveni lady Osborne. Sam, pe care pretinzi că îl iubeşti atât de mult, ar putea face rost de o slujbă mai bună, iar micuţa Augusta ar putea fi primită în înalta societate când va mai creşte. Am să fiu foarte supărat dacă nu vei arăta mai mult respect pentru părerea mea, când ştiu atâtea despre lumea asta, nu ca tine“.

Emma înţelese că erau cu toţii împotriva ei. Numai Elizabeth, după ce se gândi un timp, spuse liniştită că, dacă Emma chiar nu-l plăcea pe lordul Osborne, poate că nu trebuia să îl accepte, dat fiind că mariajele dintre nobilime şi oamenii de rând nu aveau prea multe şanse de izbândă, iar tânărul acela putea fi, până la urmă, puţin cam nebun. Robert îi spuse furios să tacă, iar Emma văzu cu cât de puţin respect era tratată sora ei în casa fratelui lor. Era o anticipare a ceea ce ar fi putut aştepta ea însăşi dacă nu ar fi făcut după cum dorea el.

În cele din urmă, promise că avea să se gândească foarte bine, că nu avea de gând să răspundă scrisorii lordului Osborne decât după scurgerea acelei nopţi, ca să aibă timp să reflecteze. Se duse devreme în camera ei, dar îndată urcă după ea sora ei Margaret.

„Eşti o mare neroadă, Emma. *Eu* l-aş lua, deşi nu am vorbit niciodată cu el, dar e foarte chipeş şi foarte bogat şi mi-aş dori atât de mult să stau cu tine“. Iar Emma ştia că mintea ei era plină de baluri la castelul Osborne şi de Tom Musgrave.

Trebuia să se gândească la multe lucruri, când Margaret adormise în sfârşit, ea rămase trează aproape toată noaptea, ascultând ceasul bisericii din Croydon bătând până la ora trei. Deşi de la bun început nu avusese îndoieli în privinţa sentimentelor ei, trebuia să se întrebe acum, era oare drept să refuze acea ofertă magnifică? Îşi aminti de propriile-i cuvinte – „nu trebuie să ne aşteptăm cu toţii să avem noroc fiecare în parte – norocul unui membru al familiei aduce noroc tuturor celorlalţi“. Dacă îl accepta pe lordul Osborne, sigur ar fi

putut să facă ceva pentru surorile ei şi pentru Sam; micul detaliu că ea însăşi ar fi fost cât se poate de nefericită era, poate, neimportant. Alternativa era să trăiască probabil tot restul vieţii în casa fratelui său, care ar fi făcut-o în fiecare clipă să îşi simtă starea de dependenţă şi traiul i-ar fi fost mult mai neplăcut în viitor, căci se simţea foarte sigură că Jane şi Robert nu aveau să o ierte prea curând. Ascultă cum sforăia Margaret şi se gândi la nenumăratele dezavantaje ale Croydon-ului; îşi aminti de camerele spaţioase şi de frumoasele terenuri din jurul castelului Osborne, care ar fi devenit proprietatea ei dacă s-ar fi decis. Reuşi chiar să schiţeze un zâmbet discret când se gândi cât de furioasă şi cât de stupefiată ar fi fost lady Osborne şi cât de greu i-ar fi venit să creadă. Dar, când îşi reaminti de ultima lor întâlnire; de furia nejustificată a doamnei din pricina prieteniei dintre ea şi domnul Howard, se indignă gândindu-se la ce ceea fusese aproape hotărâtă să facă.

Nu, era imposibil. Ar fi fost o greşeală, ar fi fost imoral să se mărite cu un bărbat când iubea un altul – când şi pe celălalt l-ar fi întâlnit tot timpul dacă s-ar fi mutat în castelul Osborne. Nu exista nicio şansă să ajungă să aibă vreun sentiment faţă de lordul Osborne, atâta timp cât avea să-l aibă mereu înaintea ochilor ei pe domnul Howard. Şi nu putea să se prefacă; el avea să afle foarte curând că ea nu îl preţuia. Bogăţia, titlul, eliberarea de grijile primare care i-ar fi revenit nu ar fi putut să o apropie de bărbatul acela. Se trezi cât se poate de hotărâtă.

După micul dejun, Robert plecă la muncă. Jane spuse „*Acum*, Emma, trebuie să-i scrii; ai amânat deja prea mult“.

Emma se aşează la biroul de scris din hol. Se gândi, îmi voi hotărî cursul vieţii viitoare. După ce stătu nemişcată pentru un timp, începu să scrie: „Dragă lord Osborne, regret –„.

Se auzi zgomot de cai în stradă. Lăsă pana, se

ridică şi alergă la fereastră. Domnul Howard se opri la poarta tatălui ei călare pe iapa lui castanie.

Capitolul treisprezece

SENZAŢIILE unei tinere domnişoare, atunci când bărbatul la care se gândise atâtea zile şi pe care avea slabe speranţe să-l mai întâlnească, apăru pe neaşteptate chiar în pragul casei, pot fi mai uşor descrise decât imaginate. Emma simţi cum abia dacă mai putea să respire; lăsă scrisoarea să zacă pe birou şi nu se mai gândi la ea. El aflase, probabil, de impertinenţa lui lady Osborne şi venise să-şi ceară scuze; sau poate că voia să se asigure că ea ajunsese cu bine în casa fratelui ei. Îşi reveni; mai mult decât probabil, el nu voia absolut nimic. Nu avea idee dacă Elizabeth o lăsase pe Margaret să înţeleagă să nu apară, dar, în tot cazul, domnul Howard îşi făcu apariţia în câteva minute, şi Emma rămase complet singură pentru a-l primi.

Păşi înainte şi spuse ea ce se cuvenea. El arăta obosit şi mai prost dispus decât îl văzuse ea vreodată, dar, ca întotdeauna, nu avură nicio dificultate în a începe să converseze.

„Doamna Blake este bine? Şi copiii?“

Da, sunt bine cu toţii, dar îi văzuse doar în treacăt; călătorise foarte mult de la Oxford şi Surrey.

„Dar domnul Murray? A murit?“

„Da, chiar a doua zi după ce am ajuns la Oxford. Era unul dintre cei mai vechi prieteni ai mei, cu un an mai tânăr decât mine“. Se ridică, şi începu să se plimbe necontenit prin cameră; Emma se ridică şi ea. „Când mă întorceam de la înmormântarea lui, l-am întâlnit pe neaşteptate pe Tom Musgrave pe Broad Street. L-am ajutat să se întoarcă la han – era în cea mai gravă stare de beţie –“

Părea că îi era greu să continue. Emma nu era în stare decât să asculte.

„Pe scurt“, spuse brusc, „am aflat mai întâi de la

Tom Musgrave, dar ştiu că este adevărat – ştiu că ai primit o cerere în căsătorie din partea lordului Osborne“.

Obrajii Emmei se îmbujorară puternic; ochii ei se îndreptară îndată spre foaia de hârtie lăsată pe biroul ei, iar el continuă:

„Da, tocmai mă pregăteam să-i răspund“.

„Slavă Domnului“, spuse domnul Howard, „aşadar nu e nimic stabilit!“, continuă el puţin mai calm, „Domnişoară Emma, este decizia dumitale; poţi, eventual, să mă consideri un tânăr neobrăzat care se amestecă unde nu trebuie şi, dacă m-ai da afară din casă pentru că-mi vâr nasul în treburile dumitale, nu m-ar mira, dar – „.

„Nu aş face asta niciodată“, spuse Emma.

„Atunci te implor să mă asculţi, înainte ca hotărârea dumitale să fie irevocabilă. Ştiu că, în ochii lumii, este un mariaj excelent, că prietenii s-ar putea să insiste să consimţi, dar – Ei bine, trebuie să spun ce simt“. Pentru o clipă, tăcu şi apoi izbucni: „Nu merită nici să stea în aceeaşi încăpere cu dumneata!“

Emma era surprinsă de violenţa limbajului său şi, când încercă să vorbească, nu putu.

„Ştii“, spuse domnul Howard, „că am fost tutorele lordului Osborne şi că după aceea am petrecut trei ani la Oxford, deşi el a plecat fără vreo diplomă?“

„Da“.

„Trebuie să-ţi spun că, în acel timp, s-a împrietenit cu o tânără femeie – domnişoara Tate – fiica unui hangiu. A convins-o să plece de acasă. Legătura lor a continuat timp de mulţi ani. Există doi – doi copii naturali foarte mici“.

„Eu – eu nu ştiam“, spuse Emma.

„Fireşte că nu ştiai. Nici eu nu aflasem până când mi-a spus Musgrave, lucru pe care cu greu l-ar fi făcut, dacă nu ar fi băut. Venise la Oxford ca să stabilească situaţia cu biata fată – în realitate, ca s-o plătească. Lordul Osborne era sătul de ea, spunea el, şi dorea – nu,

plănuia să se însoare cu dumneata“.

„Sunteţi sigur că toate astea sunt adevărate?“

„Da, pentru că primul lucru pe care l-am făcut a fost s-o văd pe tânăra femeie şi familia ei. Pare cu inima zdrobită. Mi-a spus că el îi promisese să se însoare cu ea când împlineşte douăzeci şi cinci de ani şi are dreptul să facă ce doreşte el. Bineînţeles că nu intenţiona câtuşi de puţin să facă aşa ceva. După aceea, m-am întors la Wickstead şi am mers până la castel ca să-l văd“.

„Ce părere are mama lui?“, întrebă Emma brusc alarmată.

„Nu am întrebat-o. Am vorbit doar cu lordul Osborne în persoană. El – ei bine, Emma, nu e nevoie să repet în întregime conversaţia noastră. I-am spus că, dată fiind durata relaţiei lor, chiar sunt de părere că ar trebui să se însoare cu ea şi că, orice ar crede prietenii sau familia lui, cea mai importantă datorie a lui este faţă de copiii pe care i-a adus pe lume. El a râs, spunându-mi că se vor dscurca mult mai bine în clasa socială din care fac parte şi că ar trebui să-l felicit pentru că şi-a alungat amanta, pentru a se căsători cu o femeie tânără şi cinstită – dumneata. Nici el, nici Musgrave nu păreau să creadă cumva că *nu te vei căsători* cu el“.

„Eu –“

„Aşadar, i-am spus că, dacă el nu avea să te pună în temă, o voi face eu. Mi-a spus să mă duc dracului. Şi mi-a mai spus că aşteaptă dintr-o clipă în alta să accepţi. Ne-am despărţit în relaţii îngrozitor de proaste şi… Emma – domnişoară Watson – am venit tocmai până aici ca să te văd. Acum ştii toată povestea şi poţi să optezi“.

Tot plimbându-se neobosit prin mica încăpere ajunsese la un pas de ea; Emma îşi dădu seama că stăteau fără să vrea foarte aproape unul de celălalt, că acum capul ei aproape că îi mângâia mâneca. Amândoi se retraseră şi în aceeaşi clipă ea o văzu pe Jane deschizând poarta grădinii şi îşi dădu seama că nu mai aveau să fie lăsaţi mult timp singuri. Se forţă să pară

calmă şi spuse, îndreptându-se spre birou:

„Nu ar trebui să-i dai crezare, domnule Howard; nu am făcut nicio promisiune. Priveşte – îi puse în mână scrisoarea neterminată – „înainte de venirea dumitale mă hotărâsem deja să-l refuz pe Lordul Osborne“.

Faţa lui se lumină şi păru gata să vorbească, dar, înainte de a putea rosti un cuvânt, Jane dădu buzna înăuntru, salutându-l cu entuziasm şi spunându-i că îşi amintea foarte bine de el. Vorbea atât de mult, încât Emma aproape că răsuflă uşurată încă o dată, înainte de a o auzi pe Jane invitându-l să rămână la cină, căci soţul ei ar fi fost încântat să-l cunoască.

„Sunteţi foarte amabilă, domnişoară Watson“, spuse Howard, „dar mi-e teamă că va trebui să plec imediat; i-am promis surorii mele să fiu înapoi când se lasă noaptea iar parohia mea a fost foarte abandonată în ultima săptămână. Vă rog să transmiteţi complimentele mele întregii familii. Ne vom întâlni din nou, domnişoară Emma“.

O rapidă strângere de mână şi plecă; Emma privi cum Jane îl însoţi până la uşă şi îşi dădu seama că îndesase discret scrisoarea în buzunar şi o luase cu el. Se sprijini de perete, aproape prea emoţionată ca să poată gândi, temându-se numai că Jane ar putea începe să-i pună întrebări. Dar sora ei fu chemată de bucătăreasă şi ea fu lăsată în pace. Se aşeză numaidecât şi îi scrise o scrisoare de refuz hotărât lordului Osborne, o duse la poştă şi o lăsă acolo.

Capitolul paisprezece

„EI BINE, EMMA“, spuse doamna Robert Watson în clipa în care sora ei intră înapoi în casă, „acum înţeleg de ce nu ai putut fi convinsă să te căsătoreşti cu lordul. Copilă acunsă ce eşti; bănuiesc că ai aranjat asta pe când locuiai în Wickstead. E un bărbat minunat, draga mea; te felicit din toată inima. Ce contează banii când eşti îndrăgostit? Şi, la urma urmei, cred că are destulă avere

ca să puteţi trăi amândoi“.

„Crede-mă, Jane“, spuse Emma cu onestitate, „nu sunt logodită cu domnul Howard“.

„Nu, nu, m-am întors în momentul cel mai nepotrivit, nu-i aşa? Dar sigur o să se întoarcă. Margaret o să fie turbată de gelozie pentru că e mai mare decât tine, dar, dacă vrea să-şi găsească un soţ, va trebui să aibă un comportament mai plăcut. Chiar am început să mă satur de felul ei arţăgos de a fi“.

Adevărul era că Jane începuse să îl simpatizeze dintr-o dată pe domnul Howard, al cărui aspect plăcut, ale cărui maniere elegante faţă de ea însăşi şi interesul lui vizibil faţă de Emma o convinseseră că era o persoană foarte potrivită s-o ia pe acea tânără din grija ei. Şi surorile ei erau absolut convinse că domnul Howard era îndrăgostit de ea şi că, dacă nu erau logodiţi, acest lucru trebuia să se întâmple curând. Robert fu mai puţin exaltat când Jane îi vorbi la cină despre cele întâmplate peste zi.

„Mda, voi femeile vedeţi peste tot câte o poveste de dragoste, iar eu o să susţin întotdeauna că Emma a făcut o prostie refuzând o ofertă atât de bună. Howard e un bărbat de mare valoare; l-am văzut o dată sau de două ori, dar, la urma urmei, este doar un predicator“.

„Nu l-ai cunoscut cum l-am cunoscut eu, Robert“, spuse soţia lui. „Îmi plac mult bărbaţii înalţi, iar el are nişte ochi negri nespus de atrăgători; pot spune că m-ar atrage foarte mult dacă nu aş fi femeie măritată, dragul meu. Singurul lucru care îmi cam displace este că nu îşi pudrează deloc părul, dar nu încape îndoială că Emma îl poate convinge să fie mai elegant, după ce se vor căsători“.

Robert nu se lăsă impresionat. „Doar pentru că Emma are o slăbiciune pentru Howard, e curată nebunie să alunge un bărbat cu o situaţie de zece ori mai bună. Nu i-a făcut încă o propunere, nu e aşa? Nu, cred că nu. Atunci, ea ar putea foarte bine să se trezească fără

niciun soţ, şi o să-i pară rău că nu l-a luat în căsătorie pe lord, care ar fi putut să facă atât de mult pentru familia noastră. Cel puţin nunta lui Penelope este săptămâna viitoare, iar apoi vor mai rămâne doar trei fete. Ce bărbat ar vrea să aibă surori?“

Toate acestea nu erau deloc pe placul Emmei, dar continuă să spună, încet dar ferm, că domnul Howard trecuse pe acolo doar ca să vadă dacă ea ajunsese la Croydon cu bine şi pentru a-i saluta familia. Se hotărî să nu îi repete ceea ce îi spusese el despre lordul Osborne. Secretul nu era al ei şi, deşi o tulburase, nu reuşise chiar să o şocheze, căci oricum nu avusese niciodată o părere grozavă despre tânărul acela. Dacă Robert *ar fi* ştiut, se temea că i-ar fi spus să nu dea importanţă.

Dar era greu pentru ea să rămână atât de detaşată cum şi-ar fi dorit, când atât Jane, cât şi Elizabeth şi propria-i inimă îi spuneau că era foarte probabil ca domnul Howard să vrea să-şi îndrepte atenţia asupra ei. Îşi aminti cât de puternic o strânsese de mână, cuvintele lui grăbite. „Ne vom întâlni din nou, domnişoară Emma“. Nu uitase comportamentul lui lady Osborne şi hotărâse că, dacă el *avea* să vorbească, trebuia neapărat să-i spună despre implacabila ostilitate a doamnei. Dar, cu cât se gândea mai mult, cu atât era mai convinsă că cele două familii nu îşi aveau locul în aceeaşi parohie; conflictul amar pe care el îl avusese cu lordul Osborne făcea absolute imposibil acest lucru. Totuşi, poate că nu depindea de el să renunţe la casa din Wickstead; nu era doar el în măsură să se gândească la asta, iar ea nu ştia ce şanse mai existau pentru el. Se epuiză tot gândindu-se la ce avea el să facă şi uneori simţi că nu avea de ales decât să încărunţească într-un colegiu din Oxford, folosindu-şi întregul venit pentru a-şi întreţine sora şi pe copiii acesteia.

Trecuseră două zile fără vreun eveniment iar în cea de-a treia, Robert, cu o privire foarte întunecată, tocmai plecase la birou când în dreptul casei opri o caleaşcă

elegantă din care ţâşni Tom Musgrave, cu părul proaspăt pudrat şi cu întraga-i fiinţă emanând siguranţa cuiva care este binevenit oriunde s-ar duce. Margaret părea aproape că-şi ieşise din minţi de bucurie iar tânărul îi salută fără să dea vreun semn că şi-ar aminti, sau fără să se simtă stânjenit de starea în care îl văzuseră ultima oară. După ce vorbi puţin, se îndreptă spre Jane şi îi spuse cât se poate de politicos: „Doamnă, îmi acordaţi privilegiul de a conversa câteva minute cu domnişoara Emma Watson?“

Jane consimţi cu mare emoţie şi cele trei domnişoare mai mari părăsiră camera; Emma înţelese că se gândeau că venise să-i facă o propunere şi că Margaret, cel puţin ea, era profund dezamăgită. În ceea ce o privea, nu era prea tulburată. Era cât pe ce să leşine cu o zi în urmă, când fusese singură cu domnul Howard, dar se gândi că îl putea ţine foarte bine sub control pe Tom Musgrave. Se aşeză din nou şi îl întrebă cum îi mergeau afacerile.

Tom mormăi şi şuieră. „Bine, domnişoară Emma, presupun că ştiţi ce am venit să vă spun“

„Chiar nu ştiu, domnule“.

„Atunci, adevărul este că lordul Osborne a primit scrisoarea dumitale, în care îi refuzi propunerea. Este foarte surprins la fel, ca toţi cei de la castel. Cu tot respectul cuvenit pentru familia dumitale, nu îşi puteau imagina că o fată fără niciun fel de avere ar spune nu unui colţ de rai. Este o propunere foarte bună, să ştii; sunt o mulţime de domnişoare în Londra înnebunite să pună mâna pe el“.

„Mi-ar părea tare rău dacă aş răni pe cineva“, spuse Emma, „dar sunt sigură că lordul se va consola curând cu una dintre domnişoarele la care v-aţi referit; sunt sigură că nu suntem făcuţi unul pentru celălalt“.

„Dar unde este problema, domnişoară Emma? Osborne şi-a închipuit că poate te temi de mama lui, dar crede că a spus deja ceva în această privinţă – ea se va

muta definitiv la Dower House, de îndată ce vă veţi fi căsătorit“.

„Mama lui nu are nicio legătură cu mine, domnule Musgrave“.

„Nu e tocmai adevărat, pentru că, ştiţi, am aflat că aţi avut o discuţie foarte neplăcută“. Emma era uluită şi nu mai putea spune nimic. „E numai lapte şi miere, doamna, când lucruruile merg aşa cum vrea ea, dar când nu e în public are un temperament diabolic. Am văzut-o o dată sau de două ori, când era supărată pe fiica ei sau pe servitori şi, păzea! Fireşte, poate crezi că ai trecut neobservată, dar sunt multe ferestre în aripa dinspre est, iar îngrijitoarea a văzut-o păşind spre dumneata, oprindu-se, şi îşi putea da seama din gesturile doamnei că era vorba de o ceartă, deşi sigur că nu putea auzi ce s-a spus. Şi am aflat că unul dintre grădinari a auzit două femei ridicând tonul tot în ziua aceea“.

„Eu *nu* am ridicat tonul!“ spuse Emma.

„Bineînţeles că nu“, spuse Tom liniştitor, „dar nu te condamn că eşti înspăimântată, e o femeie îngrozitoare. Spun asta numai ca să-ţi dovedesc că ştiu ce se petrece în casa aceea. Ei bine, Osborne şi cu mine ne-am bătut capul şi desigur am ajuns la concluzia că te avertiza să nu te apropii de el. Nu pare să îşi dea seama că fiul ei este un bărbat matur. Înţeleg că ai plecat de la Wickstead în aceeaşi zi, ca să nu te mai arăţi în faţa ei“.

„Am plecat pentru că a venit fratele meu să mă ia şi, la drept vorbind, domnule Musgrave – “

„Dar, domnişoară Emma, am venit să-ţi spun că bătrâna doamnă nu vă va crea niciun fel de probleme, căci pleacă mult mai departe, nu la Dower House. Adevărul este că totul este stabilit între ea şi Howard. Ţi-am spus că are o slăbiciune pentru el, nu-i aşa? Se vor căsători foarte discret peste câteva săptămâni pentru a evita orice obstacol din calea relaţiei lor şi îl va duce în Wimpole Street, unde îl va prezenta unor oameni de vază din Londra ca să-i obţină o stranã sau un scaun

episcopal. O să devină episcop, spune ea cel târziu în 1812. Nu ar trebui să-mi pese de astfel de treburi," spuse Tom pe un ton sincer, „dar fiecare face după bunul său plac. Ca să rezum, nu vei fi nevoită să o vezi decât o dată sau de două ori pe an iar atunci când vei deveni dumneata lady Osborne, şi nu ea, o vei putea certa după pofta inimii".

„Sunteţi sigur că totul este aranjat?"

„Da, este cert. Deja m-am întâlnit cu cel care o să facă rost de locuinţă, căci a cinat la castel miercuri. Singurul lucru pe care nu îl înţeleg este ce se va întâmpla cu sora lui Howard şi cu copiii ei, dar băieţii, presupun, vor merge la şcoală, iar doamna Blake probabil că va face rost de o casă undeva, dat fiind că lady Osborne nu vrea ca ea să trăiască *en famille.* Şi acum, dragă domnişoară Emma, ce ai să răspunzi propunerii prietenului meu?"

Cu toată suferinţa din suflet, Emma avu timp să fie cuprinsă în treacăt de compasiune atât faţă de lordul Osborne, prea leneş ca să-şi exprime personal intenţiile, şi faţă de Tom care, se părea, era pregătit să îndeplinească orice misiune, oricât de meschină, ca să-i facă pe plac celui mai bogat. Se ridică.

„Nu pot spune decât ce am spus şi mai devreme, domnule, şi nu am nimic de adăugat. Vă rog să mă scuzaţi".

Încercă să ajungă la uşă, dar Tom Musgrave aproape că o blocase.

„Dar… îţi spun, domnişoară Emma, nu ai aflat despre copiii naturali, nu-i aşa? Căci nicio fată cu capul pe umeri nu ar —- "

Emma trecu de el şi se îndreptă spre camera ei care, din fericire, nu era ocupată de Margaret, închise uşa şi dădu frâu liber şuvoiului de lacrimi.

Capitolul Cincisprezece

DUREREA EMMEI ERA ACUM mult mai mare

decât în ziua în care lady Osborne o atacase în parc. Atunci, era o simplă ameninţare că s-ar putea căsători cu domnul Howard; acum, era aranjat. Şi-ar fi dorit, dar nu putea să se îndoiască de faptul că Tom Musgrave, prieten atât de intim al familiei de la castel, ştia despre ce vorbeşte.

Dar de ce domnul Howard, cu excelentele lui calităţi şi limpezimea minţii sale, şi-ar fi unit destinul de cel al unei astfel de femei? Dar vai, îşi aduse din nou aminte, el cunoştea doar pe jumătate caracterul lui lady Osborne. Fermecătoarele ei maniere (faţă de cei cărora dorea să le fie pe plac), frumuseţea ei, căreia nu îi lipsea nimic în afară de floarea tinereţii, puteau să predomine în ochii lui aşa cum li se întâmplase multor bărbaţi. În plus, el nu putea să dea ascultare propriilor dorinţe; trebuia să se mai gândească şi la bunăstarea doamnei Blake şi a copiilor ei şi, cine ştie, poate că o astfel de căsătorie părea pentru el ceea ce trebuia şi anume cel mai prudent lucru de făcut?

Trecuseră abia trei zile de când el stătuse de vorbă cu ea şi, din cuvintele şi gesturile lui din acea zi, era aproape sigură – ba nu, *foarte* sigură că el o plăcea. Însă se putea să o placă, poate, în alte împrejurări şi-ar fi putut dori să se însoare cu ea, dar cu toate astea să decidă că orice legătură mai apropiată cu ea nu era înţeleaptă. Dorise să o salveze de la o viaţă alături de lordul Osborne care cu siguranţă ar fi fost cât se poate de nefericită, dar avea să aibă grijă să evite să o revadă vreodată. Într-adevăr, dacă *s-ar fi căsătorit* cu fiul lui lady Osborne, ea şi el ar fi avut mereu ocazia de a se întâlni, iar perspectiva aceea era de neîndurat.

Auzi pe cineva venind la etaj şi tresări; nu dorea să întâlnească pe nimeni din familie, în starea de suferinţă în care se afla. Dar nu era decât Elizabeth. „Draga mea Emma“, spuse ea cu respiraţia tăiată, „nu coborî încă; Jane e mânioasă, căci deja se împăcase cu gândul că domnul Howard urma să se însoare cu tine şi nu cu Lady

Osborne“.

„De unde a aflat?“, întrebă Emma rece.

„Păi, ştii că dacă te afli pe culoarul din faţă poţi să auzi fiecare cuvânt ce se spune în hol, iar Jane nu s-a urnit de acolo după ce ai închis uşa şi a auzit tot. A fost foarte urât din partea ei, dar aceasta este casa ei, iar eu ce puteam face? Înţelege, avea mari speranţe, mai întâi că domnul Howard a venit să te ceară în căsătorie, apoi a fost Tom Musgrave, iar acum se pare că nu te vei căsători cu nimeni“.

„Nu, Eliza, cred că nu“.

„Biata de tine“, spuse Elizabeth, îmbrăţişându-şi sora cu căldură. „Sper să nu fie adevărat, căci am ajuns să-l plac foarte mult pe domnul Howard, dar trebuie să fie foarte, foarte nebun, dacă o preferă pe lady Osborne în locul tău. Ce comportament pentru o femeie de cincizeci de ani! Ar fi mult mai potrivit pentru ea să se dedice actelor de binefacere în această etapă a vieţii ei“.

Emma nu şi-o putea închipui pe lady Osborne dedicându-se actelor de binefacere în niciuna din etapele vieţii ei, dar încercă să zâmbească.

„Şi se pare că nici de lord nu o să ai parte“, spuse Elizabeth, scoţându-şi batista. „În fine, poate că aşa e mai bine; sunt sigură că ea ţi-ar fi făcut traiul îngrozitor ca soacră. Dar, Emma, am venit doar ca să-ţi spun să fii foarte atentă, Jane o să vină aici dintr-o clipă în alta. Ar fi venit la tine imediat după plecarea lui Tom Musgrave, dar întâmplător Gussy a căzut şi s-a lovit la picior, iar acum se tânguie de durere“.

Şi, într-adevăr, Emma putu auzi plânsul unui copil, plâns de care nu-şi dăduse seama până atunci.

Îşi şterse lacrimile, iar Jane urcă imediat după aceea cu o furie nestăvilită. „Bine, domnişoară, sper că ştii ce faci, pentru că eu nu pricep absolut nimic. Toţi aceşti tineri îţi scriu şi te vizitează acasă, şi nici vorbă de logodnă! Nu ştiu cine crezi că te va accepta, dacă nu cumva vreun duce, căci se pare că eşti prea orgolioasă

ca să accepţi pe cineva mai prejos. Fiii naturali sunt cauza? O, da, domnul Musgrave mi-a vorbit despre asta. Dă-mi voie să-ţi spun că, dacă lordul Osborne ar fi avut *patru* în loc de doi, asta nu te-ar fi privit; este de datoria ta să nu mai trăieşti de pe urma fratelui tău şi a mea şi să te măriţi cât de bine poţi. Şi – cine oare este acela? M-am săturat până peste cap de toţi oaspeţii aceştia!“

Se uitară pe fereastră şi văzură o trăsură, necunoscută care se opri în faţă şi, o clipă după aceea, Penelope şi o servitoare coborâră din ea. Jane alergă să le întâmpine, iar Emma şi Elizabeth priveau amuzate cum erau duse cuferele la uşă, iar vizitiul se pregătea să plece. Sora lor nu arăta ca o fată ce urma să se mărite. Avea o mulţime de bagaje şi părea foarte tulburată. Elizabeth exclamă: „Vai de mine, Emma, mă întreb dacă nu cumva doctorul Harding a rupt logodna. Întotdeauna m-am temut de asta“.

Coborâră scara şi o găsiră pe Penelope în hol, înconjurată de cuferele ei şi plângând amarnic. Margaret stătea lângă ea, dar nu încerca defel să o consoleze.

„Unde este doctorul Harding?“, întrebă Jane sec.

„Doctorul Harding a *murit*! Un atac de astm l-a luat din această lume marţi, după o scurtă suferinţă. N-am să-mi revin niciodată. Trebuie să mă primeşti aici, Jane; aceasta este singura mea casă!“ Şi se aruncă, plângând încă, în braţele înmărmuritei sale cumnate.

Jane ceru să se aducă ceaiul, iar Elizabeth o ajută să intre în salon, o făcu să se întindă pe sofa şi îi dădu nişte picături de lavandă. Emma n-o admirase niciodată pe sora ei ca acum, când o vedea cu câtă tandreţe avea grijă de Penelope fără de care, poate, ea însăşi ar fi fost căsătorită de mulţi ani. Trecutul părea aproape uitat când spuse cu îngrijorare: „Linişteşte-te, draga mea Penny – sunt sigură că eşti în cea mai profundă suferinţă, dar o să te îmbolnăveşti dacă plângi atâta“. Dar Penelope continuă să plângă, atât de tare, încât o înspăimântă pe micuţa Augusta, tânguindu-se că nimeni altcineva nu

avusese vreodată un asemenea ghinion.

„Măcar dacă s-ar fi întâmplat cu o săptămână mai târziu! Atunci aş fi putut deveni doamna Harding şi aş fi putut s-o izgonesc din casă pe vulpea aia de Luisa Monks! Acum ei îi va rămâne totul şi, în loc să-i pară rău de mine, face scandal pentru nişte bijuterii pe care doctorul Harding mi le-a dăruit şi despre care spune că îi aparţin, dar sunt decisă să am grijă să nu pună mâna pe ele!“

„Nu cred că poţi face asta, Pen“, spuse Robert, care venise acasă în timp ce se întâmplau toate astea şi acum stătea în picioare cu o faţă foarte lungă. „Dacă doctorul Harding le-a cumpărat pentru tine, sunt ale tale, dar dacă sunt bijuteriile mamei ei, mă tem că are dreptul la ele“.

„Este vorba doar despre un inel cu smarald“, spuse Penelope, plângând deasupra ceştii cu ceai, “şi despre două sau trei coliere din aur fără prea mare valoare. Cine m-ar putea hăitui pentru ele după cât am suferit? E o femeie foarte rea, să ştii, Robert. Niciodată nu m-a făcut să mă simt binevenită în casă, nici nu voia ca bătrânul ei tată să mă facă fericită, iar eu speram să se mute definitiv la Bath după ce ne-am fi căsătorit. Cine ar fi crezut că totul avea să se sfârşească aşa!“

„Ce vreau eu să ştiu“, spuse Jane, care dăduse semne de nerăbdare, „este unde o să trebuiască să doarmă Penelope? Elizabeth şi Gussy sunt într-un dormitor, iar Emma şi Margaret în altul, nu mai rămâne decât podul. Cred că va trebui să ne mutăm în alt pat, şi ele trei să se înţeleagă cât mai bine cu putinţă. Ţi-am spus întotdeauna, Robert, că această casă este prea mică“.

„Nu avem loc toate trei în aceeaşi cameră!“ strigă Margaret.

Emma începu să se teamă că, deşi în clipa aceea Penelope era în centrul atenţiei, familia nu putea decât să devină şi mai nefericită, iar ea nu avea cum să scape

de învinuiri în zilele şi în săptămânile următoare.

Capitolul Şaisprezece

EMMA AVUSESE DREPTATE când se gândise că Jane avea să fie foarte mânioasă pe ea pentru că îl refuzase pe lordul Osborne, dat fiind că acum nu avea nicio altă perspectivă. În ziua următoare, când îi vizită verişoara ei, doamna Pratt, o femeie cu vederi înguste foarte asemănătoare ei, ea se plânse în prezenţa ei că două dintre surorile soţului ei fuseseră pe punctul de a se căsători, iar în cele din urmă se alesese praful de povestea asta.

„Nu o pot învinui pe Penelope“, spuse ea, „nu a fost vina ei că doctorul Harding a murit când a murit, dar Emma a avut două ocazii cu lordul Osborne şi, fără ca măcar să se deranjeze să-mi ceară sfatul, l-a refuzat! Chiar aşa a făcut, verişoară. Este foarte greu să locuiască toate patru aici, să iau din porţia micuţei Gussy şi, între noi fie vorba, urmează să mai am un copil la vară, deşi am sperat că nu avea să se întâmple atât de curând. Şi acum, desigur, toate vor ca eu să le duc la petreceri, chiar dacă sunt în doliu, dar starea mea este foarte fragilă şi de ce m-aş deranja câtuşi de puţin pentru Emma, când ea însăşi nu face nimic pentru ea?“

Doamna Pratt spuse ce se cuvenea, dar Emma înţelese că nu o credea pe Jane, căci nu era plauzibil ca un lord să vrea într-adevăr să se însoare cu cineva din familia lor, sau că ar fi putut fi refuzat, dacă ar fi vrut. Un lord! Nu, nu, îşi închipuia, după cum avea să-i spună soţului ei, că Jane inventase totul ca să-şi dea importanţă.

Era o uşurare, oricum, că nu mai avea nicio veste de la lordul Osborne, care păru că în sfârşit îi acceptase hotărârea. Se gândea mult la domnul Howard şi la zilele fericite pe care le petrecuse la Wickstead, unde nu exista nicio nemulţumire egoistă, nici certuri de oameni înguşti la minte cum trebuise să îndure tot timpul la Croydon.

Nopţile ei erau chinuitoare din pricina certurilor dintre Penelope şi Margaret, în dormitorul neîncăpător pe care îl împărţeau cele trei fete. „Nu înţeleg de ce Penelope trebuie să aibă parte de toată compătimirea“, se plângea Margaret ori de câte ori rămânea singură cu sora ei mai mică. „Toată lumea ştie că nu îl plăcea pe doctorul Harding şi de fapt nimeni nu îl plăcea, fiindcă era un bătrân foarte nesuferit“.

În timp ce zilele treceau, Emma, în suferinţa ei, începu să creadă că ar fi fost poate mai bine să părăsească locuinţa fratelui ei şi să-şi găsească ceva de lucru, chiar şi ca profesoară la o şcoală, după cum îi pomenise odată lui Elizabeth. Îi plăceau copiii şi, oricare ar fi fost dezavantajele vieţii de guvernantă, se gândea uneori că era greu de crezut să fie mai rele decât viaţa în ceea ce era acum casa ei. Toate cele patru surori erau conştiente că Jane nu le dorea prezenţa, deşi Elizabeth îşi petrecea aproape fiecare zi şi noapte având grijă de micuţa Augusta. Sarcina o făcuse irascibilă şi agitată şi fetele nu se simţeau niciodată destul de ferite de atacurile ei. Robert era mai rezonabil, dar cu toate astea îi dăduse clar Emmei să înţeleagă că era foarte supărat.

Se apropia Crăciunul iar Jane promisese, mai mult împotriva voinţei ei, să le ducă pe Emma şi pe Margaret la nişte petreceri liniştite. Emma găsi vreo doi sau trei tineri cu care să stea de vorbă, dar niciunul, îşi spunea, nu se putea compara cu domnul Howard. Vai, nu era atât de uşor să facă ceea ce ştia că trebuia făcut: să-l alunge din gândurile ei.

Sam vorbea despre cum aveau să treacă de sărbătorile Crăciunului. Emma se gândi că ar trebui să-l consulte în ce privea viitorul ei; era bărbat, cunoştea lumea, şi poate că era în stare să o ajute cu un sfat ca să-şi găsească o slujbă respectabilă.

Spera să primească veşti de la Wickstead, căci nu putea să ia nicio hotărâre până nu afla dacă domnul Howard se căsătorise. *După aceea*, spera ea, putea să se

decidă să-l uite, dar între timp îşi ocupa timpul cu pregătirile de Crăciun şi încerca să o domolească pe Jane, ferindu-se să-i iasă în cale. În sfârşit sosi o scrisoare. O deschise sfâşiind-o, dar nu era vestea de care se temea atât de mult.

Doamna Blake îşi cerea scuze pentru că nu scrisese mai demult, dar toţi copiii fuseseră răciţi şi nu avusese o clipă liberă. „Sunt convinsă că ai făcut bine refuzându-l pe lordul Osborne“, adăuga ea; “nu ai fi putut fi fericită niciodată cu un asemenea bărbat. Chiar dacă are un caracter cât se poate de bun, este totuşi mult prea greoi şi stângaci pentru tine. Nu cred că el şi John vor mai fi vreodată prieteni, deoarece s-au certat foarte tare când s-a întors de la Croydon, şi niciodată nu va crede că hotărârea a fost a ta. Acum îşi petrece aproape fiecare zi la vânătoare. Cred că s-ar putea să nu mai rămânem multă vreme la Wickstead – dar, când voi şti unde urmează să plec, am să-ţi spun mai multe – oriunde ar fi, sper că ne vom reîntâlni curând, draga mea Emma. Charles mă strigă din pat şi trebuie să fug!“

Să plece de la Wickstead! — Ce putea să însemne asta? Emma nu ştia ce să creadă. Îi era uşor să creadă că ar fi fost neplăcut pentru domnul Howard şi lordul Osborne să mai aibă vreo legătură, iar dacă lady Osborne intenţiona într-adevăr să se căsătorească cu el, asta nu ar fi îndreptat lucrurile, căci fiul şi fiica ei nu puteau decât să o considere o legătură cât se poate de nepotrivită şi de degradantă. Un timp, mai reflectă cu uimire la scrisoare, dar în cele din urmă scrise un răspuns, mulţumindu-i din nou prietenei ei pentru ospitalitate şi exprimându-şi deosebita ei dragoste faţă de micul Charles.

Cu două zile înainte de Ajunul Crăciunului, Elizabeth tocmai sosise de afară ţinând-o de mână pe Augusta şi o găsi pe Jane plângându-se, ca de obicei, tuturor celor care o ascultau, că era foarte greu, în starea de sănătate în care se afla, să trebuiască să le

ducă pe surorile soţului ei peste tot, pentru că niciuna dintre ele nu era în stare să-şi găsească un soţ.

„Jane, draga mea“, spuse Robert, „ai ştiut foarte bine când te-ai măritat cu mine că am patru surori. Este datoria mea să le întreţin şi aşa voi face, deşi Emma s-a purtat ca o proastă, după cum spui. Putem da o petrecere după ce nu vom mai fi în doliu şi, cine ştie, dacă va fi găzduit un regiment la Croydon, ar putea cunoaşte nişte ofiţeri—-“

„Nu va mai trebui să mă întreţii multă vreme, Robert“, spuse Elizabeth, cu vocea tremurândă. „Domnul Purvis m-a cerut în căsătorie. S-a întâmplat chiar acum, când ne plimbam pe High Street în văzul tuturor, şi aşteaptă în hol să îţi dau vestea. Îmi va părea foarte rău să o părăsesc pe Gussy, dar el are trei copii care ar trebui să se bucure de grija unei mame. Mă duc la ei în vizită sâmbăta viitoare, după care urmează să ne căsătorim, îndată ce poate să aibă loc ceremonia“.

Uimirea şi bucuria domnului şi doamnei Watson la această veste cu totul neaşteptată meritau să fie văzute. Jane simţea că, de fapt, ar fi preferat să scape de Penelope, căci Elizabeth era devotată fetiţei ei şi îi suporta felul dificil de a fi cu mai multă răbdare decât fetele mai mici, dar, chiar înainte de a-şi încheia urările, se hotărâse în sinea ei ca Emma să fie cea care urma să aibă în viitor grijă de Augusta. Penelope suspină încet şi fugi din cameră înainte ca Purvis să poată fi invitat să intre. El intră şi se arătă atât de sincer încântat şi atât de conştient de meritele lui Elizabeth, încât erau foarte puţine îndoieli în privinţa fericirii lor. Emma se gândi că într-adevăr această pereche aproape de vârstă mijlocie avea o şansă cu mult mai mare de a fi fericită decât mulţi dintre cei care se căsătoriseră la prima scânteiere de tinereţe şi de dragoste. Nunta urma să aibă loc de Anul Nou, după care Elizabeth avea să se mute în locuinţa vicarului şi să se familiarizeze cu copiii lui.

Întreaga familie – în afară de Penelope, care trimise

vorbă că avea o durere de cap – cină laolaltă, cu cele mai fericite sentimente, până când Purvis fu nevoit să plece. Mai târziu, Emma se strecură în camera lui Elizabeth şi, în timp ce Augusta dormea profund în patul ei, începu să vorbească.

„Nu ştiam că l-ai mai văzut de atunci, de prima dată“.

„A trecut de două ori pe aici“, spuse Elizabeth, şi m-a întâlnit întâmplător când ieşisem cu Gussy. Prima dată l-am invitat să intre în casă, dar nu a vrut, iar a doua oară mi-a fost teamă să-l invit, pentru că Penelope se întorsese deja. Aşa încât ne-am dus la cimitir, unde e linişte, şi am stat printre pietre şi am vorbit. E atât de greu, Emma, să fii supravegheată în fiece clipă.“ Emma nu putu decât să o aprobe. „Este foarte ciudat, dar poate nu prea am s-o mai văd pe Penny, căci Alford e un loc foarte îndepărtat, iar eu o să fiu extrem de ocupată cu atâţia copii. E vorba de Edward, William şi micuţa Anne. Cel mai mare nu are cinci ani împliniţi şi sper că vor ajunge să mă placă. Sunt sigură că voi face tot ce pot să le fiu o mamă bună“.

„*Eu* sunt sigură“, spuse Emma cu căldură, „că sunt foarte norocoşi că au parte de tine“.

„De fapt, nu este chiar atât de brusc, pentru că eram foarte ataşaţi unul de celălalt când eram mai tineri. El nu era prea fericit cu soţia sa, Emma. Nu voia să spună asta, dar sunt sigură că era aşa, căci mi-a spus de nenumărate ori că a făcut o mare greşeală lăsându-mă să plec. Îţi aduci aminte când spuneam că m-aş căsători cu orice bărbat cu sete de viaţă, chiar dacă nu era Purvis? Cât de mulţumită sunt acum, că am aşteptat toţi aceşti ani! Deşi, să părăsesc *această* casă“, spuse Elizabeth, „chiar dacă nu cu el, va fi o binecuvântare“.

Emma o aprobă cu ardoare, deşi tăcută.

„Numai de tine, Emma, şi de micuţa Gussy o să-mi pară rău. Trebuie să vii des să stai la noi. Ţi-aş oferi bucuroasă găzduire ţie şi lui Margaret, dar poate că ei

nu i-ar plăcea foarte mult; aproape că nu sunt bărbaţi tineri neînsuraţi la Alford“.

„Nu, Elizabeth, sunt sigură că *nu* i-ar plăcea acolo şi nu cred că oamenii proaspăt căsătoriţi ar trebui să locuiască împreună cu altcineva dacă pot evita acest lucru. Poate că Jane îşi va îmbunătăţi comportamentul când vom rămâne doar trei în casă, în loc de patru“.

Dar, în sufletul ei, Emma nu credea că acest lucru era de aşteptat şi simţea că situaţia ei nu putea decât să se înrăutăţească atunci când cea mai virtuoasă dintre surorile ei avea să plece. Elizabeth îngropată într-un sătuc, iar ea putea să spere să o vadă doar o dată sau de două ori pe an!

Capitolul Şaptesprezece

PUŢINELE ZILE RĂMASE până la Crăciun fură ocupate cu bucuriile sezonului şi cu pregătirile pentru căsătoria lui Elizabeth. Robert se căzni din greu şi îi dărui cinci lire sterline pentru hainele de cununie. O conduse până la Alford ca să-i întâlnească pe Purvis şi pe copiii lui, o vizită din care ea se întoarse foarte fericită. Penelope bombănea şi se certa des cu Margaret şi cu Jane. Nu şi-l dorise cu adevărat pe Purvis pentru ea, dar era furioasă că sora ei îl luase, după cele întâmplate. Le spunea tuturor că „îmbătrânise foarte mult şi era aproape chel“.

Gâsca, plăcintele umplute şi prăjiturile erau toate pregătite în ajunul Crăciunului, când căzuse şi puţină zăpadă, dar era puţin probabil să dureze mult sau să facă drumurile de necirculat. Dimineaţa, sosi o scrisoare pentru Emma, întotdeauna avea emoţii când sosea corespondenţa, de teamă că aducea veşti despre domnul Howard, dar de data aceasta sentimentele ei se transformară în încântare, când recunoscu scrisul familiar şi drag al mătuşii Turner. Nu mai ştia de ea de câteva săptămâni şi surpriza ei fu cu atât mai mare când văzu că scrisoarea fusese scrisă de la o adresă din

Hampstead:

Draga mea nepoată,

O să fii surprinsă când vei înţelege acum că m-am întors în Anglia, dar nu am făcut decât să traversez canalul irlandez cu sufletul mai tulburat decât îţi pot spune. De când ne-am întâlnit ultima dată, tu ţi-ai pierdut iubitul tată, iar eu – dar nu am să scriu mai mult într-o scrisoare pe care ar putea s-o citească oricine. Este suficient să îţi spun că m-am despărţit de căpitanul O'Brien; au existat divergenţe ireconciliabile şi (din partea lui) multă cruzime. Draga mea Emma, nu ştiu dacă mă poţi ierta vreodată pentru că te-am abandonat, dar îţi scriu ca să te rog să vii aici cât mai curând posibil după Crăciun; voi fi încântată să te primesc pentru cât timp vei vrea. Am o căsuţă de ţară lângă Hampstead Heath, iar vecinii mă ştiu ca doamna Turner, căci nu cred că aş mai putea locui vreodată la Shropshire, după câte s-au întâmplat.

S. O'Brien

Emma se hotărî imediat să se ducă la ea cât mai curând cu putinţă, dar mai întâi fu obligată să-i arate scrisoarea lui Robert, care o citi de trei ori cu tăcută uimire.

„Ei bine, trebuie să te duci neapărat la Hampstead să afli ce se întâmplă, dar nu ştiu dacă soţul ei îi va permite să plece de lângă el. El are dreptul asupra tuturor banilor ei. Mă întreb dacă într-adevăr s-au despărţit definitiv sau este doar o ceartă. Ce fel de om este el, Emma?“

„Este foarte afabil“, răspunse Emma, „foarte plăcut la prima întâlnire, dar mă tem că mătuşa mea a fost profund dezamăgită de el. Sigur că, îndată ce s-au căsătorit, el s-a întors împotriva mea şi a insistat să fiu trimisă numaidecât înapoi la tatăl nostru“.

„S-a însurat cu ea pentru bani, presupun?“

„Nu sunt sigură că a fost numai asta. E o femeie arătoasă pentru vârsta ei, şi are un temperament

agreabil, dar cred că, dacă nu ar fi fost *niciun ban* la mijloc, probabil că nu s-ar fi însurat cu ea. Robert, sunt cât se poate de nerăbdătoare să o văd. Dacă poate să îmi ofere o casă, am s-o primesc căci, după cum ştii, şi aşa suntem prea mulţi în casa ta“.

Robert se gândi la asta. „Sam sau eu te vom conduce. Nu trebuie să te aştepţi să mai fii moştenitoare, Emma, căci, după cum am spus, soţul va lua totul, dar dacă ar fi să moară, sau dacă ea a fost în stare să salveze ceva din averea ei, ar fi un lucru tare bun pentru tine“.

Deşi merseră la culcare foarte târziu, Sam se culcă şi mai târziu, iar Emma nu îl văzu până dimineaţă când coborî la micul dejun în Ziua de Crăciun. O întâlni cu o mare fericire pe chip şi cu braţele încărcate de cadouri, spunând: „Felicită-mă, Emma; sunt un om împlinit; bătrânul Curtis m-a făcut asociatul lui şi curând o să-mi permit să mă mut în propria mea casă“.

Toată familia era încântată de norocul lui.

„Nu cred să fi muncit cineva din greu aşa cum am muncit eu în ultimele douăsprezece luni“, spuse Sam, „dar bătrânul a avut nişte palpitaţii la inimă, iar practica e de-acum prea mult pentru el“. Şi le dădu amănunte suplimentare după ce se aşeză să mănânce şuncă şi ouă cu multă poftă.

„Dragă Sam“, strigă Elizabeth, „nu cred că există cineva care să merite acest lucru mai mult decât tine“.

„Şi după ce vei avea casa ta, ai de gând să te însori, Sam?“, întrebă Margaret nerăbdătoare. „Eu una aş putea să vin să am grijă de casa ta, în caz că nu te însori, dar ce spune Mary Edwards?“

El o privi cu seriozitate şi spuse că nu era nimic stabilit, dar era limpede din ochii lui sclipitori că relaţia lor nu mergea deloc rău. Emma, înţelegătoare, schimbă subiectul discuţiei. Sam spuse că, dacă ar fi ştiut cine era Purvis, i-a fi acordat mai multă atenţie şi că avea să se ducă negreşit la nunta lui Elizabeth, care fusese fixată pentru a doua săptămână a lunii ianuarie.

Toată această conversaţie despre căsătorii o întristă foarte mult pe Penelope, care se retrase îndată ce se termină micul dejun. Acceptă să apară din nou la biserică, îmbrăcată toată în doliu şi apoi putu fi văzută schimbând câteva cuvinte cu câţiva vecini, acceptându-le condoleanţele şi privind cu modestie în jos. Scrisoarea doamnei O'Brien a fost apoi tema discuţiei, iar Sam fu numaidecât de acord să o ducă pe Emma la Hampstead cu trăsura a doua zi.

„S-ar putea ca întâlnirea să fie de bun augur", spuse Robert, „dar trebuie să o aduci înapoi, dacă locul acela nu îi prieşte".

Emma nu îşi putea imagina un loc mai potrivit pentru ea decât alături de mătuşa ei, în cazul în care căpitanul chiar intenţiona să stea departe de ele, iar ea şi Sam porniră la drum cu primii zori ai celei de-a doua zile de Crăciun. Pe dealurile îndepărtate se aşternuse zăpadă, dar drumurile erau curate şi, pe măsură ce înaintau, Sam îi povesti ce se întâmplase.

„Întodeauna am plăcut-o pe Mary, după cum ştii, Emma, dar domnul şi doamna Edwards au fost împotriva mea şi, multă vreme, am fost aproape lipsit de orice speranţă. Dar adevărul este că mama ei îl antipatiza pe căpitanul Hunter şi s-a gândit că, la urma urmei, era mai bine să se fi stabilit la Guilford decât să se perinde dintr-un loc în altul cu regimentul, dat fiind că averea mea s-a îmbunătăţit. Aşadar, am ajuns atât de departe încât, dacă îmi va merge bine şi în continuare, s-ar putea să ne căsătorim cam într-un an. Mi-a luat ceva timp ca să-i conving pe cei vârstnici că nu sunt un vânător de zestre. Niciodată nu mi-a păsat de cele zece mii de lire; şi dacă nu ar avea un penny, tot aş mai vrea să mă căsătoresc cu ea, dar în mod cert ne-ar merge mult mai uşor dacă am avea destul ca să trăim. Apoi, poate, am să pot face ceva pentru voi, fetele. Ţi-ar plăcea să locuieşti în Guilford, Emma? Se vor da tot soiul de petreceri acolo. O placi pe Mary, nu-i aşa?

„Foarte mult“, spuse Emma cu sinceritate. Nu era foarte sigură că o putea ierta pe Mary Edwards care, fără îndoială, nu băgase în seamă adevărata valoare a lui Sam din pricina unei elegante haine militare purpurii dar, cum totul era stabilit, spera ca totul să fie cât se poate de bine. Şi se consolă cu gândul că, fie că se va însura, fie că nu, viitorul lui Sam se întrezărea acum a fi mult mai bun decât în urmă cu câteva săptămâni.

Traversară Podul Londrei şi, spre sfârşitul dimineţii, ajunseră în fermecătorul Hampstead, un sat cu străduţe în pantă, aer curat şi pajişti întinse ce ofereau privelişti londoneze încântătoare. Curând ajunseră la o căsuţă de ţară în Flash Walk, iar Emma se trezi îmbrăţişată de mătuşa ei, pe care nu o văzuse de trei luni.

Capitolul optsprezece

DOAMNA O’BRIEN era o femeie deosebit de frumoasă pentru anii ei, semănând mult cu răposata mamă a Emmei, cu un temperament puternic, generos şi romantic ce o făcea iubită de toată lumea, dar, de asta Emma era sigură, care o făcuse să sufere enorm de la ultima lor întâlnire. Fratele şi sora fură întâmpinaţi cu încântare.

„Prea scumpă Emma, nici nu speram să te văd atât de curând. Şi iată-l pe micul Sam! Ai aproape un metru optzeci înălţime! Abia aştept să-mi cunosc mai bine nepoţii şi nepoatele, acum, că stau atât de aproape“.

Fu adus ceaiul şi doamna O’Brien menţionă că locuinţa nu avea decât un dormitor liber, care avea să fie al Emmei cât timp va dori ea. Entuziasmul pe care îl afişa pentru că nepoata ei avea să stea din nou cu ea părea atât de puternic, încât Sam fu nevoit să spună: “Eu trebuie să mă întorc în seara aceasta, doamnă, dar, vă rog, nu vă simţiţi jignită, nu aş vrea să o las pe sora mea aici, dacă prezenţa ei ar fi cu totul nedorită de căpitanul O’Brien“.

„Nu ai de ce să te temi în *această* privinţă“, spuse mătuşa ei cu voce caldă. „Domnul O’Brien este acum în drum spre India şi vreau să sper şi cred că nu mă va mai deranja vreodată. Nu, Emma este binevenită să stea în casa mea, până când va avea propriul ei cămin, iar eu voi fi bucuroasă să vă fiu companie ţie sau uneia dintre surorile tale oricând veţi fi în preajma mea. Iar acum, haideţi să facem o plimbare înainte de cină, ca să vă pot arăta câte ceva din Hampstead“.

Consimţiră şi se plimbară timp de mai bine de un ceas, admirând tot ce vedeau: izvoarele minerale, atelierul domnului Romney, acum pustiu, copiii lansând zmeie deasupra câmpiei – toate fură remarcate şi lăudate. La momentul cuvenit, se întoarseră acasă pentru o cină copioasă; doamna O’Brien vorbi mult despre plăcerile oferite de Hampstad, unde locuia deja de o săptămână, dar foarte puţin despre împrejurările care o făcuseră să se stabilească, atât de brusc, într-o localitate în care era aproape necunoscută. Sam plecă îndată ce se ridicară de la masă, căci trebuia să se întoarcă la Croydon şi să pornească spre Guildford în dimineaţa următoare.

„Vă aştept pe amândouă la nunta lui Elizabeth“, spuse el la plecare. „Nu va fi peste mult timp şi mă bucur că te las pe mâini atât de bune, Emma“.

„Draga de Eliza!“, suspină doamna O’Brien pe când îi făceau cu mâna. Mi-o amintesc ca pe o fată foarte frumoasă, dar acum trebuie să aibă aproape treizeci de ani. Crezi că bărbatul acela se va purta frumos cu ea, Emma?“

„Sincer, cred acest lucru, mătuşă“.

„Asta este o uşurare. Şi spui că domnul Purvis e un vechi cunoscut de-al familiei? I-aş atrage atenţia oricărei tinere femei să nu se mărite cu un bărbat complet necunoscut, dspre care ştie doar că este o persoană atrăgătoare şi are nişte maniere plăcute, demne de încredere. Emma, m-am purtat atât de nedrept cu tine!“

După care izbucni în lacrimi.

„Draga mea mătuşă“, strigă Emma, „nu ai nimic să-ţi reproşezi; tu ai fost cea care a suferit, nu eu, şi măcar plecarea mea mi-a îngăduit să mă apropii pentru a doua oară de surorile şi de fraţii mei“. Pe măsură ce vorbea, se gândi că numai doi din cei cinci se dovediseră prieteni adevăraţi faţă de ea, dar era tot atât de adevărat că nu avea să regrete niciodată întoarcerea ei în Surrey. „Te implor să nu mai vorbeşti nicicând despre asta“.

Treptat, doamna O’Brien deveni mai calmă şi, după ce fură aprinse lumânările din micul salon, îşi începu povestirea.

„Mă simt foarte vinovată de toate câte s-au întâmplat. Eu şi unchiul tău am avut o căsătorie cât se poate de nefericită, după cum ştii, dar, în anii în care a fost foarte bolnav, viaţa monotonă de la ţară m-a deprimat şi îmi doream foarte mult o schimbare. Cred că am fost puţin nebună, Emma. Nimic altceva nu mă putea face să resping un copil pe care îl ştiam şi îl iubeam de paisprezece ani pentru un bărbat pe care abia îl cunsocusem de patru săptămâni. Chiar şi aşa, nu aveam nici cea mai vagă idee că aveam să te părăsesc – eram pe deplin hotărâtă să te ţin la noi şi a fost cel mai mare şoc pentru mine când el a insistat ca tu să te întorci la tatăl tău. Dar la acea vreme eram căsătoriţi – nu prea aveam de ales – iar el m-a convins că era atât de îndrăgostit de mine, încât nu putea suporta o a treia persoană în preajma noastră“.

Emma îi strânse mâna înţelegătoare.

„Ei bine – mi-a fost tare dor de tine când am ajuns în Irlanda. E o ţară frumoasă, şi mi-aş fi dorit să-ţi fi arătat Dublinul, unde am petrecut câteva săptămâni îndeajuns de fericite. Dar foarte curând am început să regret ce făcusem; mă întrebam îngrijorată cum te descurcai şi i-am reproşat că m-a constrâns să mă părăseşti“.

„Dragă mătuşă, nu am vrut niciodată să-ţi

pricinuiesc vreun necaz!“

„O, draga mea, el era capabil să-şi pricinuiască chiar sieşi necazuri! Ce hal de prieteni avea! Stăteau treji toată noaptea, se îmbătau până cădeau sub masă şi pierdeau sume uriaşe la cărţi! Viaţa noastră a devenit curând de coşmar; era imposibil să am pic de linişte acasă la mine, căci bărbaţii aceia îngrozitori abia dacă mai plecau vreodată. Curând am descoperit că era înglodat în datorii şi că acela fusese motivul pentru care se însurase cu mine. Certurile noastre au devenit din ce în ce mai dese şi mai amare, până când, în sfârşit, s-a mutat în casa amantei lui. O cunoştea pe femeia aceea de mulţi ani şi îmi spunea în faţă că prefera compania ei decât a mea. După o astfel de insultă gravă şi publică, mi-am spus că nu îi mai eram datoare cu nimic, dar încă nu mă hotărâsem ce să fac, când regimentului său i s-a ordonat să plece în India“.

„Şi acum este în drum spre India?“

„Da. I-am spus că nu voi merge cu el; dacă clima nu m-ar fi ucis, sigur ar fi reuşit asta purtarea lui urâtă“. Doamna O’Brien îşi şterse ochii. „În linii mari, nu este un om rău, draga mea. A consimţit ca eu să mă întorc în Anglia cu ce am putut păstra din averea bietului tău unchi – şi în plus am nişte bijuterii, de care el nu are habar. Oricum, el crede că sunt în casa noastră din Shropshire, iar eu sunt decisă să nu mă întorc nicicând *acolo;* nu aş putea să îndur zâmbetele şi dispreţul vechilor mei vecini – care în orice caz au considerat cu toţii că a fost o nebunie din partea mea să mă mărit cu el“.

Emma îşi aminti ce se spusese în acea vreme şi fu de acord.

„Aşa că în locurile astea sunt doamna Turner, văduva unui gentilom din Shropshire. E atât de departe de vechile mele cunoştinţe, încât este prea puţin probabil să fiu descoperită de cineva şi avem destul ca să putem trăi confortabil, deşi nu în lux. Dar, Emma, nu am să-ţi

pot da mai mult de o mie de lire; averea care ţi s-ar fi cuvenit e aproape terminată. Când te vei căsători, copila mea, să fie un bărbat ales de raţiunea ta – nu te arunca pradă unui moment de pasiune. Sunt mult, *mult* mai fericită ca femeie nemăritată decât dacă aş fi rămas împreună cu domnul O'Brien".

Emma învăţase să fie precaută în ultimile luni şi nu pomeni nimic de domnul Howard, deşi credea că mătuşa ei sigur ar fi acceptat. Calităţile lui erau familiare tuturor – dragostea faţă de familie, principiile sale ferme – singurul dezavantaj era, din câte ştia ea, că ar fi putut să fie deja soţul lui lady Osborne.

Capitolul Nouăsprezece

ÎN URMĂTOAREA SĂPTĂMÂNĂ, Emma a continuat să stea fericită cu mătuşa ei, găsind casa din Flash Walk mult mai intimă decât mult mai spaţioasa casă pe care o lăsase în Croydon. Pe lângă încântătoarea situaţie, se întâmplau multe în Hampstead – evenimente muzicale, exista o bibliotecă, o mulţime de vizitatori pentru apele minerale. Doamna O'Brien era deja în foarte bune relaţii cu vecinii şi mătuşa şi nepoata erau invitate la petreceri distractive de anul nou. Îşi amenajase şi un mic atelier şi pomenea de obţinerea unui venit, ca domnişoara Kaufmann, pictând portrete. Temperamentul ei plin de viaţă, vesel, nu era menit sărăciei. Curând, avea aproape să uite de acea căsătorie nesăbuită care ar fi putut distruge întreaga fericire a altei femei, iar dacă el nu avea să se întoarcă, după cum nădăjduia ea, Emma simţea că aveau să se descurce foarte bine.

Încă se mai gândea tot timpul la domnul Howard şi fu foarte surprinsă când scrisoarea ei pentru doamna Blake se întoarse, cu menţiunea că familia nu se mai afla la Wickstead. Se întrebă îndelung, dar îi era groază să întrebe, unde dispăruseră cu toţii; cu atâtea cunoştinţe rămase în Surrey, sigur avea să descopere destul de curând ce se întâmplase.

Trebuie să fiu suficient de fermă, îşi spuse ea. Când voi *şti* că el s-a însurat, sau când va trece destul timp încât să pot fi sigură că nu mai doreşte câtuşi de puţin să mă revadă, poate că voi găsi forţa să-l alung din mintea şi din inima mea.

Aşteptau cu nerăbdare nunta lui Elizabeth ce urma să aibă loc pe paisprezece ianuarie. Doamna O'Brien îşi dorise întotdeauna să-i cunoască mai bine pe copiii surorii ei şi, dacă nu ar fi locuit atât de departe, sigur i-ar fi văzut mai des; acum spera cu optimismul ei caracteristic ca toate nepoatele ei să îi semene Emmei.

În primele zile ale anului avură loc căderi masive de zăpadă. Străzile fură curând curăţate, dar continua să fie foarte frig. În dimineaţa zilei de 4 ianuarie, Emma se chinuia să-şi încalţe galoşii după micul dejun ca să pornească în obişnuita şi lunga ei plimbare pe câmp. Mătuşa ei devora cu neastâmpăr un nou roman şi nu vru să o însoţească. Nu se mai puteau zări decât alte câteva persoane, iar ea se căznea să înainteze pe cărările înzăpezite cu un sentiment de încântătoare libertate. Aici putea hoinări după bunul plac, şi nicio lady Osborne nu i-ar fi ordonat să plece de pe domeniul ei. Merse ţanţoş mai bine de o milă, trecu de lacurile îngheţate până unde se zărea Kenwood House, apoi se întoarse înapoi, cu obrajii aprinşi de mişcare şi tocmai se pregătea să traverseze Heath Road când auzi o voce cunoscută strigându-i numele.

„Emma! Te-am căutat peste tot!" Şi micul Charles Blake sări jos de pe cal, traversă drumul în fugă şi o strânse în braţe.

Emma îl îmbrăţişă la rândul ei, cu adevărat încântată să-şi vadă micul prieten după o absenţă de patru săptămâni" şi, o clipă după aceea, privi în sus colorându-se în obraji şi observă în spatele lui silueta înaltă a unchiului lui.

„Am venit călare de la Highgate", spuse el, „nu departe de aici. Mă bucur să văd că arăţi atât de bine,

domnişoară Emma. Mătuşa dumitale ne-a spus că te-am putea găsi pe câmp“.

„Pare o doamnă foarte drăguţă“, adăugă Charles , „şi ne întoarcem cu toţii acasă la ea ca să bem ciocolată“.

Emma observă că Charles avea alt cal decât cel de la Surrey şi comentă acest lucru.

„I l-am înapoiat lordului Osborne când ne-am mutat“, spuse Charles cu o expresie cam tristă, „dar nu îmi pare prea rău. Pe acesta îl am din grajduri, noi nu avem loc pentru un cal în noua noastră casă“.

„Aşadar v-aţi mutat – în Highgate?“

„Da, şi unchiul a venit ieri călare la Croydon să te vadă, dar lumea i-a spus că ai plecat“.

„Charles“, spuse domnul Howard, „vrei să ţii tu hăţurile cailor cât timp fac o scurtă plimbare cu domnişoara Emma?“

Charles consimţi cu o privire plină de înţeles şi Emma se trezi dintr-o dată aproape singură pe câmpul înzăpezit cu bărbatul pe care, în urmă cu un ceas, se chinuise să îl alunge din gândurile ei pentru totdeauna. Nu putea să ridice privirea spre el; era într-o totală criză de cuvinte.

„Ia-mă de braţ, te rog“, spuse domnul Howard. „E foarte alunecos pe jos“.

Ea făcu întocmai şi porniră din nou spre Parliament Hill. În primele cinci minute, îi fu imposibil să creadă că într-adevăr păşea alături de el, prinsă strâns de el, un minut mai târziu, i se părea cel mai firesc lucru din lume. El îşi drese glasul de câteva ori, remarcă frumuseţea peisajului, o întrebă de mai multe ori dacă îi plăcea la Hampstead. Răspunsurile ei erau însă cât se poate de stinse, aproape de neauzit.

„Abia dacă ştiu cu ce să încep“, spuse domnul Howard, „şi teamă mi-e că nu am fost destul de clar când ne-am întâlnit ultima oară, dar – Bine, probabil o să îţi dai seama că legătura mea cu familia de la castel m-a oprimat pentru o vreme. Iar episodul în care Osborne a

încercat să obţină cu forţa atenţia dumitale a fost picătura care a umplut paharul“.

„V-aţi certat?, întrebă Emma.

„O, da, am avut o ceartă îngrozitoare. Cred că ţi-am spus că m-am instalat acolo în primul rând ca să câştig destui bani pentru Harriet şi familia ei, dar şi pentru că speram să am o oarecare influenţă asupra lui Osborne – însă de mult am renunţat la speranţa aceasta. Erau foarte amabili, foarte liberali, dar trăiam pe domeniile lor ca angajat, ca o companie la jocurile de cărţi când se plictiseau. Ei bine, nu sunt ceea ce ar pretinde numele meu că sunt, reformatorul închisorilor, dar chiar doream să fiu de folos“.

„Înţeleg foarte bine acest lucru“.

„Aş putea face câte ceva bun la parohie, nu prea mult“, continuă Dl. Howard, „dar adevărul este, Emma – domnişoară Watson – că de mult îmi caut un alt post. Harriet ştie şi este de acord. Şi în sfârşit dorinţa mi-a fost îndeplinită; am fost numit directorul unei şcoli din Highgate – nu foarte departe de aici, după cum am spus. Harriet va fi administrator iar băieţii vor studia gratuit. Mi-ar face mare plăcere să îţi arăt şcoala“.

„Sunt sigură“, spuse Emma, „că va fi un succes datorită dumitale“.

„Este pe vârful unui deal – aerul e foarte curat – o clădire mare, copiii au mult spaţiu de alergat şi deja le place. Nu vor avea luxul de care se puteau bucura la Osborne Castle, dar avem ceva cu mult mai bun, independenţa noastră. Se opri şi îi apucă mâinile într-a lui. „Nu am să fiu niciodată un bărbat bogat, Emma, dar – mă vei accepta?“

Emma începu să spună – nu ştia ce anume, dar nesiguranţa prelungită a ultimelor săptămâni fusese prea mult pentru ea şi o bruscă izbucnire în lacrimi aproape că o reduse la tăcere. Domnul Howard era foarte îngrijorat, ştergându-i lacrimile cu mănuşa şi întrebând-o întruna ce o tulburase. În cele din urmă, ea reuşi să

spună, „mi-a fost teamă – că n-am să te mai văd niciodată“.

„Dar, Emma – am crezut că ţi-ai dat seama când te-am lăsat la Croydon că eram pe deplin hotărât să mă întorc. Numai că atunci nu îţi puteam oferi o casă, şi am vrut ca totul să fie limpede şi hotărât înainte de a vorbi cu fratele tău. Trebuie să fi înţeles că te plac, Emma.“

„Speram“ – mărturisi Emma, ştergându-şi lacrimile, „dar, domnule Howard – “

„John“.

„John – nu a existat niciodată vreo legătură sentimentală între tine şi Lady Osborne ?“

„Doamne, nimic de genul ăsta“, spuse domnul Howard, roşind puternic.“Nu îmi vine să cred că şi-ar fi dorit asta, mai mult decât mi-aş fi dorit eu, şi în plus nu avem un gând sau un simţământ în comun“.

„Eu cred că ea şi-a dorit asta“.

Emma era cât se poate de sigură că îşi dăduse seama de sentimentele lui lady Osborne, chiar dacă el spunea că nu era aşa şi că acesta ar fi fost încă un motiv pentru el să plece din Wickstead pentru totdeauna. Ea îl elogie pentru că nu abuzase de femeia care îl iubise cu pasiune, deşi fără să gândească, şi hotărî că numele ei nu mai trebuia pomenit niciodată în discuţiile lor. Dacă doamna îi dăduse lui Tom Musgrave să înţeleagă că era deja stabilită căsătoria lor, cu intenţia ca această veste să treacă mai departe la ea, sau dacă Tom nu făcuse decât să se joace după cum obişnuia el, acest lucru conta prea puţin acum.

„Nu sunt atât de mândru încât să cred asta. Dar, scumpa mea Emma“, strigă domnul Howard, „cum ai putut să crezi că, ştiindu-te pe *tine,* cu frumuseţea şi bunătatea ta, aş fi putut, fie chiar şi ipotetic, să mă îndrăgostesc de lady Osborne?“

„Şi cum ai putut tu să crezi că, ştiindu-te pe *tine,* aş fi putut să mă îndrăgostesc de fiul ei?“

„Dar nu am crezut – ştiam că eşti mai înţeleaptă –

dar aproape că m-a înnebunit să îl aud pe Tom Musgrave şi apoi chiar pe el vorbind de parcă ar fi fost un lucru stabilit. Păreau să creadă că nicio fată, înţeleaptă sau nu, nu ar fi refuzat vreodată o asemenea mană cerească. Dacă acel bărbat fără minte ar fi – ei bine, m-am decis să vin la Croydon ca să mă conving cu ochii mei. Şi chiar am crezut, la acea vreme, că îmi exprimasem foarte limpede speranţele şi dorinţele“.

Emma zâmbi şi nu îi reproşă nimic. Chiar şi cel mai amabil dintre bărbaţi, se gândi ea, cu greu putea să îşi închipuie cum o femeie care stătea acasă, liniştită şi retrasă, putea fi prada celei mai intense nelinişti. Zilele care pentru ea se scurseseră atât de încet fuseseră, pentru el, încărcate de încheierea traiului de la Surrey şi mutarea sa împreună cu doamna Blake şi copiii la Highgate şi venise la ea de îndată ce se eliberase. Se plimbară pe zăpadă încă un sfert de oră, prea încântaţi unul de compania celuilalt ca să ştie încotro se îndreptau. Domnul Howard insistă în a pretinde că sentimentele lui pentru ea trebuie să fi fost întotdeauna evidente. „Cred că am început să te iubesc când te-am văzut prima oară dansând cu Charles“, spuse el, „şi fiecare dată când te-am văzut de atunci nu a făcut decât să fortifice şi să îmi adâncească iubirea. Şi iată un tânăr care vrea să ştie ce punem la cale“.

Charles, sătul de aşteptare, se ridicase şi strigă:

„Unchiule John! A spus da“?

„Maimuţoi mic ce eşti“, spuse domnul Howard lăsând destul de grăbit braţul Emmei, „cum de ai *ghicit*?“

„Am văzut cum te-ai uitat la ea şi cum s-a uitat ea la tine. Te vei căsători cu el, Emma? Mama speră că aşa va fi şi că vă veţi simţi minunat când veţi veni la Highgate. Vom merge la dans în fiecare săptămână, iar unchiul poate să stea de-o parte şi să joace cărţi cu cei în vârstă. Ai spus da, Emma?

„Da“, spuse Emma iar Charles ţâşni de pe calul său şi făcu o tumbă în zăpadă, strigând:

„Ţi-am *spus* că e mai drăguţă decât toţi Osbornii!“

Capitolul Ultim

ÎN URMĂTOAREA SĂPTĂMÂNĂ, Elizabeth şi Purvis s-au căsătorit în Croydon şi, trei săptămâni după aceea, în aceeaşi biserică, Emma a devenit soţia domnului Howard.

A fost o mare plăcere pentru Robert Watson să le dea pe sora lui mai mare şi pe cea mai mică, deşi, după cum se plângea soţia lui, ar fi fost mult mai bine dacă s-ar fi eliberat de celelalte două. Curând, însă, mai rămăsese doar una, căci doamna O’Brien, prezentată lui Margaret la prima cununie, îi oferise imediat cu toată bunătatea ce o caracteriza, camera Emmei, îndată ce Emma avea să se mute la Highate School. Pentru Margaret, aceasta era o eliberare şi o bucurie. Stătuse la Croydon prea mult timp, epuizase toate plăcerile de acolo şi se certase aproape cu toţi membrii familiei ei şi, cum avea o fire mai puţin vitregă decât Penelope, îi era recunoscătoare mătuşii ei pentru amabilitatea şi nerăbdătoare să o ia de la capăt într-o localitate mai prietenoasă. S-au înscris în Asociaţia cititorilor, pictau acuarele împreună, mergeau aproape la fiecare cină festivă şi la dans şi adesea traversau câmpul cu trăsura acasă la Emma, unde Margaret avea să „raporteze“ curând că avea mulţi admiratori printre tinerii din Highgate şi Hampstead.

Penelope a rămas la Croydon, mai mult sau mai puţin nefericită, cu fratele şi cu sora ei. Nervii lui Jane se mai relaxaseră puţin, pentru că avea din nou aproape toată casa numai pentru ea şi cele două femei nu se certau mai mult de o dată pe lună, deşi doamna Robert putea fi auzită atât de des spunând că era mare păcat că domnul Harding nu mai trăise încă o săptămână. Penelope însăşi spunea că nu le invidia pe niciuna dintre cele două surori ale ei măritate şi că sigur ar fi putut să se mărite cu Purvis în urmă cu mulţi ani, dar nu îl

vrusese. O enerva cât de bine se înţelegeau şi ce bine trăiau împreună el şi Elizabeth şi cât de bine se împăca ea cu copiii lui. Jane îşi dădu seama că, dacă Sam s-ar fi căsătorit cu Mary Edwards, cum părea probabil, şi îşi ridica propria casă în Guildford, Penny ar fi putut oricând să meargă să stea acolo şi să-şi încerce norocul.

Uneori, Emma era îngrijorată la gândul că s-ar fi putut întoarce căpitanul O'Brien s-o tulbure pe mătuşa ei, dar John îi alunga temerile. „Am să fiu foarte atent la ştirile din India", spuse el, „şi dacă ticălosul se *arată* vreodată, va descoperi că de data asta are de-a face cu un bărbat". Fericirea mariajului ei era aproape perfectă şi descoperi în doamna Blake o soră mai afectuoasă decât Penelope, Margaret sau Jane, iar în copiii ei, prieteni adevăraţi.

Lady Osborne părăsi curând castelul şi nu se mai întoarse mulţi ani. Prea multă lume din Surrey ştia sau o bănuia de lauda ei cu privire la domnul Howard, fie din comportamentul ei nechibzuit, fie din trăncăneala lui Tom Musgrave şi, când tânărul acela trecu pe la casa din Wimpole Street sperând să fie invitat să cunoască pe cineva din lumea bună, i se spuse că domnia sa nu era acasă. Fiul ei, după ce ucisese toate păsările de pe domeniul lui, o urmă la Londra, unde majoritatea celor care îl frecventau îl considerau foarte prost, în afară, firește, de numeroase tinere domnişoare care pretindeau că iubeau din tot sufletul un lord. Putea fi văzut adesea în clubul său, plângându-se, după o jumătate de litru de sherry, că nu va putea înţelege niciodată de ce frumoasa Emma Watson îşi legase viaţa de cea a unui bărbat inferior lui din toate privinţele – propriul lui bătrân tutore – şi unul căruia nici măcar nu îi plăcea vânătoarea – dar, în ciuda acestor carenţe, este sigur că Emma nu a regretat niciodată alegerea făcută.

POST-SCRIPTUM

Se presupune că Jane Austen a scris *Familia*

Watson în jurul anului 1804, pe când ea şi sora ei trăiau la Bath cu părinţii lor aflaţi la o vârstă înaintată iar ea se apropia de douăzeci şi nouă de ani. Scrisese deja *Northanger Abbey* şi primele versiuni ale romanelor *Raţiune şi simţire* şi *Mândrie şi Prejudecată,* dar nu reuşise să le publice. Cariera ei părea că stagnase, perspectivele de a se căsători erau inexistente şi ştia că, după moartea domnului Austen, urma să-şi părăsească locuinţa şi să devină dependentă de fraţii ei.

Fragmentul se întrerupe la finalul Capitolului 5, scris de mine, cu cuvintele „oaspeţii plecară, lăsând-o singură“. Poate că Austen a încetat să scrie după moartea tatălui ei, la 21 ianuarie 1805, dat fiind că ultimele pagini sugerează puternic apropierea rapidă a morţii tatălui eroinei. Nu şi-a reluat lucrul la acest roman şi nici nu a început un altul decât opt ani mai târziu. Mulţi dintre atât de numeroşii admiratori ai lui Jane Austen nu au citit *Familia Watson* şi, în numărate rânduri, romanul a fost descris drept o carte morbidă şi deprimantă. Dar ea conţine unele dintre punctele forte ale literaturii ei, cum sunt conversaţia dintre Emma şi Elizabeth cu privire la mariaj, mai spre începutul cărţii, şi meditaţiile Emmei în încăperea în care agoniza tatăl ei, către final. Numiţi-le deprimante dacă doriţi, dar cartea are o eroină cu un spirit înalt, un splendid tablou – scena balului – , o mare doză de umor discret, tacit şi cel mai convingător portret de copil din întreaga literatură a lui Jane Austen, cel al micului Charles. Acestea sunt afinităţile cu cele două voluminoase romane pe care le scrisese deja. Emma şi Elizabeth, asemenea lui Elinor şi Marianne, nu sunt bogate, ca să discute despre bani, iar relaţia lor cu un frate mercenar şi cu soţia acestuia nu e una simplă. Asemenea celor la fel de sărace, Jane şi Elizabeth Benneth, ele au două surori care le pun într-o situaţie penibilă prin modul lor de a vâna bărbaţi. În opinia mea, dacă urmărim trama până la sfârşit, vom găsi şi ceva în comun cu *Mansfield Park.*

Manuscrisul a fost păstrat cu grijă în familie timp de mai bine de şaizeci de ani şi, întâmplător, a fost publicat în 1871, în cea de-a doua ediţie a cărţii *Memoriile lui Jane Austen*, de către nepotul ei, J.E. Austen Leigh. El a adăugat această notă:

„Când Cassandra, sora autoarei, le-a arătat manuscrisul acestei opere unor nepoate ale ei, le-a mai spus şi ceva despre mesajul pe care intenţiona să-l transmită, căci, cu această soră dragă a ei bănuiesc, şi cu nimeni altcineva, Jane pare să fi vorbit liber despre orice operă pe care o avea finalizată. Domnul Watson avea să moară curând iar Emma urma să depindă, pentru a avea unde locui, de o cumnată cu vederi obtuze şi de fratele ei. Avea să respingă cererea în căsătorie a lordului Osborne şi o mare parte din ceea ce este interesant în naraţiune urma să rezulte din iubirea lui lady Osborne pentru domnul Howard precum şi, în alt plan, din afecţiunea acestuia pentru Emma cu care, în final, se căsătoreşte“.

Unele idei din cele de mai sus pot fi deduse din manuscris. Tatăl Emmei va muri, dar nu înainte de a afla mai multe despre domnul Howard şi familia Osborne iar ea şi surorile ei se vor muta la Croydon. Vor exista tensiuni familiale şi lumea se aşteaptă ca surorile să primească orice cerere în căsătorie ce li s-ar face. Interesul lordului Osborne faţă de Emma este deja evident. Înclin să cred că acest personaj a fost inspirat de un tânăr cu care Jane, cu doi ani înainte, refuzase să se mărite. Nu era lord, ci doar un oarecare domn Harris Big-Wither, dar înstărit, deşi necizelat, şi i-ar fi putut oferi un cămin luxos. Decizia ei de a-l refuza, după o noapte de agonie, trebuie să le fi părut prostească multora şi putem fi siguri că unele argumente pro şi contra unei căsătorii pentru o situaţie sigură ar fi avut o mare pondere în forma finală a romanului. Domnul Howard, deşi nu are nimic de spus în acest fragment, este cel mai sărac, dar şi cel mai interesant bărbat pe

care Emma l-ar putea iubi.

Dar „iubirea lui lady Osborne pentru domnul Howard“ ? Este ea posibilă? El are „puţin peste treizeci de ani“, ea are „aproape cincizeci“. Primul editor al lui Jane, R.W. Chapman, a crezut că fusese vorba de o confuzie cu fiica ei, *domnişoara* Osborne, de o vârstă vizibil mai potrivită pentru a fi mireasă. Dar eu nu sunt de acord, din trei motive: în primul rând, pentru că, în timpul în care a trăit Jane Austen, lumea nu confunda o domnişoară cu o lady, tot aşa cum în generaţia mea nimeni nu face confuzia între o domnişoară şi o doamnă. Al doilea motiv: familia Osborne nu avea nicio îndoială că persoana în cauză era lady Osborne şi, în ultimul rând, deoarece există dovezi destul de relevante în roman că, într-adevăr, femeia mai în vârstă este cea la care s-a gândit autoarea. Ni se spune că este „foarte frumoasă“ şi că are „de departe cea mai rafinată personalitate“ dintre toate femeile din grupul ei, deşi toate sunt mai tinere. Asta nu e o văduvă bătrână şi cochetă, ci o femeie care nu a renunţat nicidecum la sexul opus. Ni se pomeneşte foarte des despre mătuşa Emmei, în vârstă de patruzeci şi ceva de ani, care a provocat un scandal recăsătorindu-se. Jane Austen scrisese deja cartea *Lady Susan,* despre o văduvă plină de venin, superbă, în vârstă de treizeci şi cinci de ani, care îşi eclipsează propria fiică şi are un efect electrizant asupra bărbaţilor. Poate că personajul îi datorează ceva fascinantei sale verişoare, Eliza, care s-a căsătorit mai întâi cu un aristocrat francez iar apoi cu fratele lui Jane, Henry, cu cel puţin zece ani mai tânăr decât ea.

Astfel, fără prea mari eforturi, ne putem imagina acum felul în care a luat naştere povestirea. Domnul Howard, la fel ca domnul Collins, este un cleric din preajma celui mai mare conac din localitate şi are o relaţie de prietenie cu proprietarii acestuia, care au obiceiul să-l invite mereu la cină şi la o partidă de cărţi. Fiind un om de bun simţ, spre deosebire de domnul

Collins, nu şi-ar face vreo iluzie în privinţa acestei familii şi ar considera poate relaţia aceasta îndatoritor de strânsă. Dar sora lui, care locuieşte cu el, este o văduvă cu patru copii, probabil dependentă de el, aşa încât lui nu i-ar fi foarte uşor să se „elibereze“. El şi Emma (ca Edmund şi Fanny din *Mansfield Park*) sunt un cuplu plin de virtuţi, la care se gândesc, în ideea căsătoriei, două personaje mai înstărite şi de lume, fraţii Osborne. Aceste căsătorii nu se vor concretiza, deoarece clasa de mijloc, ce-şi câştigă existenţa trudind din greu şi din care făcea parte familia lui Jane Austen, nu se amestecă nicidecum cu o aristocraţie decadentă. După o astfel de criză, mi s-a părut puţin probabil ca prietenia dintre cele două familii să poată continua. Familiile Howard, Blake şi Osborne au o relaţie armonioasă pe parcursul romanului, dar, în cele din urmă, domnul Howard şi noua lui soţie vor fi nevoiţi să plece în altă parte.

Sunt şi alte întrebări pe care Jane le-a lăsat fără răspuns. Penelope şi Margaret, se vor căsători ele până la urmă? Oare Sam o va lua în căsătorie pe Mary Edwards cu cele zece mii de lire sterline ale ei, oare Elizabeth va putea să treacă peste prima ei iubire, Purvis? Ce rol joacă Tom Musgrave, care nu pare să fie soţul potrivit pentru nimeni? Îşi va mai face vreodată apariţia mătuşa Emmei? Unele dintre personaje nu ne-au fost prezentate deloc, iar altele nu au rostit un cuvânt, aşa încât, dacă există cineva suficient de încăpăţânat să încerce să încheie acest roman, va avea foarte mult de lucru. Nimeni nu poate şti exact ce ar fi făcut Jane Austen, dar, când am luat hotărârea de a încerca, mi-am propus să urmez cu fidelitate instrucţiunile ei şi să nu adaug niciun personaj semnificativ.

Am presupus că alţii au scris continuări ale romanului, dar nu am citit niciuna, cu excepţia amuzantei cărţi *Emma Watson* (1996), scrisă de Joan Aiken, care se îndepărtează cu mult de original. Versiunea mea era deja scrisă înainte de a afla că

romanul fusese completat pentru prima oară încă din anul 1850, de însăşi nepoata lui Jane Austen. Catherine Hubback (1818-77), fiica fratelui lui Jane, Frank, navigator, era o femeie inteligentă, care s-a văzut nevoită să-şi câştige singură existenţa ca romancier după o cădere psihică a soţului ei, care a lăsat-o cu trei băieţi de crescut. Era prea tânără ca să-şi fi putut cunoaşte mătuşa, însă a cunoscut-o foarte bine pe sora acesteia, Cassandra, care a trăit până în anul 1845. *Familia Watson* a fost citit cu glas tare în cercul familial şi, dacă ştia cineva ce avea să se întâmple mai departe, aceea ar fi fost Cassandra şi, de la ea, nepoata ei. Aceste două femei erau mult mai apropiate de Jane Austen în timp şi ca mod de a gândi decât aş putea fi eu; romanul lui Catherine *Sora mai mică,* ar putea aduce răspunsuri valoroase.

Acest roman s-a epuizat de multă vreme şi mai poate fi citit doar în marile biblioteci, dar o parte din el a fost folosită într-o altă versiune a *Familiei Watson*, publicată în 1977. Catherine nu avea în faţă manuscrisul mătuşii sale şi a rescris povestirea din memorie, demonstrând astfel cât de bine o cunoştea. Romanul ei este întins şi melodramatic, prezintă o mulţime de personaje care nu apar la Jane Austen, dar interpretarea pe care ea o dă relaţiei dintre castelul familiei Osborne şi Wickstead Parsonage este în esenţă aceeaşi cu a mea. Emma se împrieteneşte în scurt timp cu domnul Howard şi cu sora acestuia care, după cum subliniază ea, „fac parte din categoria noastră socială, deşi intimitatea lor la castel le conferă un efect artificial“. Doamna Blake e nemulţumită de această „intimitate“ şi îngrijorată de interesul lui lady Osborne pentru fratele ei.

„M-aş bucura dacă v-aţi duce traiul în alt colţ de ţară… cei ce sălăşuiesc în castel sunt prea aproape ca să mai fie agreabili. Avem obligaţii pe care nici unii, nici ceilalţi nu le putem uita… N-ai idee cât de tipicară poate să fie ea; iar dacă fratele meu nu ar avea cel mai

echilibrat temperament din lume, nu am putea continua să trăim în atâta armonie.“

(*Sora mai mică* , volumul 1, capitolul 8)

Domnul Howard este pus într-o situaţie dureroasă când îşi dă seama că lady Osborne este îndrăgostită de el:

„Această pedeapsă era fără îndoială cu atât mai neavenită, cu cât nu avea să ducă, se gândea el, la nimic altceva decât la o radicală ruptură dintre familia lui şi cea a Osborn-ilor; şi, dacă el nu avea forţa să-şi găsească o altă locuinţă, sigur viaţa lor avea să devină extrem de incomodă. Ştia că „peţitoarea lui“ avea o fire răzbunătoare când se considera rănită sau insultată şi, atât pentru familia lui, cât şi pentru cea a iubitei sale Emma, întrezărea numai rele de la o asemenea perspectivă. Dacă Emma l-ar fi acceptat pe fiu, furia mamei lui ar fi fost puternică, iar dacă l-ar fi refuzat şi l-ar fi acceptat în schimb pe domnul Howard, era puţin probabil ca ea să fie mai încântată. Orice speranţă de continuare a relaţiei cu stăpânii casei s-ar fi stins, şi nu era sigur că, dat fiind venitul redus pe care îl avea, ar fi fost prudent să se căsătorească, de vreme ce atât sora lui cât şi băieţelul ei depindeau de el. Trebuiau achitate taxele lui Charles la o şcoală publică şi, mai târziu, trebuia să se străduiască să acopere cheltuielile pentru studiile universitare; promisese să facă acest lucru, de bună voie făcuse acest angajament iar acum, când ajunsese să reflecteze serios la situaţia şi la obligaţiile sale familiale, la cheltuielile la care se obliga un bărbat însurat şi la probabilitatea vreunei perspective mai bune de câştig, începu să se întrebe cum de infatuarea reuşise să-l orbească înainte, făcându-l să se implice, fără o judecată mai profundă, într-o legătură afectivă care ameninţa să fie plină de griji şi de greutăţi. Totuşi era greu, foarte greu, să renunţe la încântătoarele speranţe care îi flataseră închipuirea; nu se simţea în stare de un asemenea sacrificiu; hotărât lucru, nu se simţea potrivit

pentru asta“.

(Sora mai mică, volumul 2, capitolul 4)

Iată aici o prezentare foarte clară a problemelor cu care Emma şi domnul Howard s-ar putea confrunta. Catherine, ca mătuşă a ei, a realizat importanţa banilor şi a puterii. În cartea ei, lordul Osborne este mult mai amabil decât în cartea mea – deşi tot atât de prost – iar Robert Watson, încă şi mai rău. Amândouă am crezut că lady Osborne avea să se dovedească o femeie antipatică (*Sora mai mică* prezintă „ieşirile ei periculoase“ şi „trăirile ei vehemente“), şi mai existau şi alte similitudini şocante. Fratele Emmei şi soţia lui o fac pe Emma atât de nefericită, încât aceasta se gândeşte să-şi găsească un post de menajeră; apare chiar scena în care Jane şi-a concediat fata în casă pentru ca sora ei să-i preia îndatoririle. Mătuşa îşi părăseşte soţul irlandez, dar îşi păstrează venitul (prea puţin probabil, m-am gândit eu, înainte de Legea pentru Proprietatea Femeilor Căsătorite). Domnul Howard este asigurat că, dacă se căsătoreşte cu lady Osborne, ar putea fi numit episcop, ceea ce spune enorm despre legătura dintre Biserica Anglicană şi clasele dominante în lumea lui Jane Austen. În *Sora mai mică,* lordul Osborne are grijă să se ducă să trăiască în altă parte ca să poată scăpa; eu am preferat să-l pun să-şi găsească ceva de muncă. Irene Collins, în *Jane Austen and the Clergy* (1993), spune că în jur de zece la sută din feţele bisericeşti au părăsit Biserica şi au intrat în învăţământ, o posibilitate de scăpare, pare-se.

Era un semn de trufie să „închei“ un roman al lui Jane Austen care sigur ar fi fost o capodoperă dacă l-ar fi terminat ea însăşi? Da, bineînţeles, numai că eu am crezut că ar fi fost mai numeroşi cei dornici să o citească dacă puteau afla „ce s-a întâmplat mai târziu“. Am încercat să lucrez în spiritul lui Jane Austen şi să scriu încheierea pe care probabil că şi-ar fi dorit-o ea şi a fost încurajator să descopăr că nepoata ei, Catherine, îi interpretase gândurile într-o manieră foarte

asemănătoare.

Merryn Williams

Table of Contents

Capitolul unu
Capitolul doi
Capitolul trei
Capitolul patru
Capitolul cinci
Capitolul şase
Capitolul şapte
Capitolul opt
Capitolul nouă
Capitolul zece
Capitolul unsprezece
Capitolul doisprezece
Capitolul treisprezece
Capitolul paisprezece
Capitolul Cincisprezece
Capitolul Şaisprezece
Capitolul Şaptesprezece
Capitolul optsprezece
Capitolul Nouăsprezece
Capitolul Ultim
Post-scriptum